

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี
โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัย 1

ของ

ปิยดา สมบัติวัฒนา

เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (เน้นวิจัย)
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สอบวันที่ 11 ตุลาคม 2550

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี
โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
ปิยดา สมบัติวัฒนา

เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (เน้นวิจัย)
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตุลาคม 2550

ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี
โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. สุธงษ์ ภู่งอก, รองศาสตราจารย์ ดร.
ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล, รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา.

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำ
พฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการ
ออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและ
วัดทางอ้อม 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายเจตคติในการทำพฤติกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรม
ตามแผน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการออม โดยใช้ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
ร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมการออมในการศึกษานี้ ประกอบด้วย การจัดสรรรายได้เพื่อ
เก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ
จำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน และการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ศึกษาคือนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีโครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหาร
ธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2549 ภาคเรียนที่ 3 จำนวน 264 คน ใช้
วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยจัดแบ่งขนาดแบบไม่เป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็น
แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม ปัจจัยทาง
เศรษฐกิจและปัจจัยทางจิตสังคมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรม
การออม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรวัดทางตรงและวัดทางอ้อมโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของสเปียร์แมน ศึกษาปัจจัยที่ทำนายเจตคติในการทำพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการออม โดยใช้
สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษิตตามสมมติฐานการวิจัย มีดังนี้

1. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการ
ออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์เท่ากับ .511
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และการ
คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .491
3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และการคล้อย
ตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .254
4. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับ
การทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม

(วัดทางตรง) สามารถร่วมกันทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 34.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 20.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยรายได้ของบิดามารดาเป็นปัจจัยทำนายที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

PSYCHO-SOCIAL FACTORS ASSOCIATED WITH SAVINGS BEHAVIOR
OF UNDERGRADUATE STUDENTS, BUSINESS ADMINISTRATION EXTENSION
PROGRAM, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
PIYADA SOMBATWATTANA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy (Ph.D.) in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
October 2007

Piyada Sombatwattana. (2007). *Psycho-Social Factors Associated With Savings Behavior of Undergraduate Students*, Business Administration Extension Program, Srinakharinwirot University. Bangkok: Srinakharinwirot University. Advisor committee: Dr. Sadhon Bhookong, Assoc. Prof. Dr. Thumrong Udompijikul, Assoc. Prof. Dr. Dusadee Yoelao

The objectives of this study were to examine relationship between attitude toward the savings behavior, subjective norm relating to savings behavior, and perception of behavioral control over savings behavior (direct and indirect measures), to identify factors affecting intention to perform savings, and to determine variables predicting savings behavior and economic variables, i.e. personal and parents' incomes. The savings behaviors in this research consisted of these variables: allocating revenue for saving, spending money in accordance with one's income and family status, and regularly keeping record of earnings and expenses.

The sample was 264 undergraduate students in Business Administration Extension Program at Srinakharinwirot University during the summer semester of the 2006 academic year. They were selected by stratified random sampling with disproportional allocation. The questionnaire is composed of 2 parts; the first consists of biosocial items, economic factors and psycho-social factors, desired from Ajzen's Theory of Planned Behavior; and the second comprises actual behavior questions. Percentage, mean, standard deviation, Spearman's correlation coefficient and multiple regression analysis were employed to analyze the collected data using SPSS.

According to research hypotheses, results demonstrated that:

1. Behavioral beliefs and attitude toward the savings behavior correlated at the .01 significance level with correlation coefficient equal to .511
2. Normative beliefs and subjective norm correlated at the .01 significance level with correlation coefficient equal to .491
3. Control beliefs and perceived behavioral control correlated at the .01 significance level with correlation coefficient equal to .254
4. Attitude, subjective norm and perceived behavioral control together significantly predicted 34.60% of the variance in intention to perform savings behavior at the .001 significance level.
5. One's income, Parents' income, intention to perform savings behavior and perceived behavioral control together significantly predicted 20.00% of the variance in savings behavior at the .001 significance level. However, parents' income alone could not predict at the .05 significance level.

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี
โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งานวิจัยเรื่องที่ 1

ของ

ปิยดา สมบัติวัฒนา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้าพเจ้าทำงานวิจัยนี้ด้วยตนเอง
ไม่มีส่วนใดๆ ที่คัดลอกมาจากของผู้อื่น
โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายลิขสิทธิ์

.....
(นางปิยดา สมบัติวัฒนา)

เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร (เน้นวิจัย)
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สอบวันที่ 11 ตุลาคม 2550

งานวิจัย 1

เรื่อง

ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี
โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ของ
ปิยดา สมบัติวัฒนา

ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ แบบที่ 1 (เน้นวิจัย)

.....ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
(อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ)
วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. สรณ ภู่ง)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สรณ ภู่ง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

.....กรรมการเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อ้อมเดือน สดมณี)

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากการที่ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. สธัญ ภู่งง ประธานกรรมการควบคุมงานวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา กรรมการควบคุมงานวิจัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ตลอดจนสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์และความรู้ที่มีคุณค่ายิ่งในการทำงานวิจัย และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม อาจารย์ ดร. พรฤทธิ์ บุญประกอบ อาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เขยจิตร ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในงานวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณคณาจารย์ในสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม คณบดีคณะสังคมศาสตร์ และอาจารย์ สนิทฐากร ชูทรัพย์ หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณานุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและคอยสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ สุพาดา สิริกุดตา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผงศักดิ์ หมวดสง อาจารย์ ดร. ไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์ อาจารย์ลำสัน เลิศกุลประหยัดที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลในชั่วโมงสอนที่ท่านรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีระหว่างการเก็บแบบสอบถามทั้งสองครั้ง ขอขอบคุณ อาจารย์ปัทมา มูลหงษ์ หัวหน้าสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนครที่อนุเคราะห์และให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่งในการเก็บแบบสอบถามในชั้นทดลองใช้ ขอขอบคุณ อาจารย์พัชรี ดวงจันทร์ เพื่อนและน้องที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจในการทำงานวิจัยจนลุล่วง รวมถึงสละเวลาช่วยเก็บแบบสอบถามด้วย และที่สำคัญขอขอบคุณนิสิตนักศึกษาทุกคนที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจเบื้องต้น การทดลองใช้จนถึงการตอบแบบสอบถามด้วยความวิริยะอุตสาหะจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณศัญญาและคุณปราณี สุจิระพันธุ์ บิดา มารดาของผู้วิจัย สำหรับความรัก ความห่วงใยและกำลังใจที่มีให้เสมอมา และขอขอบคุณคุณวิทยา สมบัติวัฒนาที่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ปิยดา สมบัติวัฒนา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
หลักการเกี่ยวกับการออมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม.....	14
การออม : ความหมายและวิธีวัด.....	14
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์.....	19
แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์.....	27
ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	36
สาระสำคัญตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	37
ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน : ความหมายและวิธีวัด.....	38
การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในงานวิจัย.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	56
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	105
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	105
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผลการวิจัย.....	116
ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 1.....	116
ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 2.....	121
ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 3.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	128
บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดและแบบสอบถาม.....	140
ภาคผนวก ข ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อและการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	152
ภาคผนวก ง การตรวจสอบเงื่อนไขเบื้องต้นในการใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	164
ภาคผนวก จ ภาพประกอบสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	175
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างแบบสำรวจและแบบสอบถาม.....	181
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	213
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	217

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนข้อ การให้คะแนน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวัด.....	75
2 การตรวจสอบความคงเส้นคงวาของเครื่องมือด้วยวิธีการตรวจสอบซ้ำ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's correlation).....	76
3 ข้อมูลคุณลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศ สถานภาพสมรส ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่กำลังศึกษา แหล่งที่มาของเงินได้.....	82
4 ข้อมูลคุณลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านอายุ เงินได้ในปัจจุบันและ รายได้ของบิดามารดา.....	83
5 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมกรออม.....	84
6 ค่าสถิติพื้นฐานของเจตนาในการทำพฤติกรรมกรออม.....	85
7 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมกรออมและเจตนาในการทำพฤติกรรมกรออม โดยรวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรม.....	86
8 ค่าสถิติพื้นฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางตรง).....	87
9 ค่าสถิติพื้นฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางอ้อม).....	88
10 ค่าสถิติพื้นฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางตรง).....	89
11 ค่าสถิติพื้นฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางอ้อม).....	90
12 ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรออม (วัดทางตรง).....	91
13 ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรออม (วัดทางอ้อม).....	92
14 ค่าสถิติพื้นฐานของเงินได้ในปัจจุบันและรายได้ของบิดามารดา (แบ่งกลุ่มตามค่า สถิติ).....	93
15 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรออมวัดทางตรงและ วัดทางอ้อม.....	93
16 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรออม วัดทางตรงและวัดทางอ้อม.....	94
17 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรออม วัดทางตรงและวัดทางอ้อม.....	95

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม.....	96
19 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค.....	97
20 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน....	98
21 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ.....	99
22 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า ในการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	100
23 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายพฤติกรรมกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	101
24 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	102
25 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายพฤติกรรมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	103
26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการออม.....	146
27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม.....	147
28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)	148
29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง).....	149

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
30 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง).....	150
31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นรายข้อ.....	152
32 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) เป็นรายข้อ.....	153
33 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นรายข้อ.....	154
34 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) เป็นรายข้อ.....	155
35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นรายข้อ.....	156
36 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) เป็นรายข้อ.....	157
37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	160
38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	161
39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	162
40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจับเงินที่กรายรับและรายจ่ายเป็นประจำกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน.....	163
41 ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov(a).....	165

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
42 ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำ พฤติกรรมกรรมการออมโดยใช้ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov(a).....	166
43 ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลการรับรู้ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรมกรรมการออมโดยใช้ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov(a).....	167
44 ค่า Durbin-Watson ของการทำนายพฤติกรรมกรรมการออม.....	172
45 ค่า Durbin-Watson ของการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม.....	172
46 ค่า Tolerance และค่า VIF ของการทำนายพฤติกรรมกรรมการออม.....	173
47 ค่า Tolerance และค่า VIF ของการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการ ออม.....	174

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	37
3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการออม.....	177
4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บ เป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค.....	178
5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน.....	179
6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการจัดบันทึกรายรับและราย จ่ายเป็นประจำ.....	180

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การออมทรัพย์ของบุคคลในประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเงินออมภายในประเทศ เป็นเงินลงทุนที่ทำให้ประเทศมีการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอกประเทศลดลง ส่งผลให้ประเทศมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ปี 2541 จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยและกองสถิติเศรษฐกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ให้เห็นว่า การออมของประเทศมีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ อัตราเงินออมของครัวเรือนต่อรายได้ปี 2536 อยู่ที่ร้อยละ 27.41 ในขณะที่ปี 2541 ลดลงมาเป็นร้อยละ 17.31 แม้ว่า ในปัจจุบัน รัฐบาลจะได้พยายามที่จะส่งเสริมการออมโดยสมัครใจในหลายรูปแบบ ทั้งด้านการปรับเปลี่ยนของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ที่เกิดขึ้นจากการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทย การส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อการเกษียณอายุของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้นำเงินที่ได้ลงทุนไปนั้นมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ นอกเหนือจากการส่งเสริมการออมภาคบังคับที่รัฐบาลได้สนับสนุนมาเป็นเวลานานนับสิบปี ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนประกันสังคมของกิจการเอกชน การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของหน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารออมสิน ก็มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีการออมเงินให้เพิ่มขึ้นแล้วก็ตาม ก็ยังไม่สามารถเร่งการออมของประชาชนให้มากขึ้นได้ ทำให้ปัญหาการออมยังคงเป็นปัญหาระดับประเทศที่มีการกล่าวถึงในปัจจุบัน

การวางแผนการออมมีความสำคัญสำหรับคนไทยมากขึ้น เนื่องจากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ กล่าวคือ คนไทยมีอายุขัยโดยเฉลี่ยสูงขึ้น ทำให้ต้องมีเงินไว้ใช้หลังเกษียณยาวนานมากกว่าในอดีต ประกอบกับ สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงแยกครอบครัวออกไปจากครอบครัวใหญ่ ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประจำวันการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ และการก้าวเข้าสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้โลกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ซึ่งต้องปรับตัวตามให้ทัน การวางแผนชีวิตหรือการวางแผนด้านการเงินส่วนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพของแต่ละบุคคลหรือครอบครัว มีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาติโดยรวมได้ หน่วยสังคมที่เล็กที่สุด คือครอบครัว ต้องรู้จักทำงานหาเงิน เงินที่หามาได้ต้องรู้จักใช้ให้เป็น และต้องรู้จัก

เก็บออมเงิน (อารมณ รวีอินทร์, 2548) แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทุกคนจะตระหนักดีว่า การออมเงินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำรงชีพในอนาคต แต่บุคคลยังไม่สามารถควบคุมตนเองให้สามารถออมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีผู้สนใจศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการออมทรัพย์

ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออมของประเทศไทยตามแนวทางเศรษฐศาสตร์มีปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง เช่น สุจิตรา บัวใบ (2527) ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทในประเทศไทย ศุภชัย ชำรงสกุลศิริ (2536) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การออม: ศึกษากรณีของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2513 – 2532 บุษบง ศรีสันต์ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์การออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รายได้ ภาระพึ่งพิง อายุ อาชีพ และผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2548) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการณ์การออมของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สำหรับภาคครัวเรือนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) หรือ จีดีพี อัตราเงินเฟ้อ สภาพคล่องของการถือสินทรัพย์ของหน่วยเศรษฐกิจ และสัดส่วนปริมาณเงินออมจากต่างประเทศต่อจีดีพี มีความสัมพันธ์กับการออมของภาคครัวเรือน

การวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังคงเป็นการอธิบายในแบบวิชาการเศรษฐศาสตร์ที่มีข้อสมมติเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ที่พบว่าไม่สามารถอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ในบางสถานการณ์ ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีการศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวทางของพฤติกรรมศาสตร์ โดยมีชื่อเรียกว่า Behavioral Economics ซึ่งเป็นการนำความรู้ทางด้านจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์มาศึกษาร่วมกันเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ภายใต้ลักษณะอันสลับซับซ้อนและข้อจำกัดบางประการของพฤติกรรมมนุษย์ (Mullainathan & Thaler, 2000) การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในแนวทางนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำของมนุษย์มีความแตกต่างไปจากข้อสมมติเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์อันสำคัญบางประการ ที่ใช้ในการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ข้อสมมติที่หนึ่ง มนุษย์จะตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจ (rationality) เสมอ ข้อสมมติฐานนี้จำกัดความสามารถในการรับรู้ด้านอื่นๆ ของมนุษย์เช่น ด้านสังคม ด้านความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไปโดยสิ้นเชิง ข้อสมมติที่สอง มนุษย์จะควบคุมตนเอง (willpower) ให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ เนื่องจากในหลายครั้ง มนุษย์ตัดสินใจเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะหน้าของตนเท่านั้น ข้อสมมติที่สาม มนุษย์จะกระทำการต่าง ๆ ตามที่ตนเอง ต้องการ (self-interest) เป็นหลัก ทั้งที่ในความเป็นจริง เราสามารถพบเห็นได้ว่ามนุษย์ยินดีเสียสละทรัพย์สินหรือเวลาของตนเองเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นได้ การศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวทางพฤติกรรมศาสตร์นี้แบ่งความสนใจออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย การศึกษาเกี่ยวกับการเงินและการศึกษาเกี่ยวกับการออม ในที่นี้จะกล่าวถึงการศึกษา

เฉพาะเรื่องการออมทรัพย์ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์นั้น การศึกษาเรื่องการออมจะใช้แนวคิด ทฤษฎีการบริโภคที่คำนึงถึงวงจรชีวิต (The life cycle model of savings) โดยที่แนวทางการศึกษาตามทฤษฎีนี้มีข้อสมมติว่ามนุษย์จะตัดสินใจโดยใช้ความมีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจ (rationality) และจะควบคุมตนเอง (willpower) ให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริง พบว่า พฤติกรรมการออมทรัพย์ไม่เป็นไปตามทฤษฎี ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาของการรับรู้ (Cognitive problem) และ ปัญหาของการควบคุมตนเอง (Self-control problem) ของมนุษย์

ผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการออมทรัพย์โดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ศาสตราจารย์แบงค์ บลันเดลและแทนเนอร์ (Bank, Blundell and Tanner. 1998 อ้างถึงใน Mullainathan and Thaler. 2000) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Is there a Retirement-Savings Puzzle?” ผลการศึกษาพบว่า การบริโภคจะลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อบุคคลขาดรายได้จากการทำงาน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากบุคคลไม่ได้มีการออม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามการคาดการณ์โดยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้ยังพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า ครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางมักจะประสบปัญหาการขาดเงินออม ทั้งนี้ มีสาเหตุสำคัญมาจากความสามารถในการควบคุมตนเองของครอบครัวเหล่านั้น โอดอนอฮิว และราบิน (O'Donoghue and Rabin. 1996) ศึกษาเรื่อง “Procrastination in Preparing for Retirement” ผลการศึกษาพบว่า โครงการส่งเสริมการออมของสหรัฐอเมริกาด้วยการลดหย่อนภาษีนั้น ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่บุคคลไม่ได้มีพฤติกรรมตามสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความต้องการได้รับผลตอบแทน นั่นคือ หากผู้ใดออมก่อน จะได้รับผลตอบแทนมากกว่า แต่บุคคลผู้มีรายได้กลับไม่สนใจที่จะเริ่มต้นออมอย่างรวดเร็ว แม้จะกระตุ้นด้วยการลดหย่อนภาษีให้แล้วก็ตาม ดังนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าว โอดอนอฮิว และ ราบิน ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับโครงการมาเข้าร่วมในโครงการดังกล่าว ซึ่งเป็นวิธีการทางจิตวิทยาจึงเป็นผลให้จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมตามแนวทางของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้แก่ รายได้ มาร่วมกับปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม เพื่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมออมของเยาวชน ทั้งนี้ ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมนั้นใช้แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ผู้วิจัยเห็นว่า ทฤษฎีนี้จะสามารถอธิบายพฤติกรรมการออมได้ เนื่องจากพฤติกรรมการออมมีลักษณะของพฤติกรรมที่บุคคลจะคิดไตร่ตรองก่อนกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางพฤติกรรมที่ใช้ทฤษฎีนี้ในการอธิบายและทำความเข้าใจ รวมทั้งทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่ได้รับการยอมรับและมีการนำมาใช้ในการศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรมของมนุษย์อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำมาใช้ทำนายพฤติกรรมได้ดีที่สุดและครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย การศึกษาพฤติกรรมการออมโดยใช้ปัจจัยที่หลากหลายสาขาเช่นนี้ ยังมีอยู่อย่าง

จำกัดในประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์และนำเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการออม โดยทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สามารถอธิบายการทำพฤติกรรมกรรมการออมของเยาวชน อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมในการกระตุ้นให้เกิดการออม เพื่อช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจระดับประเทศในอนาคตได้ต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสนใจกับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี เนื่องด้วย โดยปกติแล้ว นิสิตนั้นมีแนวโน้มที่จะยอมรับค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคมได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับกันว่า ค่านิยมปัจจุบันนี้ก็จะเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นบริโภคนิยมและวัตถุนิยมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น นิสิตจึงพยายามแสวงหาและครอบครองสิ่งของ หรือสร้างลักษณะการบริโภคที่จะทำให้ตนได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เช่น การซื้อสินค้าที่มียี่ห้อดังเป็นที่รู้จัก รับประทานอาหารจากร้านอาหารที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เป็นต้น และยังถ้าหากนิสิตเริ่มที่จะมีศักยภาพในการหารายได้ ไม่ว่าจะพิจารณาจากคุณสมบัติทางการศึกษาเพื่อการหารายได้และความพร้อมด้านเวลาในการประกอบอาชีพ ก็จะทำให้การกระทำพฤติกรรมกรรมการออมจึงเป็นเรื่องยาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในโครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากนิสิตกลุ่มดังกล่าวเป็นนิสิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มาแล้ว (เทียบเท่ากับระดับอนุปริญญา) และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาตรี อีกเป็นเวลา 2 ปี โดยที่การจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิตกลุ่มนี้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดให้เรียนระหว่างเวลา 18.00 – 21.00 น. ของทุกวันจันทร์ถึงวันเสาร์ ดังนั้น นิสิตจึงสามารถไปทำงานหารายได้ในช่วงเวลากลางวันได้โดยใช้วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่สำเร็จมา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่านิสิตกลุ่มดังกล่าว มีความพร้อมทั้งคุณสมบัติทางการศึกษาเพื่อการหารายได้และเวลาในการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาวิธีการส่งเสริมการออมสำหรับเยาวชนที่กำลังเข้าสู่วัยทำงานที่เหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมกรรมการออม โดยใช้ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยทางจิตสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและสามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรีซึ่งจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในการทำพฤติกรรมกรรมการออมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการออมของเยาวชนในด้านการปรับกระบวนการทัศน์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในระบอบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พศ. 2550 – 2554) ที่ได้กำหนดไว้เป็นพันธกิจในหัวข้อ “เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม” โดยมีองค์ประกอบย่อยประการหนึ่ง คือ การมีระดับการออมที่พอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยศึกษาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 496 คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2550)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยใช้วิธีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของแฮร์และคณะ (Hair et al. 1998 : 164-166) ซึ่งเป็นวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยที่ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 240 คน แต่ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์อีกร้อยละ 10 ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 264 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) คือแบ่งตามห้องเรียนในโครงการฯ ที่มีทั้งสิ้น 8 ห้อง แต่ละห้องมีนิสิตอยู่ระหว่าง 56 – 64 คน และด้วยการจัดแบ่งขนาดตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (disproportional allocation) ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละห้องให้มีจำนวนเท่า ๆ กัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1.1.1 เงินได้ในปัจจุบัน

1.1.2 รายได้ของบิดามารดา

1.2 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม

1.2.1 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

1.2.2 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)

ประกอบด้วย

1.2.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม

1.2.2.2 การประเมินผลของการทำพฤติกรรมการออม

1.3 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม

1.3.1 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

1.3.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ประกอบด้วย

1.3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง

1.3.2.2 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

1.4 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม

1.4.1 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

1.4.2 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ประกอบด้วย

1.4.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม

1.4.2.2 การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

2.2 พฤติกรรมการออม

นิยามปฏิบัติการตัวแปร

1. พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับการออม ประกอบด้วย 1) การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน 3) การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ ข้อคำถามของการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคและการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 3 ระดับ ตั้งแต่ ปอยครั้งถึงไม่เคยเลย มีคะแนนระหว่าง 2 ถึง 0 ตามลำดับ ส่วนข้อคำถามของการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนเองมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ปฏิบัติทุกครั้งจนถึงไม่เคยปฏิบัติเลย มีคะแนนระหว่าง 5 ถึง 0 ตามลำดับ การวัดพฤติกรรมจะทำภายหลังจากการวัดเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ผู้ที่ได้คะแนนพฤติกรรมสูงถือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หมายถึง การกระทำที่มุ่งหวังให้มีเงินออมเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การแบ่งรายได้ที่ได้รับให้เป็นสัดส่วนสำหรับเป็นเงินเก็บ การนำรายได้ที่ได้รับเข้าบัญชีธนาคาร การกำหนดเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บ กำหนดจำนวนเงินที่จะใช้ในแต่ละวัน การเก็บเงินเพื่อซื้อสิ่งของจำเป็นที่ต้องการ การเก็บเงินสะสมไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในอนาคต

การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการจับจ่ายใช้สอยเงินได้ที่ได้มาโดยคำนึงถึงรายได้และฐานะทางสังคมเพื่อให้เป็นไปตามความจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ประกอบด้วย การใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้คุณค่าของเงิน การใช้จ่ายเท่าที่พอจะจ่ายได้ด้วยเงินได้ของตนเอง การใช้จ่ายโดยนึกถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้จ่ายไม่เกินกว่าที่ตนเองวางแผนไว้

การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับการได้มาและการใช้ไปของเงินที่ตนเองได้รับและจ่ายออกโดยการจดรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันลงในเอกสารด้วยการเขียนหรือบันทึกลงในเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นประจำ ประกอบด้วยการกระทำดังนี้ จดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ จัดหมวดหมู่และสรุปรายรับรายจ่ายเป็นระยะ ๆ

2. เจตนาในการทำพฤติกรรมการณ์การออม หมายถึง ระดับความตั้งใจหรือความพยายามของบุคคลว่า เขาจะแสดงพฤติกรรมการณ์การอมนั้นมากน้อยเพียงใด วัดโดยการให้

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ตั้งใจจนถึงไม่ตั้งใจ ผู้ที่ได้คะแนนสูงจะเป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะออมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า

3. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เป็นทางบวก/ทางลบ หรือสนับสนุน/ต่อต้านต่อการกระทำพฤติกรรมการออม ซึ่งประเมินได้จากการวัดทั้งทางตรง และทางอ้อม

เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เป็นการประเมินความรู้สึกของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรมการออมของตนเอง โดยใช้คำคุณศัพท์คู่ที่แสดงถึงความรู้สึกเชิงประเมินคุณค่าของการกระทำพฤติกรรม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่มีเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมทางบวกมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

เจตคติต่อพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม เป็นการประเมินความรู้สึกของบุคคลต่อการทำพฤติกรรมการออมของตนเองที่วัดจากความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับการออม ซึ่งกำหนดโดย ผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม (Salient Beliefs: b) กับการประเมินผลของการทำพฤติกรรมการออม (Outcome Evaluation: e) วัดโดยใช้แบบวัด ผลของการคำนวณ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่มีเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมทางบวกมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

4. ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม หมายถึง การที่บุคคลเชื่อว่าเมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นแล้ว จะทำให้เกิดผลจากการกระทำมากน้อยเพียงใด แบบวัดมีมาตรวัดประเมินค่าตั้งแต่เป็นไปได้จนถึงเป็นไปได้ไม่ได้

5. การประเมินผลของการทำพฤติกรรมการออม หมายถึง ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากการกระทำการออมในแต่ละพฤติกรรมที่มีความเชื่อเด่นชัด แบบวัดมีมาตรวัดประเมินค่าตั้งแต่ดีจนถึงไม่ดี

6. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่า ผู้ซึ่งเขาให้ความสำคัญว่า บุคคลเหล่านั้นได้ปฏิบัติหรือต้องการให้เขาปฏิบัติตนเพื่อการออมหรือไม่ ประเมินได้จากการวัดทั้งทางตรงและทางอ้อม

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรง เป็นการวัดการรับรู้ของบุคคลว่า บุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขา ได้ปฏิบัติหรือต้องการให้เขาปฏิบัติตนเพื่อการออมหรือไม่ แบบวัดความต้องการให้เขาปฏิบัติตนเพื่อการออมมีมาตรวัดประเมินค่าตั้งแต่ควรทำจนถึงไม่ควรทำ แบบวัดการปฏิบัติของกลุ่มอ้างอิงมีมาตรวัดประเมินค่าตั้งแต่เป็นจริงจนถึงไม่เป็นจริง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางอ้อม เป็นการวัดการรับรู้ของบุคคลว่า บุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขาต้องการให้เขาปฏิบัติตนเพื่อการออมหรือไม่ โดยวัดจากฐานความเชื่อ

ของบุคคลที่มีต่อกลุ่มอ้างอิง ซึ่งกำหนดได้จากผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs: n) กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply: m) วัดโดยใช้แบบวัด ผลของการคำนวณ ผู้ที่มีคะแนนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

7. ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงความต้องการของบุคคลซึ่งเขาให้ความสำคัญว่า บุคคลเหล่านั้นคิดว่า เขาควรหรือไม่ควรที่จะปฏิบัติตนเพื่อการออมหรือไม่ แบบวัดมีมาตรวัดประเมินค่าตั้งแต่ควรทำจนถึงไม่ควรทำ

8. แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง ระดับความต้องการของบุคคลที่จะกระทำตามสิ่งที่บุคคลซึ่งเขาให้ความสำคัญปฏิบัติหรือประสงค์จะให้เขาปฏิบัติมากน้อยเพียงใด แบบวัดมีมาตรวัดตั้งแต่ต้องการจนถึงไม่ต้องการ

9. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในการประเมินความยากง่ายต่อการทำพฤติกรรม และความสามารถในการควบคุมตนเองในการทำพฤติกรรมการออม เป็นการประเมินจากประสบการณ์ในอดีต ตลอดจนการคาดคะเนปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสดงพฤติกรรมการออม ซึ่งประเมินการรับรู้ได้จากการวัดทั้งทางตรงและทางอ้อม

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เป็นการประเมินความรู้สึกเกี่ยวกับความสามารถที่เขาจะควบคุมการทำพฤติกรรม และการรับรู้ความสามารถของบุคคลที่จะควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมให้สำเร็จ แบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้มาตรวัดจากตัวอย่างแบบวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของไอเซน (Ajzen. 2006 : 7)

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม เป็นการประเมินการรับรู้ของบุคคลว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะกระทำพฤติกรรมการออม ที่วัดจากฐานความเชื่อของบุคคล เกี่ยวกับการรับรู้ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออม ซึ่งกำหนดได้จากผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control Beliefs : c) และการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม (Control Belief Power: p) ผลของการคำนวณ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่รับรู้ถึงปัจจัย และอิทธิพลที่มีผลกระทบต่อความสามารถของตน ในการควบคุมพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

10. ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม หมายถึง การที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับการมีหรือไม่มีปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสดงพฤติกรรมการออม แบบวัดใช้มาตร

วัดตามแนวทางการวัดความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมที่เสนอแนะโดยไอเซน (Ajzen. 2006 : 13) แบบประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่เป็นไปได้จนถึงเป็นไปได้ไม่ได้

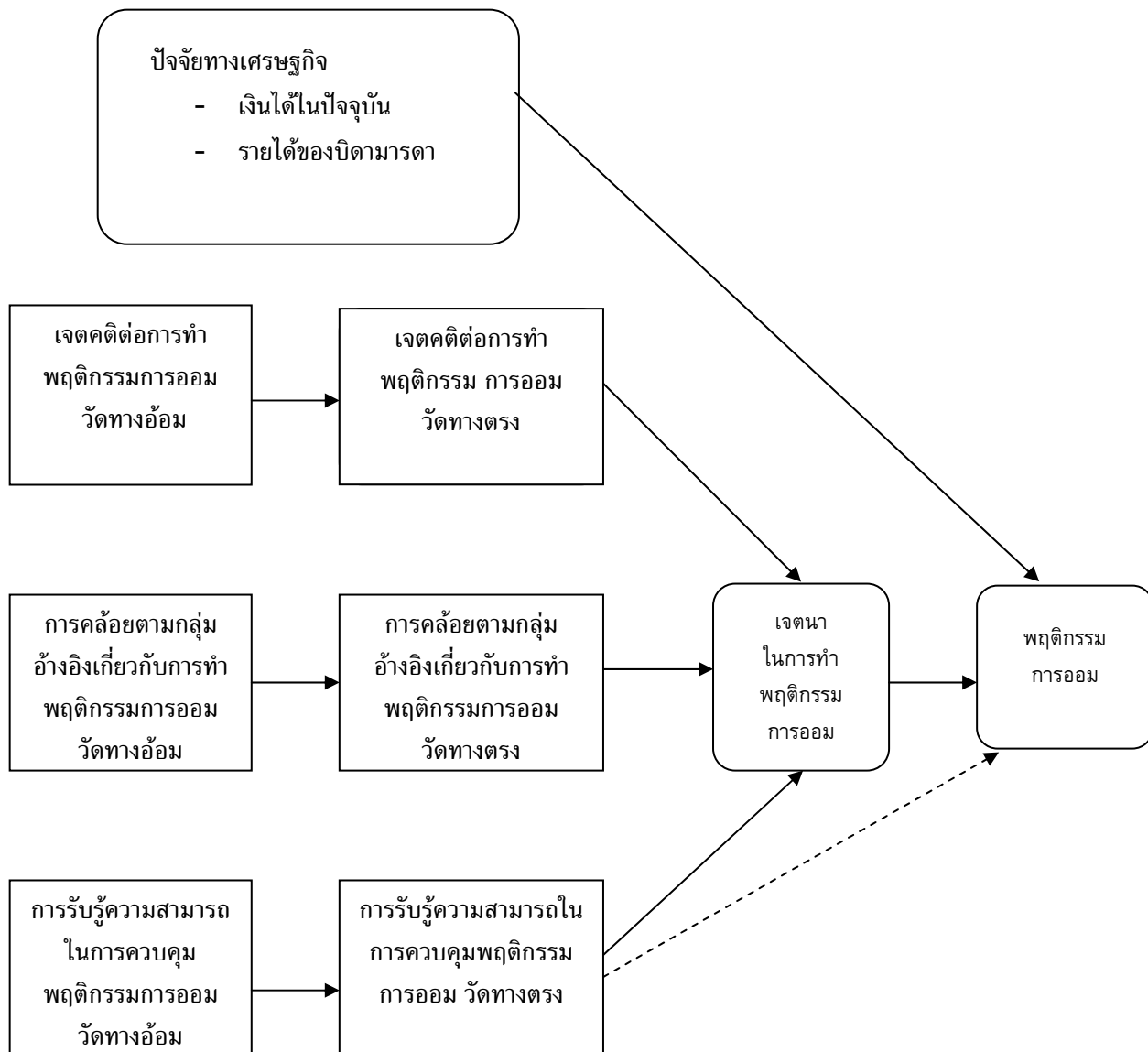
11. การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม หมายถึง การที่บุคคลตระหนักถึงความยากง่ายในการกระทำพฤติกรรมการออม ภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการกระทำพฤติกรรม แบบวัดเป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่สนับสนุนจนถึงขัดขวาง

12. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง ข้อมูลทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลของนิสิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออม ประกอบด้วย 1) เงินได้ในปัจจุบัน หมายถึง รายได้จากการประกอบอาชีพ และหรือเงินได้ที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองอื่น และหรือเงินได้จากการกู้ยืมเพื่อการศึกษา คิดเป็นรายเดือน และ 2) รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ที่บิดาและมารดา หรือผู้ปกครองได้รับจากการประกอบอาชีพ คิดเป็นรายเดือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen. 1985; Ajzen. 1991) ในการอธิบายและทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจาก เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้ในการทำความเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของบุคคลอย่างกว้างขวาง และมีการนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าจากตราหือและลักษณะเฉพาะของสินค้า (Caprara, G. V. et al. 1998 ; Caprara, G. B. et al. 2000) รวมถึงพฤติกรรมการประหยัด พฤติกรรมการอนุรักษ์ (จุษฎิ โยเหลาและประทีป จินฉี. 2539, รัชชิตา สุกิจปาณีฉ. 2547, ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ. 2546) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวได้มีการพัฒนาปรับปรุงทฤษฎีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถทำนายพฤติกรรมได้ดีที่สุดและครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย (Ajzen. 2006) พฤติกรรมการออมซึ่งเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ได้มีการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์แนวใหม่มาในระดับหนึ่งแล้วว่า นอกเหนือจากตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ตัวแปรทางจิตประกอบด้วยความรู้ (cognitive) และความสามารถในการควบคุมตนเอง (self-control) ยังมีความสัมพันธ์กับการทำพฤติกรรมการออม (Mullainathan & Thaler. 2000) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมที่จะใช้อธิบายและทำนายพฤติกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจน เช่น พฤติกรรมการออม ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของไอเซนและแมดเดน (Ajzen & Madden. 1986) ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรทุกตัวตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทั้งทางตรงและทางอ้อม (ผลรวมของผล

คุณ ระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออมและการประเมินผลของการ
ทำพฤติกรรมการออม) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม วัดทั้ง
ทางตรงและทางอ้อม (ผลรวมของผลคุณ ระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่
จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทั้ง
ทางตรงและทางอ้อม (ผลรวมของผลคุณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและอิทธิพล
ของปัจจัยควบคุม) ที่ส่งผ่านเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมในการอธิบายพฤติกรรมการ
ออม ศึกษาเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม ร่วมกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุม
พฤติกรรมและปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เงินได้ในปัจจุบันและรายได้ของบิดามารดา
ที่ส่งผลต่อการทำนายพฤติกรรมการออม ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในการ
อธิบายพฤติกรรมการออม ดังรูป

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง
2. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เป็นปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมได้
3. เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เงินได้ในปัจจุบัน และรายได้ของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการออมได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการเกี่ยวกับการออมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม
 - 1.1 การออม : ความหมายและวิธีวัด
 - 1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์
 - 1.3 แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์
2. ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
 - 2.1 สารสำคัญของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
 - 2.2 ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน : ความหมายและวิธีวัด
 - 2.3 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในงานวิจัย

หลักการเกี่ยวกับการออมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม

การออม : ความหมายและวิธีวัด

ออม หมายถึง ประหยัด, เก็บหอมรอมริบ เช่น ออมทรัพย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548 : ออนไลน์) ประหยัด หมายถึง ยับยั้ง ระมัดระวัง ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : ออนไลน์) การออมในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง รายได้ส่วนที่เหลือหลังจากการใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งเป็นการออมของครัวเรือนทั้งหมด หรือการออมของระบบเศรษฐกิจ โดยเงินที่เหลือเก็บนี้จะเรียกว่า เงินออม (นิตยา ลัมไพศาล, 2547) เงินออม ตามความหมายของพจนานุกรมศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ส่วนหนึ่งของรายได้ที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หากแต่เก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2536 : 229) ในส่วนของเยาวชน หรือวัยรุ่น การออม หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงินจากการที่ผู้ปกครองให้เป็นประจำเดือน หรืออาจรวมกับรายได้พิเศษที่อาจจะหามาได้ แล้วจึงเอาเงินส่วนที่เหลืออยู่เก็บออมไว้ (ชาติรี ศิริสวัสดิ์, 2541 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546) จากความหมายข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงคำว่า ออม หรือ การออม ที่แสดงให้เห็นเป็นการกระทำนั้น จะหมายถึงการใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง รวมถึงการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วย จึงจะส่งผลให้มีเงินออมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายการออมไว้รวมกับการประหยัด (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2529 : 2 อ้างถึงใน รัฐชิตา สุกิจปาณีนิจ, 2547 : 12) ว่าหมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า

ที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม ทั้งนี้ การประหยัดเงิน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2529 : 2 อ้างถึงใน พวงพยอม ชิดทอง, 2536 : 8) ยังหมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เหมาะสมกับรายรับ มีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอควร ตัดสินใจใช้เงินโดยคำนึงถึงประโยชน์ คุ้มค่า ความเป็นของตนเองอย่างรอบคอบ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

จากความหมายดังกล่าว การมีเงินออม จึงเท่ากับ การนำรายได้ที่ได้รับไปหักด้วยรายจ่าย ฉะนั้น หากต้องการให้มีเงินออมเพิ่มขึ้นจึงสามารถกระทำได้ 2 ทางคือ การเพิ่มรายได้ กับการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้อาจเกิดจากการทำงานมากขึ้น การใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือ การปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพเพื่อรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น (สุขใจ น้ำผุด, 2543 : 185) แต่อย่างไรก็ตาม การหาทางเพิ่มรายได้นั้น มักจะถูกมองว่า เป็นการกล่าวตามทฤษฎี ซึ่งพูดง่ายแต่ทำได้ยาก (อารมณ รวีอินทร์, 2548) ในทางตรงกันข้าม การลดรายจ่ายหรือการตัดทอนรายจ่าย เช่น ชะลอรายจ่ายที่สามารถชะลอได้ให้นานที่สุด ตัดแปลงหรือปรับปรุงข้าวของที่มีอยู่ให้ นำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ต้องใช้ของให้คุ้มค่า ระมัดระวังคอยตรวจตราข้าวของเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่ดีจะใช้ได้นาน ๆ ระมัดระวังการใช้จ่าย ไม่ซื้อของเพียงเพราะอยากได้ ควรซื้อเพราะจำเป็นเท่านั้น (อารมณ รวีอินทร์, 2548) ทำให้เกิดการออมขึ้นได้เช่นเดียวกัน ถ้าหากพิจารณาให้ลึกซึ้ง จะพบว่า การออมเงินนี้เป็นการเสียสละการบริโภคในปัจจุบัน ละทิ้งความฟุ่มเฟือยในปัจจุบัน เพื่อไปใช้จ่ายเรื่องสำคัญในอนาคตและเพื่อเป็นหลักประกันสำคัญของชีวิต (พิภพ บุษราคัมวดี, 2541) ด้วยเหตุนี้ การมีเงินออมจึงต้องเกิดขึ้นจากการวางแผนของบุคคล การวางแผน หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบ (การปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและหมั่นออม, 2539) การวางแผนทางการเงิน คือ การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับรายได้และมีการวางแผนการออมเงิน (saving) ไว้ใช้ในอนาคตหรือยามฉุกเฉิน (ชัยสิทธิ์ ตรีชูธรรม, 2544) พฤติกรรมการออมโดยมีการวางแผน มีองค์ประกอบดังนี้

กำหนดเป้าหมายการเงินส่วนบุคคล การกำหนดเป้าหมายการเงินต้องกำหนดให้ชัดเจน (Specific) วัดค่าได้ (Measurable) กำหนดผู้ดำเนินการ (Accountable) สามารถทำได้ (Realistic) และกำหนดเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย (Time) ซึ่งเป็นหลักที่เรียกอย่างย่อว่า “SMART” (อารมณ รวีอินทร์, 2548) การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับเงินนี้จะมีผลทำให้ฐานะการเงินของบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง (สุขใจ น้ำผุด, 2543 : 8) นั้นหมายถึงการมีภาวะที่ดียิ่งขึ้นด้วยการออมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เป้าหมายทางการเงินแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ เป้าหมายระยะสั้น และเป้าหมายระยะยาว (อารมณ รวีอินทร์, 2548) เป้าหมายเงินออมระยะสั้นส่วนใหญ่เป็นการออมไว้สำหรับรายจ่ายประเภทฟุ่มเฟือย (สุพพตา ปิยะเกตุสิน, 2546) เช่น การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ การซื้อเครื่องประดับ การตกแต่งบ้าน (อารมณ รวีอินทร์, 2548) ส่วนเป้าหมายเงินออมระยะยาว

มักมีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษียณอายุ เพื่อการศึกษาของตนเองหรือของบุตร เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ รวมถึงการลงทุนเพื่อทำอาชีพเสริม (สุพพตา ปิยะเกตุ, 2546)

การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นรายจ่ายต่าง ๆ เมื่อบุคคลมีรายได้อาจแบ่งรายได้นั้นออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งใช้สำหรับบริโภค อีกส่วนหนึ่งเก็บออมเอาไว้ การออมในที่นี้จึงหมายถึง การสะสมสิ่งของไว้ใช้บริโภคในโอกาสข้างหน้า (วิรพงษ์ รามางกูร, 2532 : 45-47 อ้างถึงใน ไพโรจน์ เภาวิจิตร, 2543 : 20) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมในลักษณะนี้ ใช้แนวคิดที่ว่า “เงินออมคือค่าใช้จ่าย” (เงินออมคือค่าใช้จ่าย: ออนไลน์) โดยให้ค่าใช้จ่ายนี้เป็นรายการแรกที่ต้องจ่ายเมื่อได้รับรายได้แล้ว จากนั้นจึงนำเงินส่วนที่เหลือหักเงินออมไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การทำเช่นนี้เป็นการมองเห็นว่า บรรดารายรับ รายจ่าย นั้นไม่สำคัญเท่ากับ “รายเหลือ” จึงแบ่งส่วนเงินเพื่อเก็บออมเป็นประจำสม่ำเสมอ (อารี พันธุ์ณี, 2543 : 174) การออมที่เจ้าของเงินเป็นผู้ตัดสินใจที่จะออมเองนั้นจัดได้ว่า เป็นการออมโดยสมัครใจจะเป็นการออมที่เกิดขึ้นจากการคำนวณเปรียบเทียบประโยชน์ปัจจุบันกับประโยชน์อนาคต โดยหากเห็นว่า ประโยชน์อนาคตมากกว่าก็ทำการออม โดยทั่วไปคนเรามักจะตีค่าประโยชน์อนาคตต่ำกว่าที่ควรเป็นเสมอ (จารณี บุญยะพงศ์ไชย, 2545 : 10)

การใช้จ่ายให้รอบคอบและมีเหตุผล แม้จะได้มีการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมแล้วก็ตาม แต่การใช้จ่ายให้มีส่วนเหลือสะสมเก็บออมเพิ่มเติม ก็เป็นสิ่งที่ดีสำหรับอนาคตเพื่อนำไปใช้จ่ายหรือลงทุนทำกิจการอื่น ๆ ต่อไปได้ การใช้จ่ายให้มีส่วนเหลือสามารถกระทำได้โดยการวางแผนการใช้จ่ายซึ่งจำเป็นต้องมีเพื่อจะได้รู้เป้าหมายของการใช้จ่ายอย่างชัดเจนและสมเหตุสมผล จะช่วยป้องกันการใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์และไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และยังช่วยให้ใช้จ่ายเงินได้ถูกต้องตามขั้นตามที่วางไว้ตามแผน นอกจากนี้ที่สำคัญยังทำให้รู้ว่าจะมีเงินเหลือหรือขาดอย่างไร จะได้เตรียมการหารายได้มาชดเชยเสียแต่เนิ่น ๆ (การปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและหมั่นออม, 2539) การปฏิบัติให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและมีเหตุผลเพื่อให้เกิดการประหยัดและมีเงินออมสามารถทำได้หลายทาง เช่น คิดก่อนซื้อ โดยการเปรียบเทียบปริมาณ คุณภาพกับราคาโดยเฉพาะสินค้าอุปโภค-บริโภคพื้นฐาน เช่น กระดาษชำระ ผงซักฟอก น้ำตาลทราย ครีมหีม ฯลฯ ให้เลือกซื้อของที่มีราคาต่ำสุด ซื้อเฉพาะที่จำเป็น พิจารณาด้วยเหตุผลถึงความจำเป็นและการไม่มีสิ่งทดแทนอื่นที่ดีและถูกกว่า ซื้อของที่ผลิตในเมืองไทย ซื้อสินค้าเทคโนโลยีที่มีลูกเล่นพอเหมาะ เช่น การซื้อโทรศัพท์มือถือที่มีความสามารถมากมายแต่เราใช้เพียงรับและโทรออกเท่านั้น ก็เป็นสิ่งสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ไม่ซื้อสินค้าตามแฟชั่น ใช้น้ำที่มีชนิดเติม (refill) จะได้ไม่ต้องจ่ายค่าบริการจุกจิกและลดปริมาณขยะลงได้ ซื้อสินค้าตอนลดราคา ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น การรับประทานอาหารนอกบ้าน ควบคุมการใช้น้ำประปา ไฟฟ้า ซ่อมแซมดัดแปลงของที่มีอยู่ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ควรเลือกซื้อผักผลไม้ที่ออกตามฤดูกาล หากทำอาหารรับประทานเอง คัดรายการอาหารแต่ละมื้อแต่ละวันล่วงหน้าเป็นสัปดาห์เพื่อวางแผนการจ่ายตลาด สามารถนำของที่ซื้อออกไป

ใช้ได้ทั้งหมด การใช้จ่ายซื้อเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มให้เหมาะสมกับฐานะ ไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป ควรเลือกซื้อเสื้อผ้าที่สามารถสวมใส่ได้หลายโอกาส ดูแลเอาใจใส่สุขภาพอยู่เสมอ เพราะการระวังป้องกันดีกว่าการแก้ปัญหาในภายหลัง สำหรับเยาวชน การปลูกฝังการมีระเบียบวินัยในการใช้เงินเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อใช้เงินต้องวางแผนในการใช้เงินในแต่ละวัน และปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักยับยั้งชั่งใจให้รู้จักคิดและคำนึงถึงความเพียงพอและรู้จักประมาณตนตามสถานภาพของตนเองและครอบครัว (พิภพ บุษราคัมวดี, 2541; อารมณ รวีอินทร์, 2548; กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546 : 83)

การจัดบันทึกการรับและรายจ่ายส่วนบุคคล จัดทำรายละเอียดว่ามีรายได้มาจากทางใดบ้าง และนำไปใช้จ่ายในเรื่องใดบ้าง การลงตัวเลขการใช้เงิน เป็นวิธีที่จะทำให้รู้จักวิธีการใช้เงินของตนเองหรือครอบครัว เมื่อรู้แล้วก็จะสามารถหาวิธีการควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น เมื่อบันทึกไปหลาย ๆ เดือน ก็สามารถเปรียบเทียบการใช้จ่ายแต่ละประเภทในแต่ละเดือนได้ชัดเจนขึ้น การฝึกจดจำและทำบัญชีการใช้จ่ายเป็นนิสัยจะช่วยให้ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปได้ (ศูนย์ส่งเสริมบริหารเงินออมครอบครัว กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์) สำหรับเยาวชน ควรปลูกฝังการทำบัญชีรายรับรายจ่ายในแต่ละวัน (พิภพ บุษราคัมวดี, 2541; อารมณ รวีอินทร์, 2548; กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์, 2546 : 83)

หากทำตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว จะช่วยทำให้มีเงินออมมากขึ้นจึงจะนำเงินไปลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ ที่จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้ได้ในอนาคต เช่น ที่ดิน ทองคำ หรือสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น ฝากเงินในธนาคาร ลงทุนในตราสารทุน ตราสารหนี้ เป็นต้น

เมื่อนำความหมายของการออมและกระบวนการวางแผนเพื่อการออมมาพิจารณาร่วมกับความหมายของพฤติกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2548) ที่กล่าวว่า การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ำเนื้อ ความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งสิ่งเร้านี้อาจเป็นเงื่อนไขหรือสถานการณ์ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ คนรอบข้าง กฎระเบียบ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น (ชวนชัย เชื้อสาธุชน, 2546 : 7) โดยที่ ชีระพร อูวรรณโณ (ชีระพร อูวรรณโณ, 2535 : 301) ได้เสนอไว้ว่า การศึกษาพฤติกรรมที่สนใจนั้นจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะศึกษาพฤติกรรมหรือผล เพราะทั้งสองอย่างมีความแตกต่างกัน พฤติกรรมคือสิ่งที่บุคคลลงมือทำเอง แต่ผลอาจเกิดจากการกระทำและปัจจัยอื่น ๆ พฤติกรรมหลายพฤติกรรมที่ต่างกันอาจนำไปสู่ผลกรรมที่เหมือนกันได้ เช่น การลดน้ำหนัก อาจเกิดจากการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น รับประทานอาหารที่มีแคลอรีต่ำ รับประทานยาที่แพทย์สั่ง งดอาหารบางมื้อ หรือออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ความจำเพาะของพฤติกรรม (อารีวรรณ รุ่งทิวณิช, 2541 : 33) ได้นำเสนอการกำหนดพฤติกรรมหรือการวัดพฤติกรรมที่ศึกษาสำหรับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไว้ว่า จำเป็นต้องคำนึงถึง 1) การกระทำ (Action) จะต้องกำหนดว่าเป็นการกระทำอย่างเดียว เช่น การดื่มนม การสูบบุหรี่ เป็นต้น หรือว่า เป็นกลุ่มการกระทำ เช่น การออกกำลังกาย ซึ่งประกอบด้วยการกระทำย่อย ๆ หลายการกระทำ เป็นต้นว่า วายน้ำ, วิ่ง, กระโดดเชือก หรือเล่นฟุตบอล 2) เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของการกระทำ เช่น การดื่มนม เป็นต้น 3) เวลา (Time)

หมายถึง เวลาที่พฤติกรรมที่ศึกษาจะเกิดขึ้น เช่น การดื่มหมในตอนเช้า 4) บริบท (Context) หมายถึง สถานการณ์ที่พฤติกรรมที่สนใจจะเกิดขึ้น เช่น การดื่มหมที่บ้าน ในการกำหนดพฤติกรรมที่ศึกษา จะกำหนดให้มีความจำเพาะมากน้อยเพียงใดก็ได้ เพียงแต่การวัดตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องวัดในระดับความจำเพาะที่สอดคล้องกัน ถ้าความจำเพาะของพฤติกรรมมีมาก การทำนายพฤติกรรมก็就会有ความแม่นยำมากขึ้น

วิธีวัดพฤติกรรมการออมของงานวิจัยในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการวัดพฤติกรรมการออม จากปริมาณเงินออม วัดอุปสงค์ รูปแบบการออม สถานที่ในการออมทรัพย์สิน ความถี่ในการออมทรัพย์สิน เช่น ไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดพฤติกรรมการออมทรัพย์สินด้วยความถี่ในการออมทรัพย์สิน บุคคลที่เป็นจุดประสงค์ในการออมทรัพย์สิน วัดอุปสงค์ในการออมทรัพย์สิน สถานที่ในการออมทรัพย์สิน รูปแบบในการออมทรัพย์สิน ระยะเวลาการออมทรัพย์สิน และวัดอุปสงค์ในการออมทรัพย์สินแบบผูกพัน สุจิตรา บัวใบ (2527) ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย โดยการสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ เหตุผล และสิ่งจูงใจในการออมรูปแบบต่าง ๆ ประเภทของเงินออม วิธีการออมที่อยู่ในความนิยม อุปสรรคของการออม ความสามารถในการออม และความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม ไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวัดพฤติกรรมการออมจากการตัดสินใจในการออมทรัพย์สินของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บุญบง ศรีสันต์ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วัดพฤติกรรมการออม จากปริมาณการออม และรูปแบบการออม ชำรงค์ศักดิ์ ดิมงคล (2545) ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม วัดพฤติกรรมการออมจากปริมาณการออมและรูปแบบการออม พนม กิตติวงษ์ (2543) ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ วัดพฤติกรรมการออมจาก รูปแบบการออม พิรัชต์ บุญรักษ์ (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ วัดพฤติกรรมการออมจาก การตัดสินใจออมเป็นรูปแบบที่มีทางเลือก 2 ทางคือออม กับไม่ออม นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยบางเล่มวัดพฤติกรรมการออมจากความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม เช่น อัจฉรา ผ่องอุตม (2546) ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วัดพฤติกรรมการออมจากความคิดเห็นของนิสิตที่เห็นว่า ตนมีการกระทำที่แสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับฐานะและเงินที่มีอยู่ ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด และมีการเก็บเงินได้ในรูปแบบต่าง ๆ เก็บออมรายได้และ/หรือรู้จักหารายได้เพิ่ม กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วัดพฤติกรรมการออมจากการทำบัญชีรายรับ

รายจ่าย การวางแผนการใช้จ่าย การสะสมเงินเพื่อซื้อสิ่งของ การจัดสรรเงินมาเป็นเงินออมก่อน หาวิธีเพิ่มรายได้ การมีเงินเก็บสะสม

จากการทบทวนและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องการออมและรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามกับตัวแทนของประชากร จำนวน 31 คนด้วยแบบสอบถามความหมายการออมและการกระทำที่จัดว่าเป็นการออม (ภาคผนวก จ) ร่วมกับการพิจารณาถึงหลักการกำหนดพฤติกรรมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ต้องมีความจำเพาะเพื่อให้สามารถวัดได้ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการออมที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ พฤติกรรมการออมหมายถึง การกระทำในลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อไปนี้ 1) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน 3) การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

การศึกษาเรื่องการออมแม้จะเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ไม่ได้มีการกล่าวถึงการออมโดยตรง แต่นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษาทฤษฎีการบริโภคมาแต่อดีต (มณีสรี พันธูลภ. 2540 : 117) และด้วยเหตุที่เงินออมนั้นเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า เป็นเงินที่เหลือหลังจากนำรายได้ไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภค (ตริณ พงศ์มพัฒน์. 2548 : 179) แสดงความสัมพันธ์ได้ด้วยสมการต่อไปนี้ (มณีสรี พันธูลภ. 2540 : 125)

$$S = Y - C$$

S : ปริมาณเงินออม

Y : รายได้ในปัจจุบัน

C : การบริโภคที่เกิดขึ้นในขณะหนึ่ง ๆ

ฉะนั้น ในการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีเกี่ยวกับการออมจึงอาศัยแนวความคิดทฤษฎีที่ว่าด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอธิบาย ซึ่งทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายเกี่ยวกับการบริโภคเริ่มต้นจากทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Theory of Consumption) ของเคนส์ (Keynes) ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption) ของเจมส์ เอส ดิวเซนเบอรี (James S. Duesenberry) ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) ของฟรังโก มอดดิเกลียนี (Franco Modigliani), อัลเบิร์ต แอนโด (Albert Ando) และ ริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) ทฤษฎีสถิตฐานรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ของมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman)

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สมบูรณ์

เป็นทฤษฎีตามแนวคิดของเคนส์ที่ว่า การบริโภคที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับรายได้สมบูรณ์ (absolute income) ที่เกิดขึ้นในงวดเวลาเดียวกันนั้น ภายหลังหักภาษีแล้ว (รัตนา สายคณิต. 2542 : 220 – 222) ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปตรวจสอบกับข้อมูลการบริโภคและระดับรายได้ในงบประมาณครัวเรือนได้ผลเป็นการสนับสนุนทฤษฎีรายได้สมบูรณ์และฟังก์ชันการบริโภคตามแนวคิดของเคนส์ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับระดับรายได้ตามทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย

แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีนักเศรษฐศาสตร์รุ่นต่อมาได้แก่ ซีมอน คูซเน็ตส์ (Simon Kutznets) (รัตนา สายคณิต. 2542 : 223) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ของสหรัฐอเมริกาในช่วงระยะเวลาที่ยาวขึ้น พบว่า การบริโภคกับระดับรายได้ประชาชาติมีความสัมพันธ์แบบเป็นสัดส่วนกัน (proportional relationship) ซึ่งแตกต่างจากทฤษฎีรายได้สมบูรณ์ตามแนวคิดของเคนส์ จึงทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่น ๆ หันมาพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ ที่คิดว่า จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับระดับรายได้ได้ดีกว่าทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ จึงนำมาสู่การพัฒนาทฤษฎีการบริโภคอื่น ๆ ต่อไปนี้

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ

เจมส์ เอส ดิวเซนเบอร์รี่ (Duesenberry, James S. 1949 อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต. 2542 : 225 – 229) ได้พัฒนาทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of Consumption) ขึ้นในปี ค.ศ. 1949 ด้วยแนวคิดที่ว่า การบริโภคมิได้มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สมบูรณ์เท่านั้นแต่จะมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้เปรียบเทียบ (relative income) กับบุคคลอื่นด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มีรายได้เมื่อเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มว่า เขาจะใช้จ่ายค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับรายได้ของเขา ที่เป็นเช่นนี้เพราะเขาจะพยายามรักษาระดับการบริโภคของเขาให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคเฉลี่ยของคนในสังคม ทั้ง ๆ ที่ระดับรายได้ของเขาค่อนข้างต่ำก็ตาม ส่วนบุคคลที่มีระดับรายได้ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของคนในสังคม จะใช้จ่ายบริโภคค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ของเขา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะระดับการบริโภคของเขาสูงอยู่แล้วเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้น เขาใช้จ่ายบริโภคเพียงส่วนน้อยของรายได้ก็สามารถบริโภคสินค้าและบริการตามมาตรฐานการบริโภคของคนส่วนใหญ่ได้

การบริโภคในงวดปัจจุบันนอกจากจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้สมบูรณ์และรายได้เปรียบเทียบแล้ว ดิวเซนเบอร์รี่ยังมีความเห็นว่า การบริโภคยังขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคในงวดเวลา ก่อน ๆ อีกด้วย

ทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร

ทฤษฎีนี้เริ่มต้นพัฒนาโดยมิลตัน ฟรีดแมน ในทศวรรษที่ 1950 (Sachs and Larrain, 1992 : 95-96) ข้อสมมติฐานที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ หน่วยครัวเรือนจะรักษาระดับการบริโภคให้มีความคงเส้นคงวา แม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษา ฟรีดแมนพบว่า หน่วยครัวเรือนจะตัดสินใจเกี่ยวกับระดับการบริโภคโดยใช้รายได้เฉลี่ยในระยะยาวเป็นฐานมากกว่าที่จะใช้รายได้ในปัจจุบัน ดังนั้น ถ้าเมื่อใดที่หน่วยครัวเรือนเห็นว่า รายได้ในปัจจุบันสูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว เมื่อนั้นหน่วยครัวเรือนจะเกิดการออม แต่ถ้าเมื่อใดที่หน่วยครัวเรือนเห็นว่า รายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว หน่วยครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะกู้ยืม เพื่อเป็นการนำเงินในอนาคตมาใช้ก่อน ด้วยเหตุนี้ หน่วยครัวเรือนจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวโดยใช้การคาดการณ์ (Expectation) เป็นสำคัญ เพราะหน่วยครัวเรือนจะต้องคาดการณ์ รายได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตประกอบการตัดสินใจบริโภคในปัจจุบัน ทั้งนี้ รูปแบบการคาดการณ์ที่นำมาใช้ในการตัดสินใจบริโภคจะเป็นการคาดการณ์แบบมีเหตุผล (Rational Expectation) เพราะการคาดการณ์แบบมีเหตุผลนั้นใช้ฐานแนวคิดที่ว่า หน่วยครัวเรือนจะนำความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบความคิดรวบยอดที่มีความซับซ้อน (Detailed Conceptual Model of The Economy) มาเป็นส่วนประกอบของการคาดการณ์ ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1988 ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบภาวะแห้งแล้งอย่างมาก ทำให้ผลผลิตข้าวสาลีตกต่ำ ราคาข้าวสาลีจึงสูงขึ้นเกือบ 2 เท่าตัวจากราคาปกติ แต่การเก็บเกี่ยวข้าวสาลีในประเทศอาร์เจนตินากลับมีผลผลิตที่ดี ทำให้ชาวนาของประเทศอาร์เจนตินาสามารถขายข้าวสาลีได้ในราคาที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ชาวนาประเทศอาร์เจนตินาก็คงคิดว่า ภาวะแห้งแล้งดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นเช่นนั้นอย่างสม่ำเสมอทุกปี ดังนั้น รายได้จากการขายข้าวสาลีที่เพิ่มสูงขึ้นในปีนั้น ชาวนาจึงนำไปเก็บออมไว้มากกว่าที่จะนำไปจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภค

ตามทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร จำแนกการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของรายได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) การเปลี่ยนแปลงรายได้ปัจจุบันเป็นการชั่วคราว (Temporary Current Shocks) 2) การเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นการถาวร (Permanent Shocks) และ 3) การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงรายได้ในอนาคต (Anticipated Future Shocks) ซึ่งการคาดการณ์ในแต่ละประเภทจะมีผลกระทบต่อการออมต่าง ๆ กันดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงรายได้ปัจจุบันเป็นการชั่วคราว (Temporary Current Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ปัจจุบัน แต่หน่วยครัวเรือนคาดว่าจะการเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นกับรายได้ในปัจจุบันเท่านั้น ไม่กระทบต่อรายได้ในอนาคต ดังนั้น จากฐานความคิดที่ว่า หน่วยครัวเรือนจะรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวายุ่เสมอ ถ้าหากหน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นภาวะการลดลงของรายได้ หน่วยครัวเรือนจะต้องทำการกู้ยืมเพื่อนำมาใช้จ่ายในปัจจุบัน (ซึ่งเป็นการนำเงินในอนาคตมาใช้ก่อน) และจะนำเงินรายได้ในอนาคตที่คาดว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงมาชดเชยเงินที่กู้ยืมมาในภายหลัง แต่ถ้าการ

เปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นภาวะการเพิ่มขึ้นของรายได้ หน่วยครัวเรือนจะทำการออมรายได้ส่วนเกินในปัจจุบัน เพราะคาดว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นเพียงชั่วคราวจึงไม่ควรนำไปใช้จ่ายใช้สอย แต่ควรเก็บออมไว้

2) การเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นการถาวร (Permanent Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งในปัจจุบัน และคาดว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย โดยที่การเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งสองคาบเวลาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นไปในทางที่ลดลง หน่วยครัวเรือนก็คาดการณ์ว่า รายได้ในอนาคตก็จะลดลงเช่นเดียวกัน ในทางกลับกัน ถ้าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นไปในทางที่เพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนก็คาดการณ์ว่ารายได้ในอนาคตก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ในสภาวะการณดังกล่าว หน่วยครัวเรือนจะปรับระดับการบริโภคให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของรายได้นั้น กล่าวคือ ถ้ารายได้ทั้งสองคาบเวลามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนจะบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ถ้ารายได้มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง หน่วยครัวเรือนจะบริโภคลดลง ดังนั้น ในกรณีนี้ การออมของหน่วยครัวเรือนจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้น้อยมาก ไม่ว่ารายได้จะมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใดก็ตาม

3) การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงรายได้ในอนาคต (Anticipated Future Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะเปลี่ยนแปลง โดยที่รายได้ในปัจจุบันยังคงเป็นปกติ (ไม่เปลี่ยนแปลง) ถ้าหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะลดลง หน่วยครัวเรือนจะปรับลดการบริโภคในปัจจุบันลงเพื่อให้มีรายได้ปัจจุบันเหลือเป็นเงินออมสำหรับการใช้จ่ายในอนาคตที่จะมีรายได้ลดลง ในกรณีนี้เงินออมจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนจะปรับเพิ่มการบริโภคขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ดังนั้น เงินออมในปัจจุบันจะลดลง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการบริโภคนั้น เคนส์ได้สร้างฟังก์ชันการบริโภคไว้ดังนี้

$$C = a + cY$$

โดยที่ C แทน การบริโภค และ Y แทน รายได้ จากสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างการบริโภคกับรายได้ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสัดส่วนกับรายได้ จากสมการดังกล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ c ซึ่งค่า c นี้เรียกว่า ค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume; MPC) ซึ่งค่านี้จะมีค่าเป็นบวกและมีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น (ภายใต้ข้อสมมติว่า ปัจจัยอื่นคงที่) ประชาชนมีความโน้มเอียงที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ฉะนั้น ระบบเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วส่งผล

ให้ครัวเรือนมีความสามารถที่จะออมสูงขึ้น นอกจากนี้ MPC ในช่วงระยะเวลานั้นมักจะมีค่าน้อยกว่าในระยะยาว เนื่องจากในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้นั้นจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มก็ไม่อาจบริโภคเพิ่มได้มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลง การบริโภคก็ไม่ลดลงมากนัก ส่วนในระยะยาว การปรับตัวของการบริโภคเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ MPC จึงมีค่าสูง แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ที่น่ามาพิจารณานั้นยังคงหมายถึงรายได้เฉลี่ยระยะยาว (Permanent Income) ไม่ใช่รายได้ในปัจจุบัน

จากการศึกษาของมิลตัน ฟรีดแมน สามารถสรุปได้ว่า อัตราการออมจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการเพิ่มขึ้นของรายได้เพียงชั่วคราว (Temporary Income) แต่จะไม่เพิ่มขึ้นหากรายได้เฉลี่ยระยะยาว (Permanent Income) มีการเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษาโดยการตรวจสอบกับสถานการณ์จริง (Empirical Study) ตามทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ซึ่งให้เห็นว่า MPC เมื่อเทียบกับรายได้ปัจจุบันมีค่าระหว่าง 0.2 ถึง 0.3 ในขณะที่ MPC เมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยระยะยาว มีค่าเข้าใกล้ 1.0

งานวิจัยในประเทศไทยที่พบว่า ระดับรายได้มีผลต่อการออมประกอบด้วย ชำรงศักดิ์ ดีมงคล (2545) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการออมในทุกกลุ่มจากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) โดยรายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 74 และมีค่า MPS เท่ากับ 0.15 สำหรับข้าราชการชั้นสัญญาบัตร รายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 69 และมีค่า MPS เท่ากับ 0.13 สำหรับข้าราชการชั้นประทวน และ รายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 65 และมีค่า MPS เท่ากับ 0.07 สำหรับลูกจ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา บัวใบ (2527) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ในทางบวก งานวิจัยของ บุษบง ศรีสันต์ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการออมในด้านปริมาณการออม นั่นคือ ประชาชนมีรายได้มากขึ้นเท่าใด ก็จะออมมากขึ้นเท่านั้นตามไปด้วย งานวิจัยของ พิธิษฐ บัญรักษ์ (2547) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ถ้าข้าราชการมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มมากขึ้น มีผลทำให้ข้าราชการจะตัดสินใจออมเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 นอกจากนี้ งานวิจัยของ พนิตสุดา กุลมาตย์ (2545) เรื่อง ค่านิยมด้านการประหยัดและออมของสมาชิกธนาคารโรงเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนโพธิสารพิทยากร พบว่า ลักษณะรายได้ของสมาชิกธนาคารโรงเรียนที่ได้รับรายได้ประจำจากผู้ปกครองเป็นรายเดือน มีค่านิยมด้านการประหยัดและออมอยู่ในระดับสูง โดยสมาชิกธนาคารโรงเรียนที่ได้รับรายได้ประจำจากผู้ปกครองรายสัปดาห์และรายวัน มีค่านิยมด้านการประหยัดและออมอยู่ในระดับ

ปานกลาง ซึ่งสรุปได้ว่า ลักษณะรายได้ของสมาชิกธนาคารโรงเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อค่านิยมด้านการประหยัดและออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากรายได้ของตนเองแล้ว งานวิจัยในประเทศไทยยังพบว่า รายได้ของบิดามารดามีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักเรียน นิสิต นักศึกษาด้วย ดังเช่น งานวิจัยของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร โดยการนำตัวแปรเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพของบิดามารดา รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายจ่ายของนักศึกษาเป็นรายเดือนเข้าทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาด้วยการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกเหนือจากการออมยังมีงานวิจัยของ ปฐวี เกล้าจันทร์ (2548) ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลเชิงปริมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ประสิทธิภาพเชิงคุณภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิต

โมดิกลีอานี (Modigliani) ได้นำเสนอตัวแบบที่ได้รับการพัฒนานี้ 2 ครั้งในช่วงทศวรรษที่ 1950 และทศวรรษที่ 1960 โดยรายงานการศึกษาครั้งแรกเป็นการทำงานร่วมกันกับริชาร์ด บรัมเบิร์ก (Richard Brumberg) ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1954 ใน Post-Keynesian Economics เรื่อง Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of Cross-Section Data และรายงานการศึกษาครั้งที่สองเป็นการทำงานร่วมกับอัลเบิร์ต อันโด (Albert Ando) ที่ได้รับการตีพิมพ์ใน American Economic Review ฉบับประจำเดือน มีนาคม ปี ค.ศ. 1963 เรื่อง The Life-Cycle Hypothesis of Saving: Aggregate Implications and Tests

นอกจากลักษณะร่วมกับทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร ในแนวคิดที่ว่า การบริโภคขึ้นอยู่กับ การคาดการณ์รายได้ตลอดชีพแล้ว ตัวแบบนี้มีความแตกต่างจากทฤษฎีก่อนหน้า ตรงที่ได้นำช่วงอายุของหน่วยครัวเรือนเข้ามาพิจารณา ประกอบการอธิบายระดับการบริโภคและระดับการออมด้วย เพราะจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า รายได้จะมีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอนตลอดช่วงชีวิตของคน ดังนั้น ภาวะการออมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับช่วงอายุของบุคคลนั้น

ตัวแบบนี้อธิบายว่า เมื่อยังอยู่ในวัยเยาว์ คนจะมีรายได้น้อย จึงจำเป็นต้องกั๊กเงินมาเพื่อใช้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยที่คนวัยเยาว์นั้นทราบเป็นอย่างดีว่า ในอนาคตเขาจะมีรายได้สูงขึ้น และรายได้นั้นจะเพิ่มขึ้นจนถึงจุดสูงสุดเมื่อถึงวัยกลางคน ดังนั้น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นเขาจะนำเงินที่ได้นั้นไปชดเชยให้กับเงินที่ได้กั๊กไว้ในตอนวัยเยาว์ก่อน จนกว่าจะหมดภาระหนี้สินแล้วจึงจะสามารถนำ

เงินไปเก็บออมไว้เพื่อใช้ในยามชราซึ่งรายได้จะลดลงอย่างมากจนกระทั่งไม่มีรายได้ ตามตัวแบบนี้ บุคคลจะไม่สามารถเก็บออมได้ใน 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงวัยเยาว์ และช่วงวัยชรา

งานวิจัยในประเทศไทยที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ประกอบด้วย งานวิจัยของบุษบง ศรีสันต์ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปริมาณการออมและยังสามารถอธิบายรูปแบบการออมได้อีกด้วย และงานวิจัยของ ไตรรงค์ วันอารีย์ (2546) เรื่อง ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามและพฤติกรรมการออมของลูกค้ำ ซึ่งไตรรงค์ วันอารีย์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการออม

นอกจากปัจจัยตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การออมของบุคคลขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยในระยะยาวและช่วงอายุของบุคคลนั้น เมื่อได้พิจารณาเพิ่มเติมในระดับปัจเจกบุคคล พบว่า บุคคลแต่ละคนจะสามารถมีเงินออมได้มากหรือน้อยยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (โสภณ โรจน์ธำรงค์, 2548)

ปัจจัยด้านการพึ่งพิง (Dependency Rate) จำนวนผู้พึ่งพิงหรือผู้ไม่มีเงินได้เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งกำหนดพฤติกรรมการออม เนื่องจากจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือนต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดู ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น หรือในทางตรงกันข้าม บุคคลในวัยทำงานมีความโน้มเอียงที่จะออมสูง ดังนั้น หากอัตราส่วนประชากรในวัยทำงานสูงขึ้น จะมีผลให้อัตราการออมของครัวเรือนโดยรวมสูงขึ้น ปัจจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยในประเทศไทยหลายงาน ดังนี้ งานวิจัยของ บุษบง ศรีสันต์ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของ ชำรงศักดิ์ ศรีมงคล (2545) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยที่ ชำรงศักดิ์ ศรีมงคล พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างจำนวนผู้พึ่งพิงกับพฤติกรรมการออม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา บัวใบ (2527) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย ก็พบว่า ขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการออม แต่งานวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) กลับไม่พบว่า ขนาดของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของนิสิตสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร

ปัจจัยด้านอาชีพ สมมติฐานของคาลดอร์ (Kaldors Hypothesis) ซึ่งให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านแหล่งที่มาของเงินได้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ซึ่งคาลดอร์นับเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกที่ทำการศึกษาโดยแยกการออมออกเป็นสองกลุ่ม คือ การออมของนายทุนกับการออมของกรรมกร ผลการศึกษาปรากฏว่า ความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของนายทุนมีค่าสูงกว่าความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของกรรมกร ซึ่งต่อมาสมมติฐานดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ คาห์น, คาเล็กกี และโรบินสัน (Kahn, Kalecki and Robinson) ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพและ

พฤติกรรมกรรมการออม ดังเช่น งานวิจัยของ บุษบง ศรีสันต์ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว พบว่า อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปริมาณการออมและยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออมในรูปของสินทรัพย์ทางการเงินนอกระบบอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อประชาชนประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัวมากขึ้นหรือกิจการค้าขายหรือธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น จะทำให้กิจการมีรายได้สูงขึ้น มีผลทำให้มีเงินออมมากขึ้นโดยจะออมไว้ในรูปของสินทรัพย์ทางการเงินนอกระบบ

ปัจจัยด้านความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์ (เขตชนบทและเขตเมือง) ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์หรือภูมิภาคเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือน ทั้งนี้ เพราะว่า ปัจจัยที่กำหนดความสามารถ สิ่งจูงใจ และโอกาสในการออมแตกต่างกัน รวมทั้งระดับการพัฒนาของตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคก็แตกต่างกันมากระหว่างในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล ปัจจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ Gupta และ Kelly and Williamson สำหรับประเทศไทย งานวิจัยของ ฉลองภพ สุธงส์กรกาญจน์และคณะ ปี ค.ศ. 1991 เรื่อง Population and Economic Development in Thailand: Some Critical Household Behavioral Relations พบว่า ตัวแปรทางด้านความเป็นเมือง (Urbanization) และตัวแปรด้านภูมิภาค (Regional) มีผลกระทบต่อ การออม โดยประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลจะมีความโน้มเอียงในการออมน้อยกว่าประชากรที่อาศัยในเขตชนบท นอกจากนี้ประชากรในเขตภาคกลางและภาคใต้ยังมีความโน้มเอียง การออมต่ำกว่าภาคเหนือ

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของครัวเรือนในฐานะตัวแทนทัศนคติ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการออมได้ทั้งในทางบวกและลบ ระดับการศึกษาของกลุ่มครัวเรือนจะช่วยเสริมสร้างหรือปลูกฝังทัศนคติของครัวเรือนให้มีวินัยในการใช้จ่าย ก่อให้เกิดการประหยัดในรายจ่ายรวม ทำให้ครัวเรือนสามารถออมได้มากขึ้นในอีกด้านหนึ่งระดับการศึกษาของครัวเรือนอาจจะสร้างทัศนคติให้ครัวเรือนนั้นไม่มีความจำเป็นต้องออมมากนัก เพราะจะมีความมั่นคงในการทำงานหรือไม่มีความเสี่ยงต้องออกจากงานเท่ากับกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามการศึกษาของนริศ ชัยสูตร

นอกจากพฤติกรรมกรรมการออมจะถูกกำหนดโดยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังถูกกำหนดจาก 1) ความอยากออม หรือค่านิยม เป็นการสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมการออม ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น 2) ความสะดวกที่จะออม คือบริการต่าง ๆ อาทิ บทบาทของสถาบันการเงินมีผลต่อการออมในทางบวก ปรากฏในประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย และไทย มีข้อสังเกตว่า บทบาทของสถาบันการเงินอาจมีผลต่อการออมภาคครัวเรือนได้ ทั้งนี้ เพราะในระยะที่ผ่านมาสถาบันการเงินเร่งขยายบริการทางการเงินในลักษณะที่ขาดความสมดุล โดยเน้นขยายบริการด้านสินเชื่อมากกว่าระดมเงินฝาก หักล้างกับผลดีที่เกิดจากการที่ประสิทธิภาพในการระดมเงินออมของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น จากการ

ที่ตลาดเงินมีเครื่องมือเพื่อการออมหลากหลายมากขึ้น 3) สิ่งจูงใจในการออม คือผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะได้รับการออม อาทิ มาตรการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีมีผลต่อการออมในทางบวกปรากฏในประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ขณะที่อัตราดอกเบี้ยสร้างแรงจูงใจให้ออมเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากเท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นชนกลุ่มน้อยของสังคม การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจึงไม่ค่อยมีผล 4) สถานการณ์แวดล้อมที่มีผลต่อการออม ได้แก่ ระบบประกันสังคมมีผลต่อการออมในทางลบ พบในประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและบำนาญส่งเสริมการออม พบในประเทศอังกฤษ แคนาดา สิงคโปร์และมาเลเซีย

จากการทบทวนทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการออมที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมในเชิงปริมาณ ซึ่งตามแนวทางการศึกษาในงานวิจัยนี้พฤติกรรมการออมจะมีองค์ประกอบ 4 ส่วนคือ เป้าหมาย การกระทำ บริบท และเวลา ซึ่งเป็นแนวทางการให้คำจำกัดความตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ผู้วิจัยคาดว่า รายได้น่าจะเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้

แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์

การศึกษาเรื่องการออมในต่างประเทศนอกจากจะได้มีการศึกษาตามแนวทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักแล้วยังได้มีการวิจัยโดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Economics) เป็นการศึกษาโดยใช้ทฤษฎี สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (The Life-Cycle Model of Consumption and Saving) ซึ่งมีข้อสมมติพื้นฐานเรื่องความมีเหตุผลและความมุ่งมั่นในการทำใหสำเร็จ (Mullainathan and Thaler, 2000) เป็นแนวทางในการศึกษา ทำให้ผู้สนใจศึกษาพฤติกรรมการออมพยายามค้นหาว่าในความเป็นจริงมีข้อขัดแย้งกับข้อสมมติพื้นฐานหรือไม่ และสิ่งใดเป็นสาเหตุของข้อขัดแย้งนั้น เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์จัดเป็นแขนงหนึ่งของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ แม้ว่า โดยที่จริงแล้ว เศรษฐศาสตร์ก็เป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ในฐานะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ซื้อ ผู้ขาย นายธนาคารหรือเกษตรกร แต่การศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามแนวคิดดั้งเดิมนั้น ให้ความสำคัญกับการคำนวณเพื่อให้บรรลุประโยชน์สูงสุด (Maximization) ของมนุษย์ในฐานะต่าง ๆ ดังกล่าว โดยที่มนุษย์เหล่านั้นจะปราศจากความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน (Homo Economicus) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐศาสตร์ตามแนวนีโอคลาสสิกถึงกับกล่าวว่า แนวทางการศึกษาของตนเป็นแบบต่อต้านพฤติกรรมศาสตร์ (Anti-behavioral) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาใด ๆ ที่กระทำโดยนักจิตวิทยาสังคมจะถูกกละเลยหรือไม่ให้ความสนใจตามกรอบแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิม การที่แนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิมไม่ให้ความสนใจกับพฤติกรรมศาสตร์ เนื่องจาก บุคคลเหล่านั้นสรุปว่า การสร้างตัวแบบนั้นถูกต้องที่สุดและ เชื่อว่าสามารถนำตัวแบบนั้นไปประยุกต์ใช้กับการตัดสินใจของบุคคลที่แตกต่างกันได้โดยง่าย

แต่อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังมานี้ เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์กลับมาได้รับการยอมรับมากขึ้นเพราะเริ่มเป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปว่า วิธีคิดเกี่ยวกับการสร้างตัวแบบและนำตัวแบบไปใช้นั้นเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องนัก จากการศึกษาที่ผ่านมาโดยสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรวมทั้งการทดสอบตัวแบบจำนวนมาก ทำให้พบว่า ตัวแบบพยากรณ์ที่มีสมมติฐานเบื้องต้นเรื่องการมีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจของมนุษย์ที่ไม่จำกัด (Unbounded Rationality) นั้น ไม่สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้การศึกษาต่อมา ยังพบว่า บุคคลจะสร้างความคิดทางจิตวิทยาขึ้นและแปลงความคิดไปสู่การพยากรณ์ที่แม่นยำกว่า (Mullainathan and Thaler, 2000)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์จึงมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วน คือ 1. การหาว่า พฤติกรรมทางเศรษฐกิจในเรื่องใดที่มนุษย์แสดงออกมาแล้วแตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิม และ 2. แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมเหล่านี้มีผลกระทบอย่างไรต่อบริบทของสถานการณ์เศรษฐกิจ

การอธิบายเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ ในที่นี้จะเริ่มจากการอธิบายว่า แนวทางเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิมเป็นอย่างไร จากนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างดีในเศรษฐศาสตร์ 2 แขนง คือ การเงินและการออม ได้อย่างไร ก่อนอื่นจะเริ่มต้นจากการอธิบายว่า ทำไมจึงไม่สามารถละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญกับการกระทำของมนุษย์ได้ (Human action)

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นักเศรษฐศาสตร์ได้มีการถกเถียงถึงข้อสรุปที่ปรากฏในหนังสือตำราเรียนทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการแข่งขันตามหลักตลาดเสรี ที่ชี้ให้เห็นว่า บุคคลที่จะอยู่รอดได้ในโลกนี้คือบุคคลที่มีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจเท่านั้น กระนั้นก็ตาม การค้นพบที่น่าสนใจของผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้พบว่า ข้อสรุปดังกล่าวอาจไม่เป็นจริงเสมอไป นั่นคือ ตลาดไม่ได้ทำการขจัดบุคคลที่ไม่มีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจออกไปโดยสิ้นเชิง ดังตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจของมนุษย์อาจไม่สอดคล้องกับหลักความมีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจ

สมมติว่ามีคนคนหนึ่งเลือกที่จะเป็นนักเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งการตัดสินใจเช่นนี้อาจเกิดจากความเข้าใจผิดที่คิดว่า เศรษฐศาสตร์แขนงนี้จะสร้างความร่ำรวยให้กับเขา หรือเขาคิดว่า เป็นแพชชั่นสำหรับเศรษฐศาสตร์ยุคใหม่ หรือเขาอาจคิดว่าเป็นแขนงที่น่าสนใจและไม่ค่อยเป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์จริง ๆ ซักเท่าไร ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ถ้าเราลองนำการตัดสินใจของเขามาคำนวณผลได้ผลเสียอย่างมีเหตุผลตามแนวทางเศรษฐศาสตร์ที่ “แท้จริง” อาจพบว่า บุคคลผู้นี้จะมีฐานะการเงินที่แย่กว่าการที่เขาเลือกที่จะเป็นนักเศรษฐศาสตร์การเงิน ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นสิ่งที่บุคคลผู้นี้ทราบเป็นอย่างดีอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า ในหลักการแข่งขันจะมีแรงจูงใจและแรงขับเคลื่อนด้วยเหตุผลทางการเงินมากมายให้เขาควรเลือกเป็นนักเศรษฐศาสตร์การเงิน

ดีกว่าการเป็นนักเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของบุคคลผู้นั้นได้ เพราะเขาได้ตัดสินใจลงไปแล้ว ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า บุคคลผู้นั้นเป็นผู้ไม่มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม เขาก็ยังคงดำรงอยู่ในโลกของความเป็นจริงได้ แม้ว่าในโลกของเศรษฐศาสตร์จะบอกว่า เขาจะดำรงตนอยู่ไม่ได้ก็ตาม คำอธิบายนี้ชี้ให้เห็นว่า กลไกตลาดเรื่องการแข่งขันไม่สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์

ส่วนการทำอาร์บิทราจนั้นก็สามารถทำได้ยากมากในความเป็นจริง แม้แต่ในตลาดการเงิน ซึ่งเป็นตลาดที่นักเศรษฐศาสตร์จัดว่า เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการทำอาร์บิทราจ ก็ยังมีข้อจำกัดในการทำอยู่ดี นั่นคือ แม้นักค้าเงินจะเห็นว่าราคาของสินค้าในตลาดการเงินไม่อยู่ในระดับราคาที่เหมาะสม แต่กระนั้น นักค้าเงินก็พบว่า การทำกำไรในราคาที่ไม่เหมาะสมนั้นสามารถทำได้มากกว่าการทำให้ราคาไปสู่ราคาที่เหมาะสม (Mullainathan and Thaler, 2000; citing Haltiwanger and Waldman, 1985; Russell and Thaler, 1985) ดังนั้น การทำอาร์บิทราจจึงไม่เกิดขึ้นเพราะเป็นการทำให้ราคาของสินค้าแต่ละชนิดอยู่ในระดับที่เหมาะสม จะไม่เป็นผลดีต่อผลงานของนักค้าเงิน นอกจากนี้ การทำอาร์บิทราจในความเป็นจริงยังเป็นการค้าที่มีความเสี่ยงอยู่ดี ดังนั้น ปริมาณการเสนอขายเพื่อการทำอาร์บิทราจยังมีจำนวนจำกัด ซึ่งทำให้การเข้าสู่ราคาที่เหมาะสมด้วยการทำอาร์บิทราจเป็นไปได้ยากกว่าที่ทฤษฎีได้แสดงไว้ (Mullainathan and Thaler, 2000; citing De Long, Shleifer, Summers and Waldman, 1990)

การที่ตลาดไม่สามารถบังคับให้หน่วยเศรษฐกิจกระทำการที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจได้ ส่งผลให้การถูกขับออกจากตลาดของหน่วยเศรษฐกิจที่ไม่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจจึงไม่เกิดขึ้นจริง ซึ่งขัดแย้งกับทฤษฎี ดังนั้น การทำงานของวิวัฒนาการ (Evolution) จึงไม่สามารถทำงานร่วมกับกลไกตลาดตามที่มีการคาดการณ์ไว้ในโลกของเศรษฐศาสตร์ได้

การคาดการณ์โดยใช้แนวทางเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิกนั้น ไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ เพราะการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ไม่เป็นไปตามที่ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้สรุปไว้ตั้งแต่ดั้งเดิม ดังนั้น จึงมีข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แตกต่างจากแนวคิดของเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิก

พฤติกรรมมนุษย์ที่ไม่เป็นไปตามแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ตามแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ อย่างน้อย 3 ประการเป็นลักษณะทางจิต (Trait) ที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง คือ มนุษย์จะใช้เหตุผลทางเศรษฐกิจในการตัดสินใจอย่างไร้ขอบเขต (Unbounded Rationality) มนุษย์มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จอย่างที่สุด (Unbounded Willpower) และมนุษย์มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนอย่างยิ่งยวด (Unbounded Selfishness) (Mullainathan and Thaler, 2000)

ไซมอน (Simon. 1955) เป็นคนแรกที่แสดงความไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า หน่วยเศรษฐกิจมีความสามารถในการรับข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด (ซึ่งเป็นสมมติฐานที่สำคัญข้อหนึ่งของตลาดแข่งขันสมบูรณ์ตามทฤษฎีของเคนส์ (Keynes)) ไซมอนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความมีเหตุผลที่จำกัด (Bounded Rationality) เพื่อใช้ในการอธิบายความสามารถในการตัดสินใจที่มีความใกล้เคียงกับความจริงมากกว่าวิธีการอธิบายแบบเดิม จากแนวคิดนี้ได้มีผู้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อยืนยันความคิดของไซมอน ได้แก่ คอนลิสค์ (Conlisk. 1996) คาห์นแมนและทเวิร์สกี (Kahneman and Tversky. 1974) คาห์นแมน สโลวิก และทเวิร์สกี (Kahneman, Slovic and Tversky. 1982) ผลงานสำคัญที่ต่อเนื่องมาจากแนวคิดของไซมอน จนสามารถสรุปออกมาได้เป็น Prospect Theory ที่นำเสนอโดยคาห์นแมนและทเวิร์สกี ในปี 1979 ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่แท้จริง ทฤษฎีแรก เนื่องจากองค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีคือ จิตวิทยา ข้อสรุปที่สำคัญของทฤษฎีประกอบด้วย

1. ทฤษฎีได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของความมั่งคั่งมากกว่าการเปลี่ยนแปลงระดับของความมั่งคั่งในการอธิบายการปรับตัวทางเศรษฐกิจ
2. ฟังก์ชันของความสูญเสียมีความชันมากกว่าฟังก์ชันของการได้กำไร ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปว่า มนุษย์เป็นผู้กลัวความสูญเสีย หมายความว่า มนุษย์มีความอ่อนไหวต่อการสูญเสียมากกว่าการได้กำไร
3. ทั้งฟังก์ชันของความสูญเสียและฟังก์ชันของการได้กำไรล้วนแล้วแต่มีแนวโน้มลดต่ำลง การทำความเข้าใจในทฤษฎีนี้ต้องพิจารณาประกอบกับแนวคิดเรื่อง ระบบบัญชีในสมอง (Mental Accounting) ที่พัฒนาโดยทาลอร์ (Thaler. 1985)

ตัวอย่างพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงการกลัวความสูญเสียและระบบบัญชีในสมอง นำเสนอโดยแคเมอรา (Camerer. 1997) ที่ศึกษาพฤติกรรมของพนักงานขับรถแท็กซี่ในนิวยอร์กซิตี ดังนี้ รายได้สุทธิของพนักงานขับรถมาจากรายได้ค่าโดยสารที่ได้รับหักด้วยค่าเช่ารถที่ต้องจ่ายสำหรับระยะเวลา 12 ชั่วโมง โดยที่ค่าเช่านี้จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาหรือระยะทาง พวกเขาต้องตัดสินใจว่า ในแต่ละวันเขาจะวิ่งไปไกลแค่ไหน ถ้าเป็นการตัดสินใจโดยมุ่งประโยชน์สูงสุดตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิมแล้วละก็ พวกเขาจะต้องทำงานในวันที่มีความต้องการใช้รถมาก (เช่นวันที่ฝนตกหรือวันที่มีงานแสดงสินค้า) ให้มากกว่าวันที่มีความต้องการใช้รถน้อย นั่นคือ ในวันที่หารายได้ได้มากเขาควรทำงานนาน และควรเลิกให้เร็วในวันที่หารายได้ได้น้อย แต่ในความเป็นจริง หากพนักงานขับรถตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในหนึ่งวันเขาต้องการรายได้สุทธิจำนวนหนึ่ง และมองเห็นว่าการไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ถือเป็นการขาดทุน แล้วละก็พบว่า พวกเขาจะมีพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับที่ควรจะเป็น นั่นคือ พวกเขาจะเลิกทำงานเร็วขึ้นในวันที่หารายได้ได้มาก แต่กลับทำงานยาวนานกว่าในวันที่หารายได้ได้น้อย ตัวอย่างนี้เป็นการตอกย้ำว่า การตัดสินใจของมนุษย์ไม่ได้อยู่บนความมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ

ในส่วนของความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จ (Unbounded Willpower) เศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมกล่าวว่า มนุษย์จะใช้ความพยายามและมุ่งมั่นอย่างยิ่งยวดในการทำให้บรรลุผลตามที่มุ่งหวัง แต่ในความเป็นจริง มนุษย์กลับไม่ทำเช่นนั้นแม้รู้ว่าสิ่งที่ดีที่สุดคืออะไร ลองย้อนกลับมาดูตัวเราว่า เรากินมากกว่าที่ร่างกายต้องการ ตี้มแอลกอฮอล์มากเกินไป กินเงินเกินตัวบ้างหรือไม่ และเรายังออกกำลังกายน้อยเกินไป เก็บออมน้อยเกินไป หรือทำงานไม่เต็มความสามารถบ้างหรือไม่ เราตอบคำถามตัวเองได้บ้างไหมว่า ทำไมเราทำเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่เรารู้สิ่งใดดีกับตัวเราและสิ่งใดไม่ดีกับตัวเรา แต่ทำไมเราจึงทำไม่ได้ นั่นเป็นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ ที่โดยปกติแล้วมีปัญหาเรื่องความสามารถในการควบคุมตน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า มนุษย์มีความมุ่งมั่นที่จำกัด ซึ่งแตกต่างจากข้อสมมติฐานตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

ในเรื่องความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนอย่างยิ่งยวด (Unbounded Selfishness) นั้น มนุษย์ก็มีขอบเขตของความเห็นแก่ตัว แม้ว่า ในการศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์จะกำหนดว่า มนุษย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญในการตัดสินใจใด ๆ แต่เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลในความเป็นจริงพบว่า หลายครั้งมนุษย์ก็ได้กระทำการที่เสียผลประโยชน์ส่วนตน ผลการสำรวจพบว่า ในปี ค.ศ. 1993 ครีวเรือนร้อยละ 73.4 บริจาคเงินเพื่อการกุศล โดยจำนวนเงินที่บริจาคคิดเป็นร้อยละ 2.1 ของรายได้ที่ได้รับ และประชากรร้อยละ 47.7 ทำงานเป็นอาสาสมัครโดยใช้เวลาราว 4.2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (Mullainathan and Thaler, 2000) และเหตุการณ์ล่าสุดในเดือน มิถุนายน 2549 นายวอเรน บัฟเฟตต์มหาเศรษฐีอันดับ 2 ของโลก (จากการจัดอันดับของนิตยสารไทมส์) ได้บริจาคเงินเป็นจำนวน 3.7 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 85 ของทรัพย์สินที่มีอยู่ทั้งหมดให้กับองค์กรการกุศล ส่วนใหญ่บริจาคให้แก่มูลนิธิบิลล์แอนด์เมลินดา เกตส์ ฟาวน์เดชัน ที่ก่อตั้งโดยนาย บิลล์ เกตส์ และภรรยา ซึ่งนายบิลล์ เกตส์นี้เป็นเจ้าของบริษัทไมโครซอฟท์ มหาเศรษฐีอันดับ 1 ของโลก ซึ่งได้บริจาคเงิน 2.8 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐเพื่อก่อตั้งมูลนิธิที่ให้การสนับสนุนการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา วิจัยค้นคว้า รวมถึงให้ความช่วยเหลือผู้ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้กับโรคร้ายแรง 20 โรคที่คร่าชีวิตผู้คนอยู่ในปัจจุบัน (จำลอง ดอกปิก, 2549) เหล่านี้เป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ว่า มนุษย์มิได้มีการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นเครื่องชี้นำการกระทำของตนเองไปเสียทั้งหมด

แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ถูกนำไปค้นคว้าวิจัยอย่างมาก ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ 2 สาขาเป็นอย่างน้อยในปัจจุบัน ได้แก่ สาขาการเงิน และสาขาการออม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทางการศึกษาจึงจะได้แสดงรายละเอียดไว้ในส่วนต่อไป โดยจะเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับสาขาการออมเป็นสำคัญ ส่วนสาขาการเงินตามแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์นั้นจะแสดงไว้พอสังเขป

การเงินตามแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์

การศึกษาการเงินในแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์นี้ประสบความสำเร็จอย่างมากด้วยเหตุปัจจัย 2 ประการ คือ หลักที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมในตลาดการเงินเป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ หลัก

เศรษฐศาสตร์การเงินและข้อสมมติฐานเรื่องตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market) ทำให้ง่ายต่อการทดสอบความแม่นยำของการทำนายกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (เปรียบเสมือนกับเมื่อเราได้ประมาณความยาวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเราสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการประมาณการได้โดยใช้ไม้บรรทัดที่เส้นมีคมชัด จันใดก็จันนั้น) ประกอบกับตลาดการเงินเป็นตลาดที่มีข้อมูลมากมายหลายแง่มุมและละเอียดมากในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

การทดสอบความมีประสิทธิภาพของตลาดการเงินที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง คือ การศึกษาของฟรูทและเดบอรา (Froot & Dabora. 1999) กรณีของ Royal Dutch Shell ซึ่งเป็นกิจการร่วมทุนระหว่าง Royal Dutch Petroleum แห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ และ Shell Transport แห่งประเทศอังกฤษ ในสัดส่วน 60 ต่อ 40 หุ้นของ Royal Dutch มีการซื้อขายในตลาดหุ้นของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเนเธอร์แลนด์ ส่วนหุ้นของ Shell Transport ทำการซื้อขายในตลาดหุ้นประเทศอังกฤษ หากพิจารณาตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงินแล้ว หุ้นของ 2 บริษัทควรจะซื้อขายกันในราคา 60 ต่อ 40 แต่ปรากฏว่า ราคาที่มีการซื้อขายจริงไม่เป็นเช่นนั้น ราคาที่เกิดขึ้นจริงเบี่ยงเบนไปจากที่คาดการณ์ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยปัจจัยที่ควรจะอธิบายความเบี่ยงเบนนั้นได้ตามหลักการเงิน ได้แก่ ภาษี และค่าทำธุรกรรม (Transaction Costs) แต่เมื่อทำการทดสอบแล้ว พบว่า ปัจจัยดังกล่าวกลับไม่สามารถอธิบายความเบี่ยงเบนนี้ได้เลย ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ในโลกของความเป็นจริง ราคาจะเบี่ยงเบนไปจากราคาที่แท้จริง (Intrinsic Value) เนื่องจากการทำอะไรโดยปราศจากความเสี่ยงหรือที่เรียกว่าอาร์บิทราจนั้นไม่สามารถทำได้โดยง่ายอย่างที่ทฤษฎีแสดงไว้ กรณีของ Royal Dutch Shell นี้เป็นการทำลายข้อสมมติฐานที่สำคัญของตลาดการเงินเรื่อง กฎราคาเดียว (The Law of One Price)

หลักการอีกข้อหนึ่งของข้อสมมติฐานเรื่องตลาดที่มีประสิทธิภาพคือการไม่สามารถทำนายได้ (Unpredictability) กล่าวคือ หากตลาดมีประสิทธิภาพ จะไม่สามารถทำนายการเคลื่อนไหวของราคาได้อย่างแม่นยำบนฐานข้อมูลที่มีการกระจายอย่างทั่วถึง แต่จากการศึกษาราคาหุ้นที่ซื้อขายในตลาดนิวยอร์ก เดอ บอนด์ท์ และ ทาเลอร์ (De Bondt and Thaler. 1985) ได้ศึกษาเรื่องปฏิกิริยาตอบสนองที่มากเกินไป (Overreaction) ของนักลงทุนในตลาดหุ้น กลับพบว่า ราคาหุ้นของกิจการที่มีราคาแย่ที่สุดตลอด 5 ปีจำนวน 35 แห่งจะมีราคาที่ดีมากในอีก 5 ปีถัดมา ส่วนราคาหุ้นของกิจการที่มีราคาดีที่สุดตลอด 5 ปีที่ผ่านมาจำนวน 35 แห่งจะมีราคาที่แย่มากในอีก 5 ปีถัดมา การศึกษาในระยะต่อมาแสดงให้เห็นว่า ผลการวิจัยนี้ทำให้ไม่สามารถทำนายความเสี่ยงได้ และยังได้นำไปใช้สำหรับการวัดปฏิกิริยาที่มากเกินไป (Overreaction) ในด้านอื่น ๆ เช่น อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น

แต่ในเวลาต่อมา ชเลิเฟอร์ (Shleifer. 2000) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปฏิกิริยาตอบสนองที่น้อยเกินไป (Underreaction) ซึ่งพบว่า ในระยะเวลาอันสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) ราคาของหุ้นที่ปรับตัวเนื่องจากสาเหตุที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงรายรับอย่างมาก การประกาศจ่ายเงินปัน

ผล การซื้อคืนหุ้น การแยกหุ้น จะกลับคืนสู่สภาพปกติได้ช้ากว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งแสดงถึงการมีปฏิริยาตอบสนองที่น้อยเกินไป ทั้งที่ตามทฤษฎี แสดงไว้ว่า ควรจะรวดเร็วกว่านี้

การค้นพบเกี่ยวกับปฏิริยาตอบสนองนี้ ทำให้การศึกษาการเงินได้เอนเอียงมาเป็นการศึกษาการเงินเชิงพฤติกรรมศาสตร์ จะเห็นได้ว่า บางครั้งตลาดก็มีปฏิริยาตอบสนองมากเกินไป แต่บางครั้งก็น้อยเกินไป มีสิ่งใดที่สามารถอธิบายได้ คำอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทั้งหมดใช้เหตุผลทางจิตวิทยาทั้งสิ้น ไชลเฟอร์ได้สรุปงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ว่า ให้สังเกตว่าปฏิริยาน้อยเกินไปจะเกิดขึ้นสำหรับการพิจารณาในระยะเวลานั้น แต่ปฏิริยามากเกินไปจะเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาในระยะเวลาที่ยาวนาน แม้ว่าในรายละเอียดแล้ว งานวิจัยฉบับต่าง ๆ ได้ให้คำอธิบายปรากฏการณ์นี้ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน ซึ่งในเวลานี้ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนดีพอ แต่ก็ยังเป็นแนวทางให้นักเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบันได้ค้นหาคำตอบบนฐานความคิดของจิตวิทยาต่อไป

นอกจากตัวอย่างการเงินเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่ว่า การพิสูจน์เรื่องราคาและความมีประสิทธิภาพของตลาดแล้ว ยังมีงานวิจัยบางเล่มทำการศึกษาพฤติกรรมของนักลงทุนด้วย งานวิจัยในแนวทางนี้จะให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องระบบบัญชีในสมอง (Mental Accounting) และความกลัวการสูญเสีย (Loss Aversion) เซฟรินและสแตตแมน (Shefrin and Statman, 1985) พบว่า นักลงทุนมีความเต็มใจที่จะขายหลักทรัพย์ที่กำไรมากกว่าหลักทรัพย์ที่ขาดทุน เพราะการได้รับยกเว้นการเสียภาษีจากกำไรที่ได้รับจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain) ส่วนหลักทรัพย์ที่ขาดทุนก็สามารถถือไปจนกว่าจะกำไรก็ไม่เสียประโยชน์อะไร ดังนั้น กฎหมายภาษีการลงทุนจึงมีส่วนกระตุ้นการกระทำของนักลงทุนให้มีความโน้มเอียงได้ การค้นพบนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ **ไอดี** ด้วย

การออมตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์

นอกจากสาขาการเงินแล้ว การออมก็เป็นอีกสาขาหนึ่งที่สามารถนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์มาใช้ได้อย่างดี เนื่องจากตามทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิต มีข้อสมมติพื้นฐานเรื่องความมีเหตุผลและความมุ่งมั่นในการทำใหสำเร็จเป็นแนวทางในการศึกษา ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว การออมเพื่อการเกษียณนั้นเป็นเรื่องยากทั้งในแง่การรู้คิด (Cognitive) และการควบคุมตนเอง (Self Control) ดังนั้น ไม่ใช่เรื่องแปลกที่การศึกษาการออมด้วยวิธีการเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์จึงสามารถใช้ได้ดี กระบวนการในการศึกษานั้นเริ่มต้นจากการนำเอาทฤษฎีสำหรับการทำนายพฤติกรรมการออมมาเป็นพื้นฐานร่วมกับปริมาณข้อมูลการออมภาคครัวเรือนที่มีอยู่อย่างมากมาย

ตามแนวคิดของทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิตนั้น การออมไม่ขึ้นอยู่กับการรายได้ สมมติว่ามีคนสองคน คนหนึ่งมีรายได้มากในช่วงอายุน้อย (เช่น นักกีฬาอาชีพ) ในขณะที่อีกคนหนึ่งมีรายได้มากในช่วงอายุมาก (เช่น พนักงานบริษัทเอกชน) ตัวแบบนี้จะทำนายว่า คนที่หนึ่งจะมีการออมมากในช่วงอายุน้อยเพื่อให้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในภายหลัง ในขณะที่คนที่สองจะต้องยืมเงิน

ในอนาคตมาใช้เมื่อวัยเยาว์และจะนำเงินที่ได้รับสูงขึ้นเมื่อสูงวัยมาใช้คืนเงินยืมดังกล่าว แต่ปรากฏว่า ในความเป็นจริง ปริมาณการบริโภคของบุคคลกลับมีความโน้มเอียงที่จะเป็นไปตามขนาดของรายได้ในแต่ละช่วง นั่นคือ คนที่หนึ่งจะบริโภคมากในช่วงที่มีรายได้มากและจะลดการบริโภคลงไเมื่อมีรายได้น้อยลง แทนที่จะคงการบริโภคไว้ให้ใกล้เคียงกันตลอดช่วงอายุดังที่ทฤษฎีได้อธิบายไว้ ส่วนคนที่สองก็จะบริโภคน้อยในช่วงอายุน้อยแล้วจึงเพิ่มปริมาณการบริโภคเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้คนที่สองก็ยังไม่สามารถกู้ยืมได้ตามที่ทฤษฎีแสดงไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะยังไม่มี ความมั่นคงมากพอที่จะทำให้ผู้ให้กู้จะยินดีให้กู้ยืมก็เป็นได้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวค้นพบโดยแบงค์ บลันเดล และแทนเนอร์ (Bank, Blundell and Tanner. 1998) ทำให้ได้ข้อสรุปว่า มนุษย์ไม่ได้ทำการออมไว้มากพอสำหรับการรักษาระดับการบริโภคให้คงเดิมหลังเกษียณจากงานที่ทำแล้ว ปัญหานี้เกิดจากความบกพร่องในการควบคุมตนเองของมนุษย์

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาถึงควมมีประสิทธิภาพของโครงการกระตุ้นการออมภาคครัวเรือนโดยให้การสนับสนุนผ่านระบบภาษีที่เรียกว่า IRA และ 401(k) จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า ทั้งสองโครงการไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ประชาชนออมมากขึ้น ทำได้เพียงการทำให้ประชาชนเปลี่ยนรูปแบบการออมเท่านั้น การอธิบายในเชิงพฤติกรรมศาสตร์กับผลที่เกิดขึ้นของโครงการทั้งสองคือ ทั้งสองโครงการช่วยแก้ปัญหาการควบคุมตนเองโดยการสร้างระบบบัญชีในสมองที่จะสะสมเงินบางส่วนเพื่อการออมสำหรับวัยเกษียณขึ้น โดยระบบนี้จะทำงานด้วยการทำให้ประชาชนยับยั้งความคิดที่จะหยุดออมเพราะถ้าหากประชาชนหยุดการออมจะถูกปรับโดยกระบวนการของภาษี ในประเทศไทยโครงการที่ใช้แนวคิดเช่นเดียวกันนี้คือการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long-Term Fund) และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund) แต่ยังไม่ปรากฏผู้ศึกษาเพิ่มเติมถึงควมมีประสิทธิภาพของโครงการทั้งสองในประเทศไทยว่า สามารถกระตุ้นให้เกิดการออมเพิ่มขึ้นหรือเป็นเพียงการย้ายรูปแบบการออมเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา

ความน่าสนใจอีกด้านหนึ่งของโครงการกระตุ้นการออมของประเทศไทยคือการไม่สามารถดึงดูดให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมาเข้าร่วมโครงการได้ โอดอนอฮิวและราบิน (O'Donoghue and Rabin. 1999) ได้อธิบายสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นว่าเกิดจากความต้องการเลื่อนการกระทำออกไปจนกระทั่งเกิดความล่าช้า (Procrastination) และ Hyperbolic Discounting ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลมักแสดงการกระทำที่สะท้อนว่า ขาดความอดทนในระยะสั้น แต่จะมีความอดทนมากกว่าในระยะยาว โดยที่ความคิดนี้ตรงกันข้ามกับข้อสมมติเบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์ว่า มนุษย์จะมีลักษณะเป็น Exponential Discounting นั่นคือ ความอดทนไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลา จากแนวคิดนี้ โอดอนอฮิวและราบิน อธิบายว่า การที่บุคคลไม่เข้าร่วมโครงการกระตุ้นการออมเพราะบุคคลมีลักษณะ Hyperbolic Discounting จึงทำให้เกิดการผลัดวันประกันพรุ่ง (เพราะไม่อยากเสียสละการ

บริโภคนปัจจุบันเพื่อรอบริโภคนอนาคต) จนกระทั่งการออมตามโครงการอาจไม่เกิดขึ้นจริง ทำให้ อัตราการเข้าร่วมโครงการมีน้อยมาก

แมดเดรียนและเซีย (Madrian and Shea. 2000) ได้ทำการศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเข้าไปทดลองใช้วิธีการทางจิตวิทยากับพนักงานที่เข้าใหม่และมีระดับรายได้มากพอที่จะเข้าร่วม โครงการดังกล่าว แมดเดรียนและเซีย ให้บริษัทส่งแบบฟอร์มในการเข้าร่วมโครงการทันทีที่พนักงาน คนดังกล่าวมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเข้าร่วมโครงการ ด้วยวิธีการนี้สามารถเพิ่มจำนวนคนออมได้ถึง ร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนที่จะใช้วิธีนี้ นอกจากนี้ ลาอิบสัน (Laibson. 1997) และ โอดอนอฮิวและราบิน (O'Donoghue and Rabin. 1999) ยังได้ศึกษาถึงผลกระทบของ Hyperbolic Discounting ที่มีต่อการตัดสินใจที่จะออม งานวิจัยดังกล่าว พบว่า การออมจะเป็นไปได้ดีถ้ามีพันธะ สัญญา

นอกจากสองสาขาวิชาทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถใช้แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์มา อธิบายแล้ว ยังมีเศรษฐศาสตร์สาขาอื่น เช่น เศรษฐศาสตร์แรงงาน เรื่องการกำหนดค่าจ้างแรงงาน หรือกฎหมายกับเศรษฐศาสตร์ก็ยังมีเรื่องให้ศึกษา เช่น ปัจจัยที่ทำให้ผู้พิพากษาดัดสินคดี นอกเหนือจากตัวบทกฎหมาย หรือแม้แต่ในการบริหารการเงินของธุรกิจที่ผู้บริหารจะตัดสินใจซื้อ กิจการอื่นหรือกระจายการลงทุนว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่ เรื่องราวเหล่านี้ยังคงรอการพิสูจน์ต่อไป

จากแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์นี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมการออมซึ่งเป็นพฤติกรรมเศรษฐกิจนี้ด้วยทฤษฎีทางจิตสังคม เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ใช้ อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์โดยนำเอาปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมเข้ามาศึกษาถึงอิทธิพลที่มี ต่อการกระทำ ทั้งนี้ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นทฤษฎีทางจิตสังคมที่มีผู้นำมาใช้ในการอธิบาย พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ แต่อย่างไรก็ตาม มี การนำทฤษฎีนี้ไปใช้ในการอธิบายพฤติกรรมอื่นด้วย (Ajzen and Fishbein. 1980) อาทิ พฤติกรรม การเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ พฤติกรรมการติดแอลกอฮอล์ พฤติกรรม การเลือกอาชีพของสตรี พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการวางแผนครอบครัว เป็นต้น จากการ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมการออมเป็นพฤติกรรมที่มีความผูก สัมพันธ์กับการบริโภคและยังเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนชีวิต ที่ต้องอาศัยการรู้คิดและการ ควบคุมตนเอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนน่าจะสามารถนำมาใช้ในการอธิบายและ ทำนายพฤติกรรมการออมได้ด้วย ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีผู้นำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการออมมา ก่อนก็ตาม

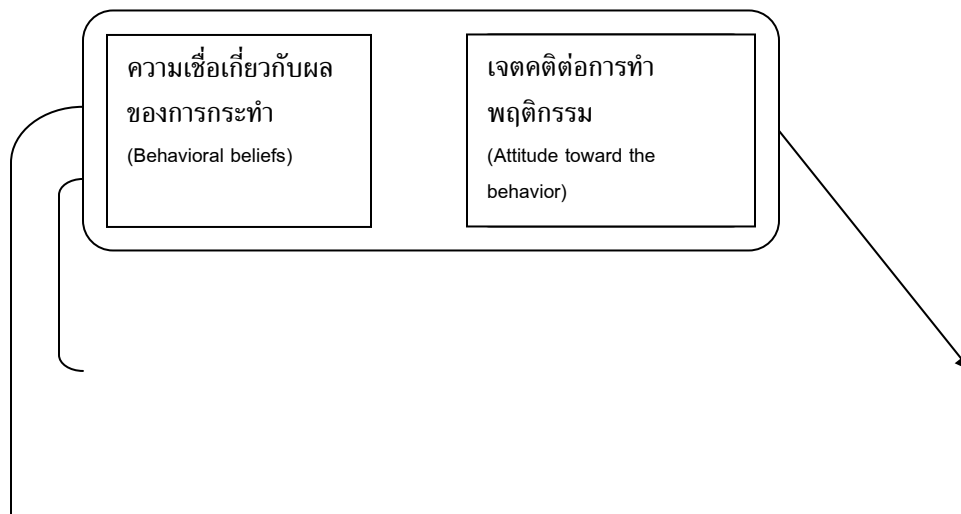
ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

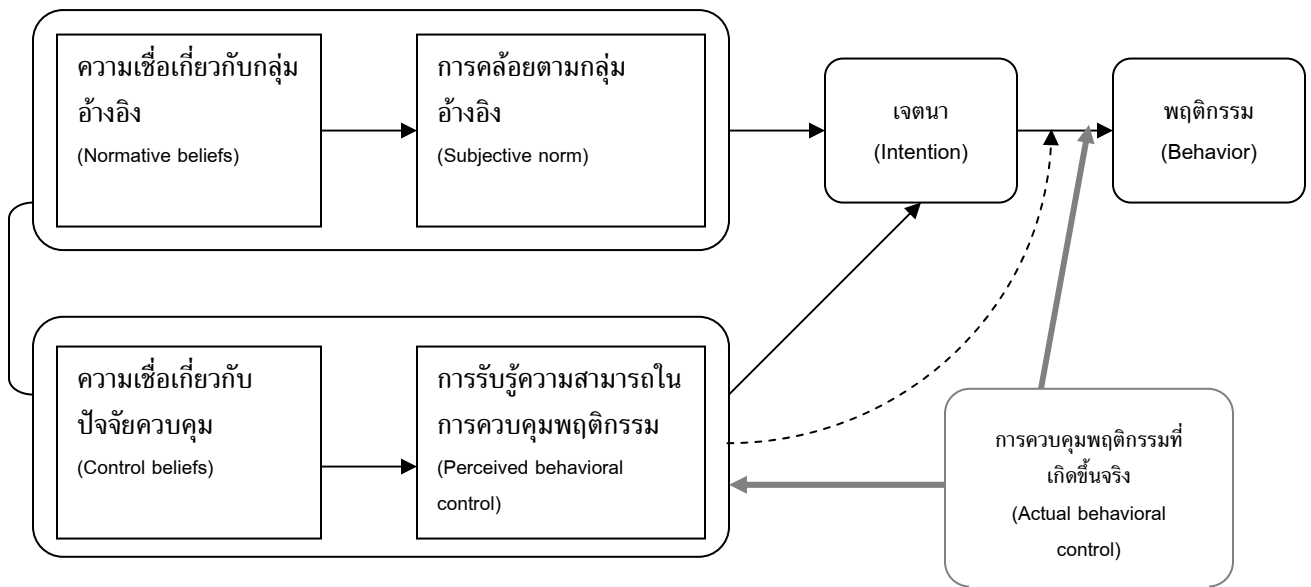
ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) (Taylor. 2001) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ Fishbein และ Ajzen สร้างขึ้น (Ajzen, I. & Fishbein, M. 1980, Fishbein & Ajzen, 1975) เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจ อธิบายและทำนายพฤติกรรมที่บุคคลมีแนวโน้มจะคิดไตร่ตรองก่อนการกระทำ แต่เนื่องจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมีข้อจำกัดอันเนื่องมาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า พฤติกรรมทางสังคมส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของจิตหรือเจตนาเชิงพฤติกรรมแต่ในความเป็นจริงแล้ว พฤติกรรมหลายพฤติกรรมไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาอย่างสมบูรณ์ (Incomplete Volitation Control) เพราะการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยอื่นที่มีใช้ปัจจัยที่เป็นเจตนารวมอยู่ด้วยระดับหนึ่ง เช่น เวลา เงิน ทักษะความร่วมมือจากบุคคลอื่น (Ajzen, 1985 , Ajzen. 1991 : 182) โดยที่ ไอเซนได้เป็นผู้นำเสนอทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในงานวิจัยที่ทำร่วมกับ ชิฟเตอร์ (Schifter & Ajzen. 1985) โดยที่ทฤษฎีนี้ได้แก้ไขข้อจำกัดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ที่สามารถอธิบายและทำนายพฤติกรรมได้เฉพาะพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาเท่านั้น ดังนั้น จากที่ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอธิบายการกระทำของบุคคลด้วยตัวแปร 2 ตัวคือ เจตคติต่อผลแห่งการกระทำ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Ajzen & Fishbein, 1980) นั้น ไอเซนได้เพิ่มตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเข้าไปด้วย เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำนายพฤติกรรมที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาอย่างสมบูรณ์ ซึ่งตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมนี้ มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control Belief) และ การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม (Perceived Power) (Ajzen, 1991 : 182-183)

สาระสำคัญของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

สาระสำคัญของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ไอเซนได้เสนอไว้ (Ajzen, 1985 : Ajzen, 1991 : Ajzen, 2006) มีรายละเอียดตามโครงสร้างพื้นฐานดังนี้

โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (จาก Ajzen. 2006)

ที่มา : Ajzen. (2006). *Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations*.

ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน การกระทำพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากสาเหตุ 3 ประการ คือ 1) ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลจากการกระทำซึ่งเรียกว่า Behavioral Beliefs 2) ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เรียกว่า Normative Beliefs และ 3) ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนหรือขัดขวางการกระทำพฤติกรรม และการรับรู้อำนาจของปัจจัยเหล่านี้ เรียกว่า Control Beliefs โดยที่ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำจะก่อให้เกิดเจตคติต่อการกระทำซึ่งอาจเป็นไปในทางบวกหรือลบ เรียกว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) ในขณะที่ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงจะแสดงในรูปของการรับรู้ถึงความกดดันที่ได้รับจากสังคมเรียกว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนหรือขัดขวางการกระทำพฤติกรรม ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้งสามอันได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม จะนำไปสู่การสร้างเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) โดยทั่วไป ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดี มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูง และรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมาก บุคคลนั้นก็ยังมีแนวโน้มที่จะมีเจตนาเชิงพฤติกรรมในการกระทำพฤติกรรมนั้นสูงตามไปด้วย และหากในท้ายที่สุดแล้ว สามารถควบคุมให้เกิดพฤติกรรมนั้นได้จริง

บุคคลจะทำให้เจตนาเป็นจริงเมื่อมีโอกาส ดังนั้น เจตนาเชิงพฤติกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นก่อนการกระทำพฤติกรรม (Ajzen, 2006)

แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีพฤติกรรมอีกมากมายที่เผชิญกับความยากลำบากในการลงมือกระทำเนื่องจากไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาอย่างสมบูรณ์ จึงควรคำนึงถึงการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบเสริม นอกเหนือจากเจตนาเชิงพฤติกรรมด้วย เนื่องด้วยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นสิ่งที่วัดได้ จึงนำมาใช้แทนการควบคุมที่เกิดขึ้นจริงและมีส่วนร่วมในการทำนายพฤติกรรมกับเจตนาเชิงพฤติกรรม (Ajzen, 2006 : 1)

ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน : ความหมายและวิธีวัด

จากโครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนตามที่ได้แสดงไว้ข้างต้น เป็นตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรแฝง (Latent Variables) ซึ่งการสังเกตหรือวัดตัวแปรโดยตรงจะไม่สามารถทำได้จำเป็นต้องใช้การอ้างอิงจากการตอบสนองที่สังเกตได้แทน สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องปกติสำหรับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมในหลาย ๆ ทฤษฎี ดังนั้น ในที่นี้จึงจะได้นำเสนอ รายละเอียดความหมายและวิธีวัดตัวแปรแต่ละตัวตามที่ไอเซนได้เสนอไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปใช้เป็นหลักในการศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ

1. พฤติกรรม (Behavior)

การทำความเข้าใจว่า พฤติกรรมคืออะไร จำเป็นต้องแยกให้ออกก่อนว่า สิ่งใดเป็นพฤติกรรมและสิ่งใดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและอาจจะเป็นผลจากพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น การเข้ารับการทดสอบความรู้แล้วได้รับผลสอบในระดับผ่านนั้น ต้องหาว่ามีที่มาอย่างไร อาจมาจากการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ การอ่านหนังสืออย่างหนัก การจำเนื้อหาทุกอย่าง หรือ เป็นเพียงการลอกข้อสอบจากคนอื่น อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งที่อาจเป็นผลที่เกิดจากพฤติกรรม ได้แก่ น้ำหนักที่ลดลง ซึ่งอาจมีที่มาจากการรับประทานแต่อาหารไขมันต่ำ การงดเว้นการรับประทานอาหารในบางมื้อ หรือ การวิ่งเหยาะ ๆ ทุกวัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การสอบผ่านหรือการที่น้ำหนักลดลง เป็นผลของการกระทำ แต่ไม่ใช่พฤติกรรม ที่สำคัญกว่านั้น การสอบผ่านและการลดลงของน้ำหนัก อาจไม่ได้เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้น ก็ได้ เช่น ถ้าหากข้อสอบยากมาก แม้จะตั้งใจเรียนอย่างหนักก็อาจสอบไม่ผ่านได้ รวมถึงการลดลงของน้ำหนักก็อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ เช่น ภาวะเมตาบอลิซึมของร่างกาย หรือ การเจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นต้น (Ajzen, 1980 : 29)

การให้คำจำกัดความของพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา ต้องมีองค์ประกอบ 4 ส่วนคือ เป้าหมาย (Target) การกระทำ (Action) บริบท (Context) และ เวลา (Time) ซึ่งรวมเรียกว่า TACT (Ajzen, 2006 : 2) ตัวอย่างเช่น การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าในศูนย์ออกกำลังกายเป็นเวลา 30 นาที ทุกวันตลอดเดือนหน้า การเดินจัดว่าเป็นการกระทำ ซึ่งอาจรวมถึงเวลา 30 นาทีทุกวัน เข้าไปด้วย เครื่องวิ่งไฟฟ้าอาจจัดเป็นเป้าหมาย และศูนย์ออกกำลังกายเป็นบริบท หรือบางคนอาจเห็นว่า ศูนย์ออกกำลังกายเป็นเป้าหมายและเครื่องวิ่งไฟฟ้าเป็นบริบทก็ได้ ในขณะที่ ตลอดเดือนหน้าเป็นเวลา

สิ่งสำคัญคือ ตัวแปรทุกตัวของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งประกอบด้วยเจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและเจตนาเชิงพฤติกรรมต้องถูกกำหนดในแบบเดียวกัน ซึ่งจัดเป็นหลักของความเข้ากันได้ (Principle of Compatibility) เครื่องวัดตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา (Ajzen. 2006 : 2)

นอกจากนี้ แม้ว่าคำจำกัดความของพฤติกรรมข้างต้นดูจะมีความเฉพาะเจาะจง (specific) แต่ก็ควรคำนึงถึงการนำไปใช้ได้โดยทั่วไป (Generality) ด้วย โดยการใช้หลักการรวมกันให้เป็นหนึ่งเดียว (Ajzen, 2002 : 2) เพราะจากตัวอย่างข้างต้นแม้จะกำหนดว่า “ตลอดเดือนหน้า” ก็ยังกินความกว้างกว่า “วันอังคารหน้าเวลา 5 โมงเย็น” ซึ่งเป็นการกำหนดเป็นการตายตัวที่เข้มงวดเกินไป เมื่อพิจารณากว้างไปกว่านี้ถึงองค์ประกอบอื่น หากเราต้องการสนใจเพียงการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้า ก็อาจจะก้าวข้ามบริบทที่เป็นศูนย์ออกกำลังกายไปได้ เช่น อาจเป็นการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าที่บ้าน ที่โรงพละ หรือบ้านเพื่อนก็ได้ ซึ่งก็จัดได้ว่า ใช้หลักการนำไปใช้ได้โดยทั่วไปมาเป็นแนวทางในการศึกษา (Ajzen. 2006 : 2)

การพิจารณาองค์ประกอบของพฤติกรรมในหลักการของ TACT นั้น เป็นการให้คำจำกัดความในระดับทฤษฎีซึ่งตัวแปรจะมีลักษณะเป็นตัวแปรแฝง (Latent Variables) ทั้งนี้ ตัวแปรสังเกต (Manifest Indicators) อาจเป็นตัวแปรที่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง (Direct Observation) หรือโดยการรายงานตนเอง (Self-reports)

หากเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต ผู้สังเกตต้องจดบันทึกเหตุการณ์ซ้ำ (เช่น ทุกวันตลอดเดือนหน้า) เพื่อนำมาคำนวณในภาพรวม แม้ว่าบริบทและสถานการณ์จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ เพื่อให้มีความมั่นใจต่อระดับความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลที่รวบรวม ด้วยเหตุนี้ การให้ผู้ถูกสังเกตุนั้นรายงานตนเองอาจเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่า แม้ว่า อาจจะลดทอนความเที่ยง (Validity) ลงไปบ้าง (Ajzen. 2006 : 3)

เพื่อให้การรายงานตนเองมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยสามารถสอบถามโดยใช้คำถามมากกว่า 1 คำถาม เช่น การให้ตอบในคำถามปลายเปิด “ท่านเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อย 30 นาทีเป็นเวลาที่วันตลอดหนึ่งเดือนที่ผ่านมา” หรือ ให้ตอบในคำถามเลือกตอบที่มีตัวเลือกอย่างกว้าง ๆ จากคำถามเดียวกัน เช่น ทุกวัน, เกือบทุกวัน, บ่อยครั้ง, ประมาณ 15 วัน, หลายครั้งแต่ไม่เกิน 15 วัน ,

ไม่กัวัน, ไม่เคยเลย หรือให้ตอบในคำถามเลือกตอนที่มีตัวเลือกเป็นแบบมาตรวัดช่วงเท่า ๆ กัน (Rating Scale) (Ajzen. 2006 : 3 – 4)

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรม คือ การกระทำของบุคคลที่ต้องกำหนดออกมาในรูปของ เป้าหมาย การกระทำ บริบท และเวลา โดยมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง แต่ต้องไม่เข้มงวดจนขาด ความยืดหยุ่นและทำให้ไม่สามารถปรับใช้เป็นการทั่วไปได้ และเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูล ที่รวบรวมได้และความสะดวกในการเก็บข้อมูลให้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการรายงานตนเองของผู้ถูก ศึกษา ผู้วิจัยสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับข้อมูลโดยการสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมให้มากกว่า 1 ข้อคำถาม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการทำนาย (Predictor Variables)

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและเจตนาเชิงพฤติกรรม เป็นตัวแปรที่สามารถวัดได้โดย วิธีการสร้างเครื่องมือโดยปกติ แต่ทั้งนี้ ในการสร้างเครื่องวัดตัวแปรดังกล่าวต้องสอดคล้องกับ พฤติกรรมที่ศึกษาภายใต้หลักการ TACT

2.1 การวัดตัวแปรโดยตรง (Standard Direct Measures)

การวัดตัวแปรโดยตรงโดยเครื่องมือที่มีความเชื่อถือได้และความสอดคล้องภายใน สูง ต้องกระทำโดยการเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มิใช่เพียงการสอบถามข้อ คำถามเพียงไม่กี่ข้อหรือการปรับข้อคำถามจากการศึกษาในครั้งที่ผ่าน ๆ มาเท่านั้น การทำเช่นนั้น จะทำให้เกิดปัญหาเรื่องระดับความเชื่อถือที่ต่ำ และนำไปสู่การประเมินค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร ต่าง ๆ ในโครงสร้างที่ต่ำเกินไป รวมถึงความเที่ยงตรงของการทำนายที่ต่ำกว่าความเป็นจริงด้วย ข้อคำถามควรมีความแตกต่างกันตามแต่พฤติกรรมหรือประชากรที่ต้องการศึกษา ในแบบสอบถาม ที่นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ควรมีการจัดวางข้อคำถามที่แตกต่างกันแบบละครละคล้ายกันโดยไม่จัด เรียงลำดับ

2.1.1 เจตนาเชิงพฤติกรรม (Intention)

ตัวอย่างข้อคำถามที่ใช้ในการประเมินเจตนาเชิงพฤติกรรม มีดังนี้

- ฉันตั้งใจที่จะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:เป็นไปได้อย่างแน่นอน
- ฉันจะพยายามเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

เป็นจริงอย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:เป็นจริงอย่างแน่นอน

- ฉันวางแผนว่าจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า
เห็นด้วยอย่างยิ่ง:____:____:____:____:____:____:____:ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เพื่อให้ข้อคำถามที่นำมาใช้มีคุณภาพในฐานะเป็นเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาที่ยอมรับได้ ชุดของข้อคำถามดังกล่าวควรมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามสูง ซึ่งแสดงว่า เครื่องมือวัดมีความสอดคล้องภายในสูง ค่าความสัมพันธ์นี้สามารถวัดได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) (Ajzen. 2006 : 4)

2.1.2 เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior)

มาตรวัดเจตคติที่ควรนำมาใช้ในการวัดพฤติกรรมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน คือ มาตรจำแนกความหมาย (Semantic Differential Scale) ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติควรเริ่มต้นจากการค้นหาคำคุณศัพท์คู่ที่เหมาะสมกับพฤติกรรม และลักษณะประชากรที่ต้องการศึกษา โดยนำคำคุณศัพท์ทั้งหลายที่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย 20 – 30 คำและมีแนวโน้มที่จะเป็นคำที่สามารถประเมินค่าได้ ไปใช้ในการสำรวจเบื้องต้น (Ajzen. 2006 : 5 อ้างอิงจาก Osgood, Suci, & Tannenbaum. 1957) จากนั้นให้เลือกคำคุณศัพท์ที่มีความสอดคล้องภายในกันสูงมาใช้เป็นแบบวัดเจตคติสำหรับพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา ซึ่งสถิติที่สามารถนำมาใช้ในการหาความสอดคล้องภายในอาจเป็น item-total correlation เช่น Likert's criterion of internal consistency หรือ การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น เช่น ค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

คำคุณศัพท์คู่ที่ใช้ในแบบสำรวจเบื้องต้นควรมีคำคุณศัพท์ 2 ประเภทคือ คำคุณศัพท์ประเภทที่สามารถประเมินได้โดยอัตโนมัติ (Instrumental in nature) เช่น มีคุณค่า – ไม่มีคุณค่า หรือ มีอันตราย – มีประโยชน์ กับคำคุณศัพท์ประเภทต้องอาศัยประสบการณ์ เช่น เพลิดเพลิน – ไม่เพลิดเพลิน หรือ น่าสนุก – ไม่น่าสนุก รวมทั้งคำคุณศัพท์ที่สามารถใช้ได้โดยทั่วไป เช่น ดี – ไม่ดี สิ่งสำคัญคือควรให้มีความเท่าเทียมกันสำหรับคำคุณศัพท์คู่ทั้งสองด้านของคำตอบ

ตัวอย่างเครื่องมือวัดเจตคติเชิงพฤติกรรม เช่น
สำหรับฉัน การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า เป็นการกระทำที่

อันตราย :____:____:____:____:____:____:____:ได้ประโยชน์
เพลิดเพลิน:____:____:____:____:____:____:____:ไม่เพลิดเพลิน
ดี:____:____:____:____:____:____:____:ไม่ดี

ไม่มีคุณค่า:____:____:____:____:____:____:____:มีคุณค่า
น่าสนุก:____:____:____:____:____:____:____:ไม่น่าสนุก

2.1.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norms)

การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงนั้นสามารถวัดได้จากข้อคำถามในหลายลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (Ajzen. 2006 : 6)

- คนส่วนใหญ่ที่มีความสำคัญกับฉัน คิดว่า

ฉันควร :____:____:____:____:____:____:____:ฉันไม่ควร

เดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

- เป็นที่คาดกันว่า ฉันจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
เป็นไปได้อย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:เป็นไปได้อย่างแน่นอน

- บุคคลใกล้ชิดที่ฉันเชื่อฟัง เขาจะ

ยอมรับ:____:____:____:____:____:____:____:ไม่ยอมรับ

การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

จากตัวอย่างข้อคำถามข้างต้น เป็นข้อคำถามที่มีคุณสมบัติในเชิงอ้างอิงตามแนวทางของการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง แต่อย่างไรก็ตาม คำตอบที่ได้มักจะมีค่าความน่าเชื่อถือต่ำ เนื่องจาก บุคคลที่มีความสำคัญเหล่านั้น มักแสดงการยอมรับกับพฤติกรรมที่พึงกระทำแต่ไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ควรงดเว้นอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไอเซนจึงแนะนำให้ควรปรับเปลี่ยนข้อคำถามที่สามารถวัดบรรทัดฐานการกระทำของกลุ่มอ้างอิง เช่น ข้อคำถามที่ถามในทำนองว่า กลุ่มอ้างอิงได้กระทำพฤติกรรมดังกล่าวหรือไม่ด้วย ข้อคำถามข้างต้นจึงได้รับการปรับปรุงเป็น

- คนส่วนใหญ่ที่มีความสำคัญกับฉันเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที
เป็นความจริงอย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:ไม่เป็นความจริงอย่างแน่นอน

- บุคคลใกล้ชิดที่ฉันเชื่อฟัง เขาจะ

เดิน:____:____:____:____:____:____:____:ไม่เดิน

บนเครื่องวิ่งอย่างน้อยวันละ 30 นาที

- บุคคลหลายคนเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีเช่นเดียวกับฉัน
เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:เป็นไปได้อย่างแน่นอน

เพื่อให้การวัดพฤติกรรม เจตนาเชิงพฤติกรรม และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมมีความ
แม่นยำ ข้อคำถามที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อคำถามลักษณะอ้างอิงและลักษณะวัดการ
กระทำของกลุ่มอ้างอิงที่ใช้วัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต้องมีระดับความสอดคล้องภายในที่สูง

2.1.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control)

การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางตรง ควรวัดระดับความ
เชื่อมั่นได้ว่า เขาสามารถควบคุมการกระทำพฤติกรรมที่ต้องการศึกษานั้นได้จริง จึงจำเป็นต้องใช้
ข้อคำถามที่มีความหลากหลาย บางคำถามจะถามถึงความยากในการทำพฤติกรรม หรือบางคำถาม
ความเป็นไปได้ที่จะทำพฤติกรรม ข้อคำถามเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะวัดความสามารถในการรับรู้ที่จะ
ทำพฤติกรรม (Ajzen. 2006 : 7) ตัวอย่างเช่น

- สำหรับฉัน การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้าเป็นสิ่งที่
เป็นไปไม่ได้:____:____:____:____:____:____:____:เป็นไปได้
- ถ้าฉันต้องการ ฉันจะสามารถเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
เป็นไปได้อย่างแน่นอน:____:____:____:____:____:____:____:เป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอน

นอกจากนี้ยังมีข้อคำถามที่สอบถามถึงความสามารถในการควบคุมการทำ
พฤติกรรม จะเป็นข้อคำถามที่ถามถึงความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับว่า เขาเชื่อว่าการควบคุมการทำ
พฤติกรรมขึ้นอยู่กับเขาใช้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น

- คุณเชื่อว่า คุณสามารถควบคุมตนเองให้เดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอด
เดือนหน้า
ไม่สามารถควบคุมได้:____:____:____:____:____:____:____:ควบคุมได้อย่างแน่นอน

- ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับฉัน ว่าจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้าได้หรือไม่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง:____:____:____:____:____:____:____:ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ควรวัดได้ถึงการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ไปพร้อม ๆ กับความสามารถในการควบคุมตนเอง และควรตรวจสอบความสอดคล้องภายในด้วยเช่นกัน

2.2 การวัดตัวแปรทางอ้อมโดยผ่านความเชื่อ (Belief Composites)

ความเชื่อมีบทบาทอย่างสำคัญในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen. 2006 : 7) ซึ่งความเชื่อเหล่านั้นควรมีทั้งการรับรู้และผลกระทบจากเจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรม ข้อควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการวัดความเชื่อประกอบด้วย

ความเชื่อที่สามารถวัดและรับรู้ได้ (Accessible beliefs)

ในทางทฤษฎีแล้วการวัดความเชื่อ สามารถวัดได้ถึงที่มาของความเชื่อ เช่นสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ทำไมคนจึงมีเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมเช่นนั้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถพิสูจน์ถึงวิธีการกระตุ้นที่ดีแต่ไม่สามารถเร่งเร้าให้เกิดการทำพฤติกรรมได้ แต่อย่างไรก็ตาม ควรจะตระหนักว่า การจะสามารถพิสูจน์ได้ถึงเพียงนั้นจะเกิดขึ้นได้กับเฉพาะความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) เท่านั้น ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่เด่นชัดต่อพฤติกรรมที่เป็นที่หมายในขณะนั้นเท่านั้น ในการประเมินทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้มีสร้างความเชื่อมโยงความเชื่อเด่นชัดไว้ว่า ความเชื่อเด่นชัดนั้นอยู่ในฐานะที่เป็นตัวนำหรือสาเหตุของการวัดทางตรงของเจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรม

ความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency)

ในกรณีของการวัดทางตรง เราจะพบว่า ความสอดคล้องภายในของคำถามในการวัดตัวแปรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม เจตนาเชิงพฤติกรรม เจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรม นั้น ต้องได้รับการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนดีแล้วจึงสามารถเป็นเครื่องมือวัดที่ดีได้ แต่ในกรณีของเครื่องมือวัดความเชื่อซึ่งเป็นการวัดตัวแปรทางอ้อมนั้น ความสอดคล้องภายในเป็นคุณลักษณะที่ไม่จำเป็นของเครื่องมือวัดเลย เนื่องจาก เจตคติของบุคคลแต่ละคนต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งสามารถแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่

กับความเชื่อว่าพฤติกรรมนั้น ๆ จะให้ผลดีหรือผลไม่ดีต่อตนเอง ซึ่งก็รวมไปถึงความเชื่อของกลุ่มอ้างอิงและความเชื่อในการควบคุมการทำพฤติกรรมนั้นด้วย

ความคงเส้นคงวาของเครื่องมือวัด (Temporal Stability)

เมื่อความสอดคล้องภายในไม่สามารถใช้ในการวัดความเชื่อซึ่งเป็นตัวแปรทางอ้อมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้แล้ว วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องวัดตัวแปรทางอ้อมจึงต้องใช้การวัดความคงเส้นคงวาของเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบซ้ำ (Test-retest Reliability) ซึ่งวิธีนี้สามารถนำไปใช้กับเครื่องมือวัดตัวแปรทางตรงได้ด้วย วิธีการตรวจสอบซ้ำเป็นวิธีที่ดีสำหรับการศึกษาที่ต้องมีการคาดการณ์พฤติกรรมล่วงหน้า เพราะถ้าเครื่องมือวัดขาดความคงเส้นคงวาแล้ว จะทำให้ลดทอนความสามารถในการทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมาลงได้

2.2.1 ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรม

(Salient Behavioral Outcomes)

การสำรวจเบื้องต้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำในการแสดงรายละเอียดความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุมการทำพฤติกรรม คำตอบที่ได้รับจากการสำรวจเบื้องต้นจะถูกนำมาใช้เป็นคำอธิบายพฤติกรรมและเป็นข้อคำถามที่จะนำมาใช้ต่อไป

คำถามที่ใช้ในการสำรวจเบื้องต้น ได้แก่

- คุณเชื่อว่า อะไรคือข้อดีของการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
- คุณเชื่อว่า อะไรคือข้อเสียของการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
- นอกจากนี้คุณยังมีความคิดเห็นอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้าหรือไม่ ถ้ามีโปรดระบุ

การวัดความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม

การค้นหาความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมจะต้องถามคำถาม 2 คำถามสำหรับผลของการกระทำใด ๆ ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าสามารถลดความดันโลหิตได้ จะต้องตรวจสอบความหนักแน่นของความเชื่อ (Belief Strength ; b) และการให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำ (Outcome Evaluation ; e) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คำถามเกี่ยวกับความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อพฤติกรรม (Behavioral Belief Strength)

การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้าของฉันจะลดระดับความดันโลหิต

เป็นไปได้เป็นอย่างดี: _____:_____:_____:_____:_____:_____:_____ :เป็นไปได้เป็นอย่างดี
1 2 3 4 5 6 7

- คำถามเกี่ยวกับการให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำ (Outcome Evaluation)

การลดระดับความดันโลหิตของฉันเป็นสิ่งที่

ไม่ดีอย่างยิ่ง: _____:_____:_____:_____:_____:_____:_____ :ดีอย่างยิ่ง
1 2 3 4 5 6 7

ทั้งความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อพฤติกรรมและการให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำจะถูกนำมาประมวลเพื่อนำมาหาเจตคติต่อการทำพฤติกรรม (A_B) ทางอ้อมตามหลักการ

$$A_B \propto \sum b_i e_i$$

การปรับมาตรฐาน (Optimal Scaling) จากตัวอย่างข้างต้น ความหนักแน่นของความเชื่อและการให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำใช้การกำหนดมาตรฐานแบบขั้วเดียว (Unipolar) จากน้อยไปหามาก (จาก +1 ถึง +7) โดยที่ค่าคะแนนสูงหมายถึงมีความหนักแน่นของความเชื่อมากและให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำมาก แต่ที่จริงแล้ว สามารถที่จะเลือกใช้มาตรฐานแบบสองขั้ว (Bipolar) ได้ (จาก -3 ถึง +3) หมายความว่า ถ้ามีความหนักแน่นของความเชื่อต่ำและให้คุณค่าแก่ผลของการกระทำน้อย ค่าคะแนนที่ได้จะติดลบ แต่จะได้ค่าคะแนนเป็นบวก กรณีตรงกันข้าม ซึ่งในแง่ของการวัด ไม่ว่าจะใช้มาตรฐานวัดลักษณะใดก็ควรจะให้ผลเช่นเดียวกัน (Ajzen. 1991 : 193) แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนมาตรฐานจากแบบขั้วเดียวเป็นแบบสองขั้ว ที่ดูเหมือนจะเป็นแค่การเปลี่ยนค่า โดยการลบทุกค่าที่เก็บรวบรวมได้ออกไป 4 คะแนนอย่างตรงไปตรงมาเท่านั้น (Simple Linear Transformation) (Ajzen. 1991 : 193, Ajzen. 2006 : 10) แต่กลับมีผลทำให้ผลคูณของ b และ e ซึ่งนำมาใช้ในการคำนวณหาเจตคติต่อการทำพฤติกรรมทางอ้อมไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) ดังตัวอย่างการคำนวณค่าเจตคติต่อพฤติกรรมคำนวณทางอ้อมเพียง 1 ตัวอย่างต่อไปนี้

$$\begin{aligned} A_B &= (b + B)(e + E) \\ &= be + Eb + Be + BE \end{aligned}$$

ค่าผลคูณของ Eb และค่าผลคูณ Be จะเป็นค่าที่ไม่คงที่ ดังนั้น ค่า A_B ที่คำนวณได้จึงไม่มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับค่า be ดังนั้น การเปลี่ยนมาตรฐานจากแบบขั้วเดียวเป็นสองขั้ว หรือจากแบบสองขั้วเป็นขั้วเดียว จึงมีผลกระทบต่อค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลที่ได้จากการวัดเจตคติผ่าน

ความเชื่อกับตัวแปรอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติต่อการทำพฤติกรรมที่วัดโดยตรง ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้เป็นสิ่งสำคัญในการบ่งบอกถึงความเที่ยง (validity) ของโมเดล

ด้วยเหตุที่การเปลี่ยนมาตรวัดจากแบบข้อเดียวเป็นสองข้อ หรือจากแบบสองข้อเป็นแบบข้อเดียวจึงมีผลกระทบต่อค่าของ A_B วัดทางอ้อมที่ได้ การแก้ปัญหาการเปลี่ยนมาตรวัดแล้วไม่เกิดผลกระทบต่อความสามารถในการวัดของเครื่องมือ ให้ใช้วิธีที่เสนอโดยฮอลบรูค (Holbrook, 1977 อ้างใน Ajzen, 1991 : 193) ทำได้โดยนำค่าคงที่ B ไปบวกหรือลบจากค่า b และค่าคงที่ E ไปบวกหรือลบจาก e จะได้สมการใหม่ดังนี้

$$A_B \propto \Sigma (b_i + B)(e_i + E)$$

ทำการกระจายสมการและตัดค่า BE ซึ่งเป็นค่าคงที่ออกไป จะได้

$$A_B \propto \Sigma b_i e_i + B \Sigma e_i + E \Sigma b_i$$

ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ B และ E สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์หัดถดถอยเพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของ $\Sigma b_i e_i$ Σe_i Σb_i แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์ของ Σe_i หารด้วย $\Sigma b_i e_i$ จะได้ตัวประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด (Least-squares Estimate) ของ B ซึ่งเป็นค่าคงที่ในการปรับสเกลใหม่ของตัวแปรความหนักแน่นของความเชื่อ และนำค่าสัมประสิทธิ์ของ Σb_i หารด้วย $\Sigma b_i e_i$ จะได้ตัวประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด (Least-squares Estimate) ของ E ซึ่งเป็นค่าคงที่ในการปรับสเกลใหม่ของตัวแปรการประเมินผลของการกระทำ (Ajzen, 1991 : 193 ; Ajzen, 2006 : 11) จากค่าของ B และ E ที่คำนวณได้ จึงนำไปใช้ในการปรับค่า b และ e ต่อไป

นอกจากนี้ วิธีการที่ง่ายกว่าสำหรับการหามาตรวัดที่ดีที่สุด (Ajzen, 2006 : 11) ก็ สามารถทำได้โดยเปรียบเทียบผลที่ได้จากการใช้มาตรวัดแบบข้อเดียวและแบบสองข้อกับเครื่องมือวัดเจตคติทางตรง แล้วเลือกมาตรวัดที่ให้ค่าสหสัมพันธ์สูงระหว่างเครื่องมือวัดเจตคติทางอ้อมผ่านความเชื่อกับเครื่องมือวัดเจตคติทางตรง (Ajzen, 2006 : 11)

2.2.2 ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง

(Eliciting Salient Normative Referents)

การวัดความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงควรเริ่มจากการสำรวจเบื้องต้น โดยใช้คำถามต่อไปนี้

- มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบ้างที่สนับสนุนให้คุณเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

- มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบ้างที่คัดค้านไม่ให้คุณเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า
- มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นหรือไม่ที่คุณจะนึกถึง เมื่อคุณคิดจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

วิธีวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงให้ใช้แนวทางเดียวกับการวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรม นั่นคือ ต้องมีข้อความสองด้านสำหรับกลุ่มอ้างอิงแต่ละกลุ่ม ได้แก่ ความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (n) และ แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (m) ตัวอย่างเช่น สมมติว่า จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มอ้างอิงในการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้า

ตัวอย่างคำถามเรื่องความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (n)

- ครอบครัวของฉันคิดว่า

ฉันควร :____:____:____:____:____:____: ฉันไม่ควร

เดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า

ตัวอย่างคำถามเรื่องแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

- ตามปกติแล้ว คุณต้องการทำตามสิ่งที่ครอบครัวประสงค์ให้คุณทำมากน้อยเพียงใด

ไม่เลย :____:____:____:____:____:____: มาก

ผลคูณระหว่างความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกลุ่มใด ๆ ก็จะเป็นภาพสะท้อนความเชื่อและแรงจูงใจในการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกลุ่มนั้น ทั้งนี้ผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนั้นมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่วัดโดยตรง

(Subjective Norm) (Ajzen. 1991 : 195 ; Ajzen. 2006 : 12)

$$SN \propto \sum n_i m_i$$

เช่นเดียวกับการสร้างมาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ ในการสร้างมาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงต้องทำการปรับค่ามาตรวัดให้เป็นค่าที่สามารถสอดคล้องกับมาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ด้วย

2.2.3 ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม

(Elicitation of Salient Control Factors)

การหาความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมทำได้โดยการสำรวจเบื้องต้นด้วยคำถามต่อไปนี้

- มีปัจจัยหรือสถานการณ์ใดบ้างที่เอื้อให้คุณสามารถเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า
- มีปัจจัยหรือสถานการณ์ใดบ้างที่เป็นอุปสรรคทำให้คุณไม่สามารถเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
- นอกจากนี้แล้วยังมีสิ่งใดที่ท่านนึกถึงว่าจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า

วิธีการวัดความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมยังคงต้องมีข้อคำถาม 2 ด้านสำหรับปัจจัยหนึ่ง ๆ เช่นเดียวกับการวัดความเชื่อเรื่องอื่น ๆ ที่ผ่านมาแล้ว ประกอบด้วย ความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (Control Belief Strength : c) และ อิทธิพลของปัจจัยควบคุม (Control Belief Power : p) สมมติว่า ปัจจัยควบคุมประการหนึ่งที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าคือ เวลาที่ใช้ในการทำงาน

ตัวอย่างคำถามความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม (c)

- ฉันคิดว่าในเดือนหน้า งานของฉันจะต้องใช้เวลาอย่างมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างคำถามอิทธิพลของปัจจัยควบคุม (p)

- การใช้เวลาเพื่อทำงานของฉันในเดือนหน้า จะทำให้ฉัน.....
ยุ่งยากมาก : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : ____ : เป็นการง่าย
ในการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที

การคำนวณหาความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมทำได้โดยการนำค่าความหนักแน่นของปัจจัยควบคุมมาคูณกับอิทธิพลของปัจจัยควบคุมนั้น ซึ่งผลที่ได้เมื่อนำมารวมกันจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioural control : PBC) (Ajzen. 1991 : 197 ; Ajzen. 2006 : 13)

$$PBC \propto \sum p_i c_i$$

การหามาตรวัดที่เหมาะสมสำหรับความหนักแน่นของความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและอิทธิพลของปัจจัยควบคุมให้ใช้วิธีเดียวกับการหามาตรวัดความเชื่อที่ได้กล่าวไปแล้ว

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในงานวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปใช้ในการวิจัยอย่างกว้างขวาง แต่ทั้งนี้ ยังไม่มีผู้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการออมโดยตรง ผู้วิจัยจึงประมวลงานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปใช้ในการอธิบายพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม นั่นคือเป็นพฤติกรรมที่ต้องผ่านการคิดที่หวังผลในอนาคตโดยต้องลงมือกระทำในปัจจุบัน คือ พฤติกรรมการประหยัด พฤติกรรมการรีไซเคิล โดยแยกนำเสนอเป็นผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในทฤษฎี ดังนี้

การทำนายพฤติกรรมด้วยตัวแปรจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ ไอเซน (1991, 2002, 2006 : 1) ได้สรุปไว้ว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมได้ประกอบด้วย เจตนาที่จะทำพฤติกรรมรวมกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรง งานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเพื่ออธิบายและทำนายพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย ได้แก่งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน เป็นมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมและการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายได้ร้อยละ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายสูงสุด ($\beta = .26$) ที่ระดับนัยสำคัญ .001 ในขณะที่การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรง ($\beta = .13$) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้ ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .34$) สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทิวณิช (2541) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร 6 เขต โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 402 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า เจตนาในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยสามารถทำนายพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยได้ จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มี

นัยสำคัญทางสถิติ .001 ($r = .7950$) และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า เจตนาในการใช้เคลือบมูลฝอยและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรงร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้เคลือบมูลฝอยร้อยละ 63.38 ที่ระดับนัยสำคัญ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของเจตนาในการใช้เคลือบมูลฝอยเท่ากับ .7308 แต่ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการใช้เคลือบมูลฝอยวัดทางตรง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของวรรณชนก จันทชุม (2547) ได้ทำการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรง) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 57.10 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .442 และ .436 ตามลำดับ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เจตนาในการทำพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมในกลุ่มเยาวชนได้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงจะร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วย และเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออม

การทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมด้วยตัวแปรจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (1991, 2002, 2006) ได้สรุปไว้ว่า ตัวแปรทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมประกอบด้วย เจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรง งานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเพื่อทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย ได้แก่ งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน เป็นมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะต่อการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรง ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีการรับรู้การควบคุม

พฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงที่สุด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .43 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรงเป็นตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายรองลงมา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .17 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และทัศนคติต่อการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายวัดทางตรง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .16 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทวิวิช (2541) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เคลขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร 6 เขต โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 402 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า เจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้เคลขยะมูลฝอย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอย และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรง ร่วมกันทำนายเจตนาในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 70.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางตรงเท่ากับ .7628 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ แต่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยนั้น พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณชนก จันทชุม (2547) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น. พบว่า เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรม (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรง) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อเจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 41.70 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .415, 205 และ .143 ตามลำดับ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของเยาวชนวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางตรงสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมของเยาวชนได้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงน่าจะร่วมกันทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (1991, 2002, 2006) ได้สรุปไว้ว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมสามารถวัดได้ 2 ทาง คือ วัดทางตรงและวัดทางอ้อม ซึ่งการวัดทางอ้อมเป็นการวัดโดยผ่านความเชื่อต่อการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ งานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางตรงและวัดทางอ้อมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน เป็นมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับทศนคติต่อพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .34$) เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทวีวิช (2541) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร 6 เขต โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 402 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า เจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยกับเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .7473$)

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางอ้อม ผู้วิจัยจึงคาดว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงและวัดทางอ้อม

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (1991, 2002, 2006) ได้สรุปไว้ว่า การคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมที่ส่งผลต่อเจตนาในการทำพฤติกรรมสามารถวัดได้ 2 ทาง คือ วัดทางตรงและวัดทางอ้อม ซึ่งการวัดทางอ้อมเป็นการวัดโดยผ่านความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้ายตามกลุ่มอ้างอิง งานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการคล้ายตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงและวัดทางอ้อมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย เช่น

งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน เป็นมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .37$) เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทวิวิช (2541) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เคลียชยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร 6 เขต โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 402 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .8562$)

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของเยาวชนวัดทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของเยาวชนวัดทางอ้อม ผู้วิจัยจึงคาดว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม

ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (1991, 2002, 2006) ได้สรุปไว้ว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อเจตนาในการทำพฤติกรรมสามารถวัดได้ 2 ทาง คือ วัดทางตรงและวัดทางอ้อม ซึ่งการวัดทางอ้อมเป็นการวัดโดยผ่านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม งานวิจัยที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงและวัดทางอ้อมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน เป็นมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมมี

ความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .29$) เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทิวณิช (2541) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เคลียชยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ทดลองโครงการรีไซเคิลชยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร 6 เขต โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 402 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 7 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลชยะมูลฝอยทางตรง กับ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลชยะมูลฝอยทางอ้อม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .8006$)

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนวัดทางอ้อม ผู้วิจัยจึงคาดว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การออมวัดทางตรงของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การออมวัดทางอ้อมด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 โดยศึกษาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 496 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

การกำหนดขนาดตัวอย่าง พิจารณาจากวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับจำนวนตัวแปรอิสระ ในอัตราอย่างน้อย 15 – 20 ต่อหนึ่งตัวแปรอิสระ (Hair et al. 1998: 164-166) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จำนวน 12 ตัว ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ 240 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสำหรับแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์อีกร้อยละ 10 ดังนั้น ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 264 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และจัดแบ่งขนาดตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (disproportional allocation) การแบ่งชั้นและแบ่งขนาดตัวอย่างเป็นดังนี้

ผู้วิจัยแบ่งนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ ออกตามห้องเรียนที่ทางโครงการฯ ได้จัดแบ่งไว้เป็น 8 ห้องเรียน โดยใช้ชั้นปี สาขาวิชา เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนี้ (ข้อมูลตามทะเบียนนิสิตของโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ ณ เดือน มีนาคม 2550)

ห้องที่ 1 (BA31A) นิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ห้อง A จำนวนนิสิต 63 คน

ห้องที่ 2 (BA31B) นิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ห้อง B จำนวนนิสิต 58 คน

ห้องที่ 3 (BA32A) นิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด ห้อง A จำนวนนิสิต 64 คน
ห้องที่ 4 (BA32B) นิสิตชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการตลาด ห้อง B จำนวนนิสิต 56 คน
ห้องที่ 5 (BA41A) นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการบัญชี ห้อง A จำนวนนิสิต 59 คน
ห้องที่ 6 (BA41B) นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการบัญชี ห้อง B จำนวนนิสิต 57 คน
ห้องที่ 7 (BA42A) นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการตลาด ห้อง A จำนวนนิสิต 56 คน
ห้องที่ 8 (BA42B) นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการตลาด ห้อง B จำนวนนิสิต 58 คน

ผู้วิจัยกำหนดให้ขนาดตัวอย่างทุกชั้นเท่ากัน คือห้องละ 40 คน สำหรับการเก็บแบบสอบถามชุดที่ 1 รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 320 ชุด แต่ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 298 ชุด หลังจากนั้น 4 สัปดาห์จึงทำการเก็บแบบสอบถามชุดที่ 2 ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 281 ชุด แล้วจึงทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด จำนวน 264 ชุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการเทียบเคียงกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาที่ใช้ทฤษฎีและวิธีการสร้างเครื่องมือของไอเซน (Ajzen, 2006) โดยนำมาปรับให้เข้ากับพฤติกรรมที่ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบที่ศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient References) ปัจจัยควบคุมเด่นชัด (Salient Control Factors) คำคุณศัพท์คู่ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม และความหมายของการออมและการกระทำที่จัดว่าเป็นการออม ทั้งนี้ พฤติกรรมการออมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการกระทำ 3 พฤติกรรม ดังต่อไปนี้ 1) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน 3) การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการนำแบบสอบถามปลายเปิดไปสำรวจความเชื่อเด่นชัดจากนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ จำนวน 32 คน (ทั้งนี้ แบบสำรวจความหมายของการออมและการกระทำเพื่อการออมสามารถรวบรวมได้ 31 คน) จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาของความเชื่อต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคล แล้วจึงจัดกลุ่มความเชื่อที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน และแจกแจงความถี่ของกลุ่มความเชื่อ โดยได้ความเชื่อและความถี่ เป็นดังนี้

1.1 ความเชื่อเด่นชัด เป็นการประเมินความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนิสิตถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมการออม โดยการให้กลุ่มตอบคำถาม ดังนี้

1. ท่านคิดว่า การที่ท่านจะจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จะก่อให้เกิดผลอย่างไรบ้าง โปรดระบุผลที่พึงประสงค์และหรือผลที่ไม่พึงประสงค์
2. ท่านคิดว่า การที่ท่านจะใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนจะก่อให้เกิดผลอย่างไรบ้าง โปรดระบุผลที่พึงประสงค์และหรือผลที่ไม่พึงประสงค์
3. ท่านคิดว่า การที่ท่านจะจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน จะก่อให้เกิดผลอย่างไรบ้าง โปรดระบุผลที่พึงประสงค์และหรือผลที่ไม่พึงประสงค์

จากการแจกแจงความถี่ความเชื่อของนิสิตได้ข้อความเกี่ยวกับความเชื่อเด่นชัดสำหรับพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมดังนี้

ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

<u>ผลที่พึงประสงค์</u>	<u>f</u>	<u>ผลที่ไม่พึงประสงค์</u>	<u>f</u>
มีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต	23	มีเงินไม่พอใช้	17
มีเงินไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น/ฉุกเฉิน	12	ไม่สามารถจับจ่ายได้ตามใจ	5
ควบคุมการใช้จ่ายได้	8	ต้องประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย	2
มีความรอบคอบในการใช้เงิน	3	ใช้รายได้ไม่เต็มที่	1
มีเงินใช้จ่ายเพียงพอในแต่ละเดือน	2	ใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น	1
รู้สึกมั่นคงทางการเงิน	2	ไม่มีการลงทุนในงาน	1
สามารถรวบรวมเงินไปลงทุนได้	2		
มีการจัดสรรเงินที่ดี	2		
ออมเงินได้และทราบเงินออม	2		
รู้จักคุณค่าของเงินออมมากขึ้น	1		
ซื้อสิ่งของที่ต้องการได้	1		
ทำให้มีความรับผิดชอบ	1		
ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เต็มที่	1		
รู้รายรับรายจ่าย	1		
ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ย	1		

รวมความถี่ทั้งสิ้น

89

**ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน**

<u>ผลที่พึงประสงค์</u>	f	<u>ผลที่ไม่พึงประสงค์</u>	f	
มีเงินเหลือเก็บ	20	ไม่ได้ใช้เงินตามที่ต้องการ	7	รวม 49
ใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า	9	ไม่มีเงินเก็บ	7	
ไม่มีปัญหาหนี้สิน	6	เป็นหนี้สิน	1	
มีความสะดวกสบาย	2	เดือดร้อนกรณีฉุกเฉิน	1	
เป็นที่ยอมรับ	2	เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ	1	
ทราบรายรับรายจ่าย	2			
ไม่ทำให้พ่อแม่เดือดร้อน	1			
ดี	1			
			รวมความถี่ทั้งสิ้น	89

ความเชื่อเด่นชัดเกี่ยวกับผลของการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน

<u>ผลที่พึงประสงค์</u>	f	<u>ผลที่ไม่พึงประสงค์</u>	f	
รู้รายรับรายจ่ายของตนเอง	21	เสียเวลา	5	รวม 52
ควบคุมการใช้จ่ายได้	10	ไม่สามารถใช้เงินได้ตามต้องการ	2	
มีเงินเก็บ	8	ทำให้รู้ว่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมีรายจ่าย	2	
บริหารและวางแผนการเงินได้	8	มาก		
เกิดการประหยัด	2	เพิ่มภาระแก่ตนเอง	2	
สร้างนิสัยที่ดี	1	ไม่จำเป็น	1	
คุ้นเคยกับการจัดบันทึก	1	ไม่มีประโยชน์	1	
รู้จักประมาณตน	1	ไม่มีเงินใช้เวลาฉุกเฉิน	1	
มีอนาคตที่ดี	1			
			รวมความถี่ทั้งสิ้น	67

1.2 กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด เป็นการประเมินการรับรู้ของนิสิตถึงกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขาว่า มีคนหรือกลุ่มคนใดบ้างที่สนับสนุนหรือคัดค้าน โดยข้อคำถามเป็นดังนี้

1. เมื่อท่านนึกถึงการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ท่านจะนึกถึงบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดซึ่งมีความสำคัญต่อท่านบ้าง โปรดระบุบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนและบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรค

2. เมื่อท่านนึกถึงการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ท่านจะนึกถึงบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใด ซึ่งมีความสำคัญต่อท่านบ้าง โปรดระบุบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนและ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรค
3. เมื่อท่านนึกถึงการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน ท่านจะนึก ถึงบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดซึ่งมีความสำคัญต่อท่านบ้าง โปรดระบุบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุนและบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่คัดค้าน

จากการแจกแจงความถี่ ได้กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคการทำ พฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม ดังนี้

กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการ อุปโภคบริโภค

<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุน</u>	<u>f</u>	<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรค</u>	<u>f</u>
พ่อแม่	22	เพื่อน	13
ญาติพี่น้อง	9	ผู้ขายสินค้า	8
ครอบครัว	8	ผู้ให้สินเชื่อ	3
เพื่อน	5	ตัวเอง	2
สถาบันการเงิน	4	บริษัทประกันชีวิต	1
ตัวเอง	3	เจ้าหนี้	1
คู่สมรส	3	คนรัก	1
คนรัก	3	หลาน	1
บุตร	3		
กรมการจัดหางาน	1		
บริษัทประกันชีวิต	1		
		รวมความถี่ทั้งสิ้น	92

รวม 69

**กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน**

<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุน</u>	<u>f</u>	<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรค</u>	<u>f</u>	
พ่อแม่	20	เพื่อน	14	รวม 60
ครอบครัว	10	ผู้ชายสินค้า	5	
ญาติพี่น้อง	7	ผู้ให้สินเชื่อ	2	
คนรัก	4	ตัวเอง	1	
เพื่อน	3			
ตัวเอง	2			
บุตร	2			
สถาบันการเงิน	2			
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	1			
หัวหน้างาน	1			
รัฐบาล	1			
คู่สมรส	1			
บริษัทประกันชีวิต	1			
รวมความถี่ทั้งสิ้น			77	

กลุ่มอ้างอิงเด่นชัดเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน

<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนับสนุน</u>	<u>f</u>	<u>บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นอุปสรรค</u>	<u>f</u>	
พ่อแม่	16	เพื่อน	12	รวม 60
ครอบครัว	15	สถาบันการเงิน	3	
ตัวเอง	6	ผู้ชายสินค้า	3	
ญาติพี่น้อง	4	ตัวเอง	1	
เพื่อน	3	เจ้าหน้าที่	1	
บุตร	2			
คู่สมรส	1			
คนรัก	1			
รวมความถี่ทั้งสิ้น			77	

1.3 ปัจจัยควบคุมเด่นชัด เป็นการประเมินความคิดเห็นหรือการรับรู้ของนิสิตถึง
ความเป็นไปได้ในการทำกรอรวมภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการ
กระทำพฤติกรรม โดยมีข้อคำถามดังนี้

1. บัณฑิตบางส่วนที่ส่งเสริมหรือขัดขวางท่านในการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค โปรดระบุบัณฑิตส่งเสริม(สิ่งจูงใจให้กระทำ)และบัณฑิตขวาง(อุปสรรคในการกระทำ)
2. บัณฑิตบางส่วนที่ส่งเสริมหรือขัดขวางท่านในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน โปรดระบุบัณฑิตส่งเสริม(สิ่งจูงใจให้กระทำ)และบัณฑิตขวาง(อุปสรรคในการกระทำ)
3. บัณฑิตบางส่วนที่ส่งเสริมหรือขัดขวางท่านในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน โปรดระบุบัณฑิตส่งเสริม(สิ่งจูงใจให้กระทำ)และบัณฑิตขวาง(อุปสรรคในการกระทำ)

จากการแจกแจงความถี่ได้บัณฑิตควบคุมเด่นชัดที่เป็นบัณฑิตส่งเสริมและบัณฑิตขวางในการทำพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม ดังนี้

บัณฑิตควบคุมเด่นชัดเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

<u>บัณฑิตส่งเสริม</u>	<u>f</u>	<u>บัณฑิตขวาง</u>	<u>f</u>
ความต้องการมีเงินเก็บ	13	ค่าใช้จ่ายเพื่อการครองชีพในปัจจุบัน	13
ความต้องการซื้อสิ่งของ	12	ความอยากได้สิ่งของ	8
ความต้องการการครองชีพที่ดีในอนาคต	9	สิ่งยั่วยุ	3
สังคมแวดล้อม	5	การซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพง	2

ความจำเป็นในการดำรงชีพ	4	รายได้	1
รายได้	3	การใช้จ่ายโดยไม่วางแผน	1
การรณรงค์ของรัฐบาล	2	สังคมแวดล้อม	1
ผลประโยชน์ตอบแทน	2		
		รวมความถี่ทั้งสิ้น	98

รวม 74

**ปัจจัยควบคุมเด่นชัดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน**

<u>ปัจจัยส่งเสริม</u>	f	<u>ปัจจัยขัดขวาง</u>	f	
ความต้องการมีเงินเก็บ	5	ระดับราคาสินค้าอุปโภคบริโภคใน	9	
สภาพสังคมแวดล้อม	5	ปัจจุบัน		
รายได้	5	ความอยากได้สิ่งของ	6	รวม 50
ค่าใช้จ่ายเพื่อการครองชีพในปัจจุบัน	5	สภาพสังคมแวดล้อม	4	
ความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต	4	การบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็น	4	
สิ่งของที่อยากได้	3	การมีหนี้สิน	2	
การยังคิดก่อนซื้อสินค้า	2	กิจกรรมเพื่อความบันเทิง	2	
การวางแผนการใช้จ่าย	1	การเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว	1	
การโฆษณาให้ออมเงิน	1	การไปห้างสรรพสินค้าเป็นประจำ	1	
การฝากเงินเป็นประจำ	1	สิ่งยั่วยุ	1	
การลดราคาสินค้า	1	การโฆษณา	1	
ผลประโยชน์ตอบแทนจากเงินเก็บ	1			
		รวมความถี่ทั้งสิ้น	65	

ปัจจัยควบคุมเด่นชัดเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน

<u>ปัจจัยส่งเสริม</u>	f	<u>ปัจจัยขัดขวาง</u>	f	
ความต้องการรู้รายรับรายจ่าย	16	เวลา	11	
ความต้องการมีเงินเก็บ	6	ความขี้เกียจ	6	รวม 48
ครอบครัว	4	ขาดความสามารถจดจำรายการใช้	3	
เวลา	2	จ่ายได้ทั้งหมด		
อนาคตที่ดี	2	การทำงาน	2	
นิสัยส่วนตัว	2	จำนวนรายการใช้จ่ายในแต่ละวัน	2	
เจ้าหน้าที่	1	กิจกรรมเพื่อความบันเทิง	2	
		ความไม่คุ้นเคย	1	
		ความเหนื่อยหน่าย	1	
		สิ่งแวดล้อม	1	
		ความฟุ้งเฟ้อ	1	
		รวมความถี่ทั้งสิ้น	63	

1.4 คำคุณศัพท์คู่ เพื่อใช้ในการสร้างมาตรจำแนกความหมายของเจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการออม โดยการให้กลุ่มประเมินความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อการกระทำหรือการปฏิบัติตัวเพื่อการออม ด้วยการแสดงถึงคำคุณศัพท์ในทางที่ดีที่มีต่อการกระทำการออม และคำคุณศัพท์ในทางที่ไม่ดีที่มีต่อการกระทำการออม โดยมีข้อคำถามดังนี้

1. สำหรับท่าน การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสิ่งที่เป็นอย่างไร โปรดระบุคำคุณศัพท์ในทางดี(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)และคำคุณศัพท์ในทางไม่ดี(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)
2. สำหรับท่าน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน เป็นสิ่งที่เป็นอย่างไร โปรดระบุคำคุณศัพท์ในทางดี(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)และคำคุณศัพท์ในทางไม่ดี(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)
3. สำหรับท่าน การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน เป็นสิ่งที่เป็นอย่างไร โปรดระบุคำคุณศัพท์ในทางดี(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)และคำคุณศัพท์(ที่ท่านมีต่อการกระทำ)

จากการแจกแจงความถี่ ได้คำคุณศัพท์คู่ที่เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อการกระทำหรือการปฏิบัติตัวเพื่อการออม ดังนี้

คำคุณศัพท์คู่เกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

<u>คำคุณศัพท์ในทางดี</u>	<u>f</u>	<u>คำคุณศัพท์ในทางไม่ดี</u>	<u>f</u>	
เพื่ออนาคต	9	ตระหนี่	6	
จำเป็น	5	ลำบาก	5	รวม 44
ดี	4	เป็นไปไม่ได้	4	
รู้จักประหยัด	4	น่าเสียดาย	2	
อดออม	4	ไม่มีประโยชน์	1	
รู้คุณค่าของเงิน	3			
ควรทำ	3			
มีประโยชน์	3			
สำคัญ	1			
ควรส่งเสริม	1			
มีความมั่นคง	1			
ขจัดปัญหา	1			
น่ายกย่อง	1			

รวมความถี่ทั้งสิ้น

58

คำคุณศัพท์เกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน

<u>คำคุณศัพท์ในทางดี</u>	f	<u>คำคุณศัพท์ในทางไม่ดี</u>	f	
พอเพียง	7	น่าตำหนิ	6	
ประหยัด	6	ฟุ่มเฟือย	6	รวม 41
เหมาะสม	6	กังวลใจ	2	
ดี	6	เป็นไปไม่ได้	1	
เพื่ออนาคต	2	ยอมรับไม่ได้	1	
ควรกระทำ	2			
รู้คุณค่าของเงิน	2			
อดออม	2			
จำเป็น	1			
สำคัญ	1			
มัธยัสถ์	1			
ควบคุมได้	1			
มีประโยชน์	1			
			รวมความถี่ทั้งสิ้น	54

คำคุณศัพท์เกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน

<u>คำคุณศัพท์ในทางดี</u>	f	<u>คำคุณศัพท์ในทางไม่ดี</u>	f	
มีประโยชน์	11	น่าเบื่อ	3	
ดี	7	ไม่ควรทำ	3	รวม 39
ควรทำ	6	ไม่มีประโยชน์	2	
ฝึกความมีวินัย	5	เสียเวลา	2	
จำเป็น	4	ไม่จำเป็น	1	
รู้คุณค่าของเงิน	2	ยุ่งยาก	1	
สะดวก	1	ซับซ้อน	1	
เหมาะสม	1			
ควรส่งเสริม	1			
เพื่ออนาคต	1			
			รวมความถี่ทั้งสิ้น	63

1.5 ความหมายของการออม และการกระทำเพื่อการออม เพื่อนำมาเป็น
องค์ประกอบของพฤติกรรมการออม

จากการจัดหมวดหมู่และแจกแจงความถี่ ได้ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมดังนี้

<u>ความหมายของการออมจำแนกตามลักษณะการกระทำของการออม</u>	<u>ความถี่</u>
แบ่งเงินได้ให้เป็นสัดส่วนสำหรับเป็นเงินเก็บ	10
การมีเงินเก็บ	8
เงินเหลือจากการใช้จ่าย	7
การเก็บสะสม	5
การประหยัด	3
การเก็บหอมรอมริบ	3
การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การไม่ฟุ่มเฟือย	2
การวางแผนการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า	2
<u>ความหมายของการออมจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการออม</u>	<u>ความถี่</u>
เพื่อใช้ในยามฉุกเฉินหรือจำเป็น	16
เพื่อใช้ในอนาคต	14
เพื่อซื้อสิ่งของที่ต้องการ	3
เพื่อใช้เมื่อไม่มีรายได้	2
เพื่อความมั่นคงในชีวิต	1
<u>ความหมายของการออมจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการออม</u>	<u>ความถี่</u>
เพื่อผลประโยชน์ตอบแทนจากเงินออม เช่น ดอกเบี้ย	1
เพื่อใช้เป็นค่ารักษาพยาบาล	1
<u>ความหมายของการออมจำแนกตามรูปแบบการเก็บเงินออม</u>	<u>ความถี่</u>
บัญชีเงินฝากธนาคาร	2
อสังหาริมทรัพย์	1
<u>ลักษณะการทำการออม</u>	<u>ความถี่</u>
การนำเงินเข้าบัญชีธนาคาร	14
การใช้จ่ายแบบมีสติ รู้คุณค่า ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น	10
การแบ่งเงินจากรายได้	8
ลดค่าใช้จ่าย	7
การเก็บเงินสด	7
การทำบัญชีรายรับรายจ่าย	6
ประมาณการค่าใช้จ่าย วางแผนการใช้จ่าย	3
การตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บ	3

<u>ลักษณะการกระทำการออม</u>	<u>ความถี่</u>
การประกันชีวิต	3
ลงทุนกับกองทุน	3
ใช้เงินให้สอดคล้องกับรายได้	2
หารายได้เสริม	2
การซื้ออสังหาริมทรัพย์	2
การซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าเปลี่ยนเป็นเงินสดได้	2
การปลูกฝังเด็กให้รู้จักเก็บเงินเพื่อซื้อสิ่งที่อยากได้	1
การกำหนดจำนวนเงินที่จะใช้ในแต่ละวัน	1
การวางแผนการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย	1
ไม่สร้างหนี้สิน	1
ดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง	1
ฝากเงินไว้ที่พ่อแม่	1
เล่นแชร์	1
ไม่เดินเที่ยวบ่อย	1
ใช้สิ่งของให้คุ้มค่า	1
ควบคุมตัวเองเรื่องรายได้และรายจ่าย	1

ขั้นตอนที่ 2 พิจารณาคัดเลือกข้อความเชื่อที่จะนำไปสร้างข้อคำถามในแบบวัดโดยพิจารณาข้อความเชื่อเหล่านั้น จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างความเชื่อเด่นชัด แล้วเลือกข้อความเชื่อเด่นชัดที่มีความถี่สูง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 75 ของความถี่ที่ได้ทั้งหมด (วรรณชนก จันทชุม. 2547 อ้างถึง Ajzen & Fishbein. 1980) โดยแสดงเป็นเส้นประใต้ข้อความเชื่อที่มีความถี่สูงสะสมไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของความถี่ที่ได้ทั้งหมดของข้อความเชื่อ

สำหรับคำคุณศัพท์คู่ เพื่อให้ได้คำที่แสดงความรู้สึกต่อการกระทำการออมที่เด่นชัดยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อคำคุณศัพท์คู่ต่าง ๆ สำหรับพฤติกรรมการออมทั้ง 3 พฤติกรรมที่นิสิตได้ให้มาแล้วในการสำรวจเบื้องต้น อีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปสอบถามกับ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 29 คน พบผลดังนี้

1. การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค คำคุณศัพท์คู่ที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง ได้แก่ จำเป็น – ไม่จำเป็น, อดออม – สรุ่ยสุร่าย, น่ายกย่อง – ไม่น่ายกย่อง, คุ่มค่า – ไม่คุ่มค่า, รู้คุณค่าเงิน – ไม่รู้คุณค่าเงิน, ควรส่งเสริม – ไม่ควรส่งเสริม, ประหยัด – ฟุ่มเฟือย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .800

2. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้ และฐานะของตน คำคุณศัพท์คู่ที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง ได้แก่ พอเพียง – เกินฐานะ, น่ายกย่อง

1.2 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน จำนวน 6 ข้อ ตัวอย่างเช่น

สำหรับฉัน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ เป็นสิ่งที่.....

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

น้อยกึ่งน้อย | | | | | | | ไม่น้อยกึ่งน้อย

เหมาะสม | | | | | | | ไม่เหมาะสม

1.3 การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน จำนวน 6 ข้อ ตัวอย่างเช่น

สำหรับฉัน การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ เป็นสิ่งที่.....

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

มีประโยชน์ | | | | | | | ไม่มีประโยชน์

ควรทำ | | | | | | | ไม่ควรทำ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม เป็นแบบ
ประเมินความคิดเห็นหรือความรู้สึกเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้มาตร
ประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เป็นไปได้” ถึง “เป็นไปได้ไม่ได้” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้
คะแนน +3 ถึง -3 จากเป็นไปได้ถึงเป็นไปได้ไม่ได้ แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ดังนี้

2.1 การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวน 6 ข้อ ตัวอย่างเช่น

การที่ฉันจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ทำให้ฉัน มีเงินเหลือเก็บ

เป็นไปได้ | | | | | | | เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

2.2 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน จำนวน 4 ข้อ ตัวอย่างเช่น

การที่ฉันใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ทำให้ฉัน ไม่สามารถจับจ่าย
ใช้สอยได้ตามใจ

เป็นไปได้ | | | | | | | เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

2.3 การจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน จำนวน 5 ข้อ ตัวอย่างเช่น

การที่ฉันจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ ทำให้ฉัน **ควบคุมการใช้จ่ายได้**

เป็นไปได้							เป็นไปได้
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการประเมินผลของการทำพฤติกรรมการออม เป็นการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ดี” ถึง “ไม่ดี” จำนวน 11 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากดีถึงไม่ดี แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างเช่น

การมีเงินเหลือเก็บ เป็นสิ่งที่.....

ดี							ไม่ดี
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

การไม่สามารถจับจ่ายได้ตามใจ เป็นสิ่งที่.....

ดี							ไม่ดี
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการคล้อยตามบุคคลกลุ่มอ้างอิง วัดทางตรง เป็นแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีผลต่อการทำพฤติกรรมการออมในลักษณะต่าง ๆ จำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเห็นของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออมของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ควรทำ” ถึง “ไม่ควรทำ” และข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการทำพฤติกรรมการออมของบุคคลที่มีความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เป็นจริง” ถึง “ไม่เป็นจริง” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากควรทำถึงไม่ควรทำ (ข้อ 1, 3, 5) และจากเป็นจริงถึงไม่เป็นจริง (ข้อ 2, 4, 6) แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างเช่น

คนที่มีความสำคัญต่อฉัน ส่วนมากคิดว่า **ฉันควร** จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

ควรทำ							ไม่ควรทำ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

คนที่มีความสำคัญต่อฉัน ส่วนมาก จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

เป็นจริง							ไม่เป็นจริง
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 5 แบบสอบถามความเชื่อของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออม เป็นแบบวัดประเมินความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ควรทำ” ถึง “ไม่ควรทำ” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากควรทำถึงไม่ควรทำ แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ดังนี้

5.1 การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวน 5 ข้อ ตัวอย่างเช่น

พ่อแม่ของฉัน คิดว่า การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสิ่งที่.....

ควรทำ							ไม่ควรทำ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

5.2 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน จำนวน 5 ข้อ ตัวอย่างเช่น

พ่อแม่ของฉัน คิดว่า การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะ เป็นสิ่งที่.....

ควรทำ							ไม่ควรทำ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

5.3 การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน จำนวน 3 ข้อ ตัวอย่างเช่น

พ่อแม่ของฉัน คิดว่า การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ เป็นสิ่งที่.....

ควรทำ							ไม่ควรทำ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 6 แบบสอบถามแรงจูงใจในการคล้อยตามบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถามว่า ต้องการทำตามสิ่งที่บุคคลที่มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ต้องการ” ถึง “ไม่ต้องการ” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากต้องการถึงไม่ต้องการ แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างเช่น

1. โดยทั่วไปแล้ว ฉันต้องการทำตามที่ **พ่อแม่ของฉัน** ประสงค์ให้ทำเพียงใด

ต้องการ							ไม่ต้องการ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

2. โดยทั่วไปแล้ว ฉันต้องการทำตามที่ **ญาติพี่น้องของฉัน** ประสงค์ให้ทำเพียงใด

ต้องการ							ไม่ต้องการ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการทำพฤติกรรมการอม
 วัตถุทางตรง เป็นการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนในการทำพฤติกรรม ในช่วง 4
 สัปดาห์ข้างหน้านับจากวันที่ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความยาก
 ง่ายในการทำพฤติกรรมการอม โดยประเมินจากความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามว่า
 สามารถควบคุมตนเองในการทำพฤติกรรมการอมหรือคิดว่า การทำพฤติกรรมการอม
 ขึ้นอยู่กับตัวเองหรือไม่ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ จำนวน 12 ข้อ เกณฑ์การให้
 คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากเป็นไปได้ถึงเป็นไปไม่ได้ (ข้อ 1, 5, 9) จากเป็นจริง
 ถึงไม่เป็นจริง (ข้อ 2, 6, 10) จากควบคุมได้ถึงควบคุมไม่ได้ (ข้อ 3, 7, 11) และจากเห็นด้วย
 ถึงไม่เห็นด้วย (ข้อ 4, 8, 12) แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างเช่น

สำหรับฉัน การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสิ่งที่.....

เป็นไปได้							เป็นไปไม่ได้
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

หากฉันต้องการ.... ฉันสามารถจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้โดยง่าย

เป็นจริง							ไม่เป็นจริง
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 8 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม เป็นการวัดความคิดเห็นของ
 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและอิทธิพลของปัจจัยควบคุมที่มี
 ต่อการทำพฤติกรรมการอม ในช่วง 4 สัปดาห์ข้างหน้านับจากวันที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้
 มาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ จำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อจะประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัย
 ควบคุมและอิทธิพลของปัจจัยควบคุมที่มีต่อพฤติกรรมการอม 3 พฤติกรรมตามที่ได้มาจากการ
 การสำรวจเบื้องต้น

ตัวอย่างแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม เช่น

ก) ความเป็นไปได้ที่ฉันจะมี **ความต้องการมีเงินเก็บ**

เป็นไปได้							เป็นไปไม่ได้
มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	2 อย่าง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากเป็นไปได้ถึงเป็นไปไม่ได้ แต่
ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตัวอย่างแบบสอบถามอิทธิพลของปัจจัยควบคุมที่มีต่อพฤติกรรมการออม เช่น

ข) **ความต้องการมีเงินเก็บ** ส่งเสริม หรือ ชัดขวาง การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ

	การอุปโภคบริโภค						
ส่งเสริม							ชัดเจน
มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	2 อย่าง	น้อย	ปานกลาง	มาก

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จากส่งเสริมถึงชัดเจน แต่ละช่วง
มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ชุดที่ 9 แบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงถึง
ความตั้งใจของตัวเองที่จะทำพฤติกรรมการออมในช่วง 4 สัปดาห์ข้างหน้านับจากวันที่ตอบ
แบบสอบถาม ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดพฤติกรรมการออม พฤติกรรมการออมในแบบวัดนี้จะ
ประกอบด้วยพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมและพฤติกรรมย่อยของแต่ละพฤติกรรม โดยที่
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มี 6 พฤติกรรม
ย่อย การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มี 4 พฤติกรรมย่อย และการจัดบันทึกรายรับและ
รายจ่ายเป็นประจำทุกวัน มี 1 พฤติกรรมย่อย การวัดความตั้งใจใช้มาตรวัดประเมินค่า 7
ระดับ ตั้งแต่ “ตั้งใจ” ถึง “ไม่ตั้งใจ” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน +3 ถึง -3 จาก
ตั้งใจถึงไม่ตั้งใจ แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตัวอย่างเช่น

ฉันตั้งใจจะ **จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค**

ตั้งใจ							ไม่ตั้งใจ
มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช่ทั้ง	2 อย่าง	น้อย	ปานกลาง	มาก

2 อย่าง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม เป็นแบบสอบถามถึงการทำพฤติกรรมการ
ออม 3 พฤติกรรมในช่วง 4 สัปดาห์หลังจากตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน
ตามประเภทของพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่าย มีจำนวน 7 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 3 ระดับ จาก “บ่อยครั้ง” ถึง “ไม่เคยเลย” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน 2 ถึง 0 จากบ่อยครั้งถึงไม่เคยเลย แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ข้อความ	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
1. จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค			
2. แบ่งรายได้ที่ได้รับให้เป็นสัดส่วนสำหรับเป็นเงินเก็บ			
3. นำรายได้ที่ได้รับเข้าบัญชีธนาคารเพื่อออมในระยะยาว			
4. ตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บ			
5. กำหนดจำนวนเงินที่จะใช้ในแต่ละวัน			
6. เก็บเงินเพื่อซื้อสิ่งของจำเป็นที่ต้องการ			
7. เก็บเงินสะสมไว้สำหรับค่าใช้จ่ายที่เป็นในอนาคต			

ส่วนที่ 2 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีจำนวน 5 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ จาก “ทุกครั้ง” ถึง “ไม่เคยเลย” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน 5 ถึง 0 จากทุกครั้งถึงไม่เคยเลย แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ข้อความ	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	ค่อนข้างน้อย	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน						
2. ใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้คุณค่าของเงิน						
3. ใช้จ่ายเท่าที่พอจะจ่ายได้ด้วยเงินได้ของตนเอง						
4. ใช้จ่ายโดยนึกถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน						
5. ใช้จ่ายไม่เกินกว่าที่ตนเองวางแผนไว้						

ส่วนที่ 3 การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน มีจำนวน 2 ข้อ โดยใช้มาตรวัดประเมินค่า 3 ระดับจาก “บ่อยครั้ง” ถึง “ไม่เคยเลย” เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อให้คะแนน 2 ถึง 0 จากบ่อยครั้งถึงไม่เคยเลย แต่ละช่วงมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ข้อความ	บ่อยครั้ง	น้อยครั้ง	ไม่เคยเลย
1. จดบันทึกรายรับและรายจ่าย			
2. จัดหมวดหมู่และสรุปรายรับและรายจ่าย			

B30 _____

B31 _____

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวัดในชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจส่วนบุคคล และตัวแปรลักษณะทางชีวสังคม และชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการ โดยนำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปสอบถามกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจลักษณะภาษา และข้อความของเครื่องมือ หากมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงก็ทำการแก้ไขและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษา ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่องปริญญาตรี 2 ปี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 30 คน แล้วจึงนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficiency) สำหรับเครื่องมือวัดตัวแปรตามพฤติกรรมทฤษฎีตามแผนวัดทางอ้อมทุกชุด ได้แก่ แบบวัดเจตคติต่อการทำพฤติกรรม แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและแบบวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนข้อ การให้คะแนน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวัด

ตัวแปร	จำนวนข้อ	การให้คะแนน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการ ออม (วัดทางตรง)	19	+3ถึง-3	.889
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการ ทำพฤติกรรมกรรมการอม (วัดทางตรง)	6	+3ถึง-3	.842
การรับรู้ความสามารถในการ ควบคุมพฤติกรรมกรรมการอม (วัดทางตรง)	12	+3ถึง-3	.928
ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรม การอม	14	+3ถึง-3	.944
พฤติกรรมกรรมการอม	14	5ถึง0,2ถึง0	.815

สำหรับเครื่องมือวัดตัวแปรทางอ้อมทุกชุด ได้แก่ มาตรวัดเจตคติต่อการทำพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม หากความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความคงเส้นคงวาของเครื่องมือด้วยวิธีการตรวจสอบซ้ำ (Test-retest reliability) เนื่องจากไอเซนเสนอแนะว่า เครื่องมือวัดทางอ้อมเป็นการวัดความเชื่อเด่นชัด ซึ่งเป็นความเชื่อจำนวนหนึ่งของบุคคลที่ส่งผลเด่นชัดต่อที่หมายในขณะนั้น เท่านั้น ดังนั้น เครื่องมือวัดทางอ้อมจึงจำเป็นต้องมีความคงเส้นคงวาของเครื่องมือ (Temporal Stability) แต่ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบความสอดคล้องภายใน เพราะเจตคติของบุคคลแต่ละคนต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งสามารถแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับความเชื่อว่าเป็นพฤติกรรมนั้น ๆ จะให้ผลดีหรือผลเสียต่อตนเอง โดยที่ความเชื่อของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ได้ (Ajzen, 2006 : 7) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มเดิมเป็นครั้งที่ 2 ให้มีระยะเวลาห่างจากการเก็บข้อมูลครั้งแรกประมาณ 2 สัปดาห์ แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 การตรวจสอบความคงเส้นคงวาของเครื่องมือด้วยวิธีการตรวจสอบซ้ำ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's correlation)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	
- ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ	.642
- การประเมินผลของการกระทำ	.790
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	
- ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง	.755
- แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	.437
การรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	
- ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม	.798
- การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม	.789

3. หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของเครื่องมือวัดชุดที่ 1 และชุดที่ 2 โดยใช้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมของทุกข้อ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง

ของแต่ละข้อกับข้ออื่น ๆ ในเครื่องมือวัดแต่ละชุด (ภาคผนวก ข ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ) พบว่า

เครื่องมือวัดชุดที่ 1 ตอนที่ 2 (เฉพาะมาตรวัดตัวแปรวัดทางตรง เจตนาในการทำพฤติกรรม)

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง แต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .165 ถึง .743 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .889

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง แต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .507 ถึง .704 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .842

ชุดที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง แต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .611 ถึง .791 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .928

ชุดที่ 9 แบบสอบถามเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม แต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .553 ถึง .814 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .944

เครื่องมือวัดชุดที่ 2

แบบสอบถามพฤติกรรมการออม แต่ละข้อมีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .239 ถึง .632 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .815

ส่วนมาตรวัดที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อได้แก่ มาตรวัดเจตคติต่อพฤติกรรมการออม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม ทางอ้อมทั้งหมด ไม่มีการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม เหมือนส่วนอื่นๆ เนื่องจากคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาในขั้นตอนแบบสอบถามปลายเปิดเป็นความเชื่อเด่นชัดของแต่ละบุคคล ซึ่งเมื่อนำความเชื่อเด่นชัดเหล่านี้ไปหาความถี่ และคิดเฉพาะความเชื่อที่มีความถี่สูงของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นความเชื่อที่เป็นตัวกำหนดเจตคติตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เสนอให้นำไปสร้างแบบวัดเจตคติได้เลยโดยไม่ต้องวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เพราะการนำความเชื่อไปวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก อาจทำให้ความเชื่อที่เหลืออยู่เป็นความเชื่อที่คนมีเจตนาจะกระทำ และคนที่ไม่มีเจตนาจะกระทำพฤติกรรมที่ศึกษาเชื่อไม่แตกต่างกัน ส่วนความเชื่อที่แตกต่างกันอาจถูกตัดทิ้งหมดแล้ว ดังนั้น ความรู้และประโยชน์ที่จะได้ทราบถึงความเชื่อที่คน 2 กลุ่มเชื่อต่างกันก็จะขาดไป (ธีระพร อูรรณโณ. 2528 : 155 อ้างถึงใน อารีวรรณ รุ่งทิวณิช. 2541 : 63)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและแบบสอบถามเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม (ช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนมีนาคม 2550 ซึ่งเป็นสัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนฤดูร้อน) ด้วยการส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จำนวน 320 ชุด (ห้องเรียนละ 40 ชุด) ได้รับกลับคืน จำนวน 298 ชุด และหลังจากนั้น อีก 4 สัปดาห์ (ช่วงสัปดาห์แรกของเดือนพฤษภาคม 2550) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ด้วยการส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเช่นเดียวกัน จำนวน 298 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 281 ชุด

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลมากที่สุดทั้งชุดที่หนึ่งและชุดที่สอง จำนวน 264 ชุด แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 13.0 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางชีวสังคม โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ยกเว้น อายุ ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's correlation coefficient)

4. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมจากตัวแปร ในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม(วัดทางตรง) การคล้อยตาม

กลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการออม(วัดทางตรง) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม
การออม(วัดทางตรง) โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม จากตัวแปรในทฤษฎีพฤติกรรมตาม
แผน ได้แก่ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุม
พฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินได้ในปัจจุบัน
และรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบด้วยเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนประกอบด้วย เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือนของนิสิตและรายได้ของบิดามารดาต่อเดือน

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ในการทำนายตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางอ้อม ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรง และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการทำนายพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน คือ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม(วัดทางตรง) ร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือนและรายได้ของบิดามารดาต่อเดือน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นหาค่าปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่ทำนายการทำพฤติกรรมการออม เพื่อให้การแปลความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

M	แทน	ค่าเฉลี่ย (arithmetic average)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
f	แทน	ความถี่

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Min	แทน	คะแนนต่ำสุด
Max	แทน	คะแนนสูงสุด
P	แทน	ร้อยละ
r_s	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย
$SE\ B$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน
R^2	แทน	ค่าอำนาจในการทำนาย
p	แทน	ระดับนัยสำคัญ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อ นามสกุล เพศ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของเงินได้ แสดงในรูปของความถี่และร้อยละ ส่วน อายุ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือน รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน แสดงในรูปจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วยตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออม ประกอบด้วยองค์ประกอบของพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม ได้แก่ การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนเอง การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ และตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา และตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม แสดงในรูปจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน วัดทางตรงและวัดทางอ้อม ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's correlation coefficient) เนื่องจากข้อมูลของตัวแปรเกือบทุกตัวที่เก็บรวบรวมได้ไม่มีการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal distribution) (ภาคผนวก ง)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า (Enter) เพื่อทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออมด้วยตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม(วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออม(วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม(วัดทางตรง)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า (Enter) เพื่อทำนายพฤติกรรมกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม และตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือน รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่กำลังศึกษา แหล่งที่มาของเงินได้ แสดงในรูปของความถี่และร้อยละ ส่วน อายุ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือน รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน แสดงในรูป ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ได้ผลปรากฏดังตาราง 3 – 4

ตาราง 3

ข้อมูลคุณลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศ สถานภาพสมรส ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาที่กำลังศึกษา แหล่งที่มาของเงินได้

ข้อมูลคุณลักษณะทางชีวสังคม	<i>f</i>	P
<u>เพศ</u>		
ชาย	41	15.5
หญิง	223	84.5
<u>สถานภาพสมรส</u>		
โสด	257	97.3
สมรส	6	2.3
ม่าย/หย่า	1	0.4
<u>ชั้นปีที่กำลังศึกษา</u>		
ชั้นปีที่ 3	130	49.2
ชั้นปีที่ 4	134	50.8
<u>สาขาวิชาที่กำลังศึกษา</u>		
การบัญชี	141	53.4
การตลาด	123	46.6

จากตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 45 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 23.27 ปี เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือนของนิสิตอยู่ระหว่าง 1,350 บาท ถึง 70,000 บาท โดยมีเงินได้ในปัจจุบันต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 8,762.25 บาท รายได้ต่อเดือนของบิดามารดามีตั้งแต่ไม่มีรายได้ถึงมีรายได้ 100,000 บาท โดยบิดามารดามีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 18,101.45 บาท

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานประกอบด้วยตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออม และองค์ประกอบของพฤติกรรมการออม ได้แก่ การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ และตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา และตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม แสดงในรูปจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลปรากฏดังตาราง 5 – 13

ตาราง 5

ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมการออม

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
พฤติกรรมการออม	264	1	9	6.06	1.58
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	0	2	1.49	0.55
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	264	0	5	3.65	0.94
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	0	2	0.92	0.71

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออมมีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 6.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 1.58 องค์ประกอบพฤติกรรมการออม ได้แก่ การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71

ตาราง 6

ค่าสถิติพื้นฐานของเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม	264	-6	9	6.23	2.45
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-3	3	2.16	1.00
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตาม ความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และ ฐานะของตน	264	-2	3	2.39	0.84
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-3	3	1.69	1.33

จากตาราง 6 พบว่า เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม มีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 6.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 2.45 องค์ประกอบเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม ได้แก่ เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 เจตนาในการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.33

การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะได้ทำการศึกษาเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการออมซึ่งมีองค์ประกอบพฤติกรรม 3 พฤติกรรม คือ การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน และการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ต้องมีความจำเพาะของพฤติกรรมในแง่ของการกระทำ (action) เป้าหมาย (target) เวลา (time) และบริบท (context) แล้ว ยังได้มีศึกษาเพิ่มเติมถึงการกระทำต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบพฤติกรรมทั้งสามที่ได้มาจากผลของการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมายและการกระทำที่เป็นการออมอีกด้วย ผู้วิจัยได้นำการกระทำต่าง ๆ ดังกล่าวมาจัดหมวดหมู่ตามความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม โดยที่แต่ละพฤติกรรมมีการกระทำที่เป็นส่วนประกอบดังนี้

ก) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ประกอบด้วย การกระทำย่อย ได้แก่ การแบ่งรายได้ที่ได้รับให้เป็นสัดส่วนสำหรับเป็นเงินเก็บ การนำรายได้ที่ได้รับเข้าบัญชีธนาคาร การกำหนดเป้าหมายจำนวนเงินที่ต้องการจะเก็บ การกำหนด

จำนวนเงินที่จะใช้ในแต่ละวัน การเก็บเงินเพื่อซื้อสิ่งของจำเป็นที่ต้องการ การเก็บเงินสะสมไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในอนาคต

ข) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคแต่ละวันตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ประกอบด้วยการกระจ่ายย่อย ได้แก่ การใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้คุณค่าของเงิน การใช้จ่ายเท่าที่พอจะจ่ายได้ด้วยเงินได้ของตนเอง การใช้จ่ายโดยนี้ถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้จ่ายไม่เกินกว่าที่ตนเองวางแผนไว้

ค) การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ ซึ่งมีการกระทำประกอบอีก 1 การกระทำคือ การจัดหมวดหมู่และสรุปรายรับรายจ่ายเป็นระยะ ๆ

จากการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบผลดังนี้

ตาราง 7

ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมกรรมการออมและเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม โดยรวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรม

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
พฤติกรรมกรรมการออม	264	12	42	29.69	5.80
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน	264	2	14	10.07	2.40
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค					
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตาม	264	7	25	17.94	3.75
ความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน					
การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	0	4	1.67	1.25
เจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม	264	-23	39	28.26	8.27
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน	264	-11	21	15.07	4.96
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค					
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตาม	264	-10	15	12.14	3.23
ความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน					
การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-6	6	3.20	2.60

จากตาราง 7 พบว่า พฤติกรรมการออมที่รวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการออม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.69 โดยที่การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.07 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.94 และการ

จดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.80, 2.40, 3.75 และ 1.25 ตามลำดับ ส่วนเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออมที่รวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการออม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.26 โดยที่การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.07 การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.14 และการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.27, 4.96, 3.23 และ 2.60 ตามลำดับ

ตาราง 8

ค่าสถิติพื้นฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)	264	6	57	43.91	8.27
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-6	21	17.03	3.34
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	264	-6	18	13.27	3.40
เจตคติต่อการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-11	18	13.61	4.31

จากตาราง 8 พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 43.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 8.27 องค์ประกอบเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง) ได้แก่ เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.34 เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.40 เจตคติต่อการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.31

ตาราง 9

ค่าสถิติพื้นฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	264	-45	125	69.30	27.01
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-54	54	26.54	13.39
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	264	-36	33	18.33	9.30
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-15	45	24.43	10.32

จากตาราง 9 พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 69.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 27.01 องค์ประกอบเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ได้แก่ เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.39 เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.30 เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.32

ตาราง 10

ค่าสถิติพื้นฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับ การทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)	264	-6	18	11.89	4.35
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการ จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-4	6	4.23	1.67
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้ จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน	264	-4	6	4.53	1.60
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจด บันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-4	6	3.13	2.31

จากตาราง 10 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 11.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 4.35 องค์ประกอบของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.60 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.31

ตาราง 11

ค่าสถิติพื้นฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)

ตัวแปร	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับ การทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	264	-66	117	44.96	27.22
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการ จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-24	45	16.28	11.31
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้ จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน	264	-34	45	18.18	11.10
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจด บันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-12	27	10.49	7.14

จากตาราง 11 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ย (*M*) เท่ากับ 44.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เท่ากับ 27.22 องค์ประกอบของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.31 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.10 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.14

ตาราง 12

ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	N	Min	Max	M	SD
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การออม (วัดทางตรง)	264	-20	36	24.29	7.84
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการ จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-6	12	8.38	3.13
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้ จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน	264	-8	12	8.69	2.51
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจด บันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-12	12	7.22	4.12

จากตาราง 12 พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 24.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 7.84 องค์ประกอบการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.13 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.51 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.12

ตาราง 13

ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)

ตัวแปร	N	Min	Max	M	SD
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การออม (วัดทางอ้อม)	264	-62	171	55.64	46.61
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการ จัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	264	-36	63	19.41	21.25
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้ จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน	264	-39	63	21.54	18.69
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจด บันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	264	-22	45	14.69	12.58

จากตาราง 13 พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 55.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 46.61 องค์ประกอบการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 21.25 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18.69 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.58

สำหรับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย เงินได้ในปัจจุบัน และรายได้ของบิดามารดานั้น ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มรายได้ต่ำ กลุ่มรายได้ปานกลางและกลุ่มรายได้สูง เป็นการแบ่งโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเป็นเกณฑ์ ผู้วิจัยกำหนดให้เงินได้หรือรายได้ที่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของเงินได้หรือรายได้ อยู่ 1 ช่วง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($1\ SD$) จัดเป็นระดับเงินได้หรือรายได้ต่ำ ในขณะที่เงินได้หรือรายได้ที่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเงินได้หรือรายได้ อยู่ 1 ช่วงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($1\ SD$) จัดเป็นระดับเงินได้หรือรายได้สูง ส่วนเงินได้หรือรายได้ที่อยู่ในช่วงบวกหรือลบค่าเฉลี่ย 1 ช่วงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($1\ SD$) เป็นระดับเงินได้หรือรายได้ปานกลาง จะได้ผลปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 14

ค่าสถิติพื้นฐานของเงินได้ในปัจจุบันและรายได้ของบิดามารดา (แบ่งกลุ่มตามค่าสถิติ)

ตัวแปร	<i>f</i>	<i>P</i>
<u>เงินได้ในปัจจุบัน</u>		
ระดับต่ำ	6	2.3
ระดับปานกลาง	234	88.6
ระดับสูง	20	7.6
<u>รายได้ของบิดามารดา</u>		
ระดับต่ำ	15	5.7
ระดับปานกลาง	194	73.5
ระดับสูง	32	12.1

จากตาราง 14 พบว่า นิสิตมีเงินได้ในปัจจุบันระดับปานกลางมากที่สุดคือร้อยละ 88.6 รองลงมาเป็นเงินได้ในปัจจุบันระดับสูงและระดับต่ำ คือ ร้อยละ 7.6 และ 2.3 ตามลำดับ เช่นเดียวกับรายได้ของบิดามารดาที่อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคือร้อยละ 73.5 รองลงมาเป็นรายได้ระดับสูงและระดับต่ำ คือ ร้อยละ 12.1 และ 5.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายเพื่อทำนายตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวิถีทางตรงด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวิถีทางอ้อม ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม ได้ผลปรากฏดังตาราง 15 - 17

ตาราง 15

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวิถีทางตรงและวิถีทางอ้อม

(*N* = 264)

ตัวแปร	<i>r_s</i>
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม	.511**
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่าย	.244**
เพื่อการอุปโภคบริโภค	
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น	.310**
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.340**

** *p* < .01

จากตาราง 15 พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s) เท่ากับ .511 และเจตคติต่อการทำองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมที่วัดทางตรงและวัดทางอ้อมแต่ละพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนของเจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำวัดทางตรงและวัดทางอ้อม เท่ากับ .340 เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนวัดทางตรงและวัดทางอ้อมเท่ากับ .310 และเจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภควัดทางตรงและวัดทางอ้อมเท่ากับ .244

ตาราง 16

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม ($N = 264$)

ตัวแปร	r_s
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม	.491**
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.277**
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.353**
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.540**

** $p < .01$

จากตาราง 16 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s) เท่ากับ .491 และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเช่นกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำวัดทางตรงและวัดทางอ้อม เท่ากับ .540 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภควัดทางตรงและวัดทางอ้อม เท่ากับ .353 การคล้อยตาม

กลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค
วัดทางตรงและวัดทางอ้อมเท่ากับ .277

ตาราง 17

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมออมวัดทางตรงและ
วัดทางอ้อม ($N = 264$)

ตัวแปร	r_s
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมออม	.254**
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บ เป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.139*
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของ ตน	.217**
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจذبที่กรายรับและ รายจ่ายเป็นประจำ	.334**

** $p < .01$., * $p < .05$.

จากตาราง 17 พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมออมวัดทางตรง
และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์กัน
ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s)
เท่ากับ .254 โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมองค์ประกอบพฤติกรรมออม 2
พฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การรับรู้ความสามารถ
ในการควบคุมการจذبที่กรายรับและรายจ่ายเป็นประจำวัดทางตรงและวัดทางอ้อม และ การ
รับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับ
รายได้และฐานะของตนวัดทางตรงและวัดทางอ้อม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน
เท่ากับ .334 และ .217 ตามลำดับ ในขณะที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรร
รายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภควัดทางตรงและวัดทางอ้อมมี
ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์
แมน เท่ากับ .139

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมออมวัดทางตรง
และวัดทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมออมวัดทางตรงและวัด
ทางอ้อม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมออมวัดทางตรงและวัดทางอ้อม สรุป

ได้ว่า ตัวแปรวัดทางตรงและวัดทางอ้อมทุกตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า (Enter) เพื่อทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออมด้วยตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมวัดทางตรง ได้ผลปรากฏดังตาราง 18 – 21

ตาราง 18

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม ($N = 264$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	-.362	.682	
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)	.054**	.017	.183
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)	.105***	.030	.187
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง)	.122***	.018	.391
$R^2 = .346$ ($p < .001$)			
*** $p < .001$. ** $p < .01$.			

จากตาราง 18 พบว่า ตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรง สามารถร่วมกันทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม ได้ร้อยละ 34.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออมได้ดีที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .391 รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง) และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางตรง) มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .187 และ .183 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .001 และ .01 ตามลำดับ

ตาราง 19

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ($N = 264$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	.299	.342	
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง)	.062**	.018	.206
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง)	.056	.035	.094
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง)	.068***	.019	.212

$R^2 = .115$ ($p < .001$) *** $p < .001$. ** $p < .01$.

จากตาราง 19 พบว่า ตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดสามารถร่วมกันทำนาย เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ร้อยละ 11.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่ทำนายเจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .212 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมา คือ เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .206 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .094 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ($N = 264$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	.874	.235	
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง)	.027	.015	.110
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน (วัดทางตรง)	.132***	.031	.253
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการ อุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และ ฐานะของตน (วัดทางตรง)	.064**	.021	.190

$R^2 = .158$ ($p < .001$) *** $p < .001$. ** $p < .01$.

จากตาราง 20 พบว่า ตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงสามารถร่วมกันทำนายเจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ร้อยละ 15.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายเจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ดีที่สุด คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .253 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .190 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .110 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าในการทำนายเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ ($N = 264$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	-.277	.212	
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง)	.034*	.017	.108
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง)	.101**	.029	.175
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง)	.165***	.017	.511
$R^2 = .416$ ($p < .001$)			*** $p < .001$., ** $p < .01$., * $p < .05$.

จากตาราง 21 พบว่า ตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงสามารถร่วมกันทำนายเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ร้อยละ 41.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่ทำนายเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .511 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .175 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .108 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรง สรุปได้ว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงสามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าอำนาจการทำนาย (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 11.50 ถึง 41.60 เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงทุกตัวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นมีเพียงเจตคติวัดทางตรงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงเท่านั้นที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนนั้นก็มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเท่านั้นที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าเพื่อทำนายพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม และตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจส่วนบุคคล ได้แก่ เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือน รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มทั้ง 2 ตัวแปร โดยแบ่งเป็น กลุ่มรายได้ต่ำ กลุ่มรายได้ปานกลาง และกลุ่มรายได้สูง ได้ผลปรากฏดังตาราง 22 – 25

ตาราง 22

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า ในการทำนายพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ($N = 237$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	1.673	.861	
เงินได้ในปัจจุบัน	.683*	.330	.122
รายได้ของบิดามารดา	.360	.215	.098
เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม	.129**	.048	.189
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)	.058***	.014	.281

$R^2 = .200$ ($p < .001$) *** $p < .001$. ** $p < .01$. * $p < .05$.

จากตาราง 22 พบว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 20.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออมได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .281 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมาคือ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม เงินได้ในปัจจุบัน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .189 และ .122 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .01 และ .05 ส่วนรายได้ของบิดามารดาสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .098 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า ในการทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ($N = 237$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	.418	.314	
เงินได้ในปัจจุบัน	.178	.121	.093
รายได้ของบิดามารดา	.168*	.079	.134
เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.056	.036	.101
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง)	.028*	.011	.163

$R^2 = .076$ ($p < .01$) * $p < .05$.

จากตาราง 23 พบว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ สามารถทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ร้อยละ 7.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ดีที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .163 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ รายได้ของบิดามารดา มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .134 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคและเงินได้ในปัจจุบันสามารถทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .101 และ .093 ตามลำดับ

ตาราง 24

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า ในการทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ($N = 237$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	1.718	.590	
เงินได้ในปัจจุบัน	.436*	.211	.131
รายได้ของบิดามารดา	.033	.138	.015
เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.157*	.078	.133
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการ อุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และ ฐานะของตน (วัดทางตรง)	.067*	.026	.168
$R^2 = .072$ ($p < .01$)		* $p < .05$.	

จากตาราง 24 พบว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ร้อยละ 7.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ได้ดีที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .168 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน เงินได้ในปัจจุบัน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .133 และ .131 ตามลำดับ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายได้ของบิดามารดาสามารถทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .015

ตาราง 25

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า ในการทำนายพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำด้วยตัวแปรทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ ($N = 237$)

ตัวแปร	B	SE B	β
ค่าคงที่	-.106	.354	
เงินได้ในปัจจุบัน	.039	.143	.016
รายได้ของบิดามารดา	.179	.092	.110
เจตนาในการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.185***	.039	.340
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง)	.035**	.012	.200

$R^2 = .248$ ($p < .001$)

*** $p < .001$. ** $p < .01$.

จากตาราง 25 พบว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ร้อยละ 24.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ดีที่สุด คือ เจตนาในการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .340 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมา คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .200 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายได้ของบิดามารดา และเงินได้ในปัจจุบัน ทำนายพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .110 และ .016 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม ด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจสรุปได้ว่า ตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนประกอบด้วยเจตนาในการทำพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจประกอบด้วย เงินได้ในปัจจุบันและรายได้ของบิดามารดา สามารถทำนายพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออมทุกพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าอำนาจการทำนาย (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 7.20 ถึง 24.80 ตัวแปรที่สามารถทำนายทุกพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ส่วนตัวแปรเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมสามารถทำนายพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้เกือบทุกตัว ยกเว้น การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน ตัวแปรเงินได้ในปัจจุบันสามารถ

ทำนายพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้เพียงพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการใช้จ่าย
เพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนเท่านั้น สำหรับ
รายได้ของบิดามารดาสามารถทำนายพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงเฉพาะพฤติกรรม
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

ตาราง 15

ค่าสถิติของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ที่มีผลต่อเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	B	SE B	β	R^2
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม	.156***	.016	.511	.261***
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.070***	.015	.281	.079***
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.098***	.022	.268	.072***
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.157***	.024	.376	.141***

*** $p < .001$

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) ดังตาราง 15 พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายเจตคติวัดทางตรงได้ร้อยละ 26.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมพบว่า เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อเจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายเจตคติวัดทางตรงได้ร้อยละ 7.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อเจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายเจตคติวัดทางตรงได้ร้อยละ 7.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกกับเจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายเจตคติวัดทางตรงได้ร้อยละ 14.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงว่า ปริมาณการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (ในที่นี้คือ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง) เป็นเท่าไรเมื่อตัวแปรต้น (คือ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม) เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย และค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานมีค่าเท่ากับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ในกรณีที่เป็นการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ดังนั้น เพื่อเป็นการทำ

ความเข้าใจถึงระดับการแสดงค่าความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานจากใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของโรเซนทาล (Rosenthal. p. 137)

ตาราง 16

ค่าสถิติของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ที่มีผลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	B	SE B	β	R^2
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม	.074***	.009	.461	.213***
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.050***	.009	.338	.114***
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.049***	.008	.337	.114***
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.166***	.017	.515	.265***

*** $p < .001$

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ดังตาราง 16 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงได้ร้อยละ 21.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงได้ร้อยละ 11.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงได้ร้อยละ 11.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงได้ร้อยละ 26.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 17

ค่าสถิติของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ตัวแปร	B	SE B	β	R^2
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม	.035**	.010	.207	.043**
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.010	.009	.067	.005
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.033***	.008	.245	.060***
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.088***	.019	.269	.072***

*** $p < .001$., ** $p < .01$.

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ดังตาราง 17 พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงได้ร้อยละ 4.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) ทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงได้ร้อยละ 6.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) โดยสามารถทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุมวัดทางตรงได้ร้อยละ 7.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากผลการวิเคราะห์อำนาจการทำนายตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรง ด้วยตัวแปรวัดทางอ้อม สรุปได้ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมตามทฤษฎี

พฤติกรรมตามแผนวัดทางอ้อมเกือบทุกตัวสามารถทำนายตัวแปรที่เกี่ยวกับการทำพฤติกรรม
การออมวัดทางตรง ทั้งพฤติกรรมการออมรวมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออมได้อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยกเว้นการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม
(วัดทางอ้อม) ที่สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัด
ทางตรง) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุม
พฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ไม่สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถในการควบคุม
พฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทำนายตัวแปรวัดทางตรงด้วยตัวแปรวัดทางอ้อมสำหรับพฤติกรรมการออมมีค่า
อำนาจการทำนาย (R^2) อยู่ระหว่างร้อยละ 4.30 ถึง ร้อยละ 26.10 ส่วนการทำนายตัวแปรวัด
ทางตรงด้วยตัวแปรวัดทางอ้อมสำหรับองค์ประกอบพฤติกรรม 3 พฤติกรรมมีค่าอำนาจการ
ทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 0.50 ถึง 26.50

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ เพื่อทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาการออมตามแนวทางของเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Mullainathan and Thaler. 2000) ซึ่งได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการออมตามแนวทางนี้ไว้ (Bank, Blundell and Tanner. 1998; O'Donoghue and Rabin. 1999; Madrian and Shea. 2000; Laibson. 1997) และได้สรุปไว้ว่า การออมเพื่อการเกษียณนั้นเป็นเรื่องยากทั้งในแง่การรู้คิด (cognitive) และการควบคุมตนเอง (self control) ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีทางจิตสังคมที่มีการนำมาใช้ในการอธิบายทำนายพฤติกรรมอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen. 1985, 1991, 2002, 2006) ร่วมกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ มาใช้ในการวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการทำพฤติกรรมการออม ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการออม โดยใช้ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ

สมมติฐานในการวิจัย

1. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมมีผลโดยตรงทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีผลโดยตรงทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีผลโดยตรงทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง

2. เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง มีผลโดยตรงในทางบวกกับเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

3. เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เงินได้ในปัจจุบัน และรายได้ของบิดามารดา มีผลโดยตรงในทางบวกกับพฤติกรรมการออม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นิสิตที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ในโครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการเทียบเคียงกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาที่ใช้ทฤษฎีและวิธีการสร้างเครื่องมือของไอเซน (Ajzen, 2006) โดยนำมาปรับให้เข้ากับพฤติกรรมที่ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบที่ศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ จากนั้นจึงทำการคัดเลือกข้อความเชื่อที่จะนำไปสร้างข้อคำถามในแบบวัดโดย พิจารณาข้อความเชื่อเหล่านั้น จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างความเชื่อเด่นชัด แล้วเลือกข้อความเชื่อเด่นชัดที่มีความถี่สูง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 75 ของความถี่ที่ได้ทั้งหมด สำหรับคำคุณศัพท์คู่ เพื่อให้ได้คำที่แสดงความรู้สึกต่อการกระทำการออมที่เด่นชัดยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อคำคุณศัพท์คู่ต่าง ๆ สำหรับพฤติกรรมการออมทั้ง 3 พฤติกรรมที่นิสิตได้ให้มาแล้วในการสำรวจเบื้องต้น อีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปสอบถามกับ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 29 คน แล้วจึงทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยนำความเชื่อเด่นชัดที่มีความถี่สูง (Modal Salient Beliefs) ที่ได้มาจากการคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 – 2 มาสร้างมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และตัวแปรพฤติกรรมการออม ในรูปของการกระทำ เป้าหมาย บริบทและระยะเวลา ผู้วิจัยได้นำแบบวัดและแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรต่อเนื่องปริญญาตรี 2 ปี คณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพณิชยการพระนคร จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ได้แบบวัดและแบบสอบถามดังนี้

แบบวัดและแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมและตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับชื่อ นามสกุล เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินได้ในปัจจุบันของนิสิตต่อเดือน แหล่งที่มาของเงินได้ รายได้ของบิดามารดาต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรออม แบ่งออกเป็น 9 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางตรง) จำนวน 19 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .165 ถึง .743 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .889

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรมกรออม จำนวน 15 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .642

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการประเมินผลของการทำพฤติกรรมกรออม จำนวน 11 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .790

ชุดที่ 4 แบบสอบถามการคล้อยตามบุคคลกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง) จำนวน 6 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .507 ถึง .704 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .842

ชุดที่ 5 แบบสอบถามความเชื่อของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมกรออม จำนวน 13 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .755

ชุดที่ 6 แบบสอบถามแรงจูงใจในการคล้อยตามบุคคลที่มีความสำคัญ จำนวน 6 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .437

ชุดที่ 7 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการทำพฤติกรรมกรออม (วัดทางตรง) จำนวน 12 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .611 ถึง .791 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .928

ชุดที่ 8 แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม จำนวน 12 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .798 และข้อคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยควบคุม จำนวน 19 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .789

ชุดที่ 9 แบบสอบถามเจตนาในการทำพฤติกรรมกรออม จำนวน 14 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .553 ถึง .814 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .944

ชุดที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการออม จำนวน 14 ข้อ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .239 ถึง .632 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .815

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้นิสิตรดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ ชั้นปีที่ 3 และ ชั้นปีที่ 4 ได้ตอบแบบวัดและแบบสอบถาม ซึ่งการดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บแบบวัดและแบบสอบถามชุดที่ 1 ในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนมีนาคม 2550 และเก็บแบบสอบถามชุดที่ 2 ในสัปดาห์แรกของเดือนพฤษภาคม 2550 เพื่อให้มีระยะห่างจากการเก็บแบบวัดและแบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ จากนั้นทำการคัดเลือกแบบวัดและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดทั้งสองชุด รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 264 ชุดมาทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงและวัดทางอ้อม และใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบนำเข้า (Enter) เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมกรรมการออม และค้นหาตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการออม

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 84.5) สถานภาพสมรสเป็นโสด (ร้อยละ 97.3) อายุอยู่ระหว่าง 20 ถึง 45 ปี อายุเฉลี่ย 23.27 ปี ชั้นปีที่ศึกษาเป็นชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 ในจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 50.8 และ 49.2 ตามลำดับ) สาขาวิชาที่ศึกษาเป็นสาขาการบัญชีและสาขาการตลาดในจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 53.4 และ 46.6 ตามลำดับ) เงินได้ในปัจจุบันต่อเดือนอยู่ระหว่าง 1,350 บาท ถึง 70,000 บาท เงินได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,762.25 บาท แหล่งที่มาของเงินได้ส่วนใหญ่มาจากการทำงาน (ร้อยละ 66.3) รายได้ของบิดามารดาต่อเดือนมีตั้งแต่ไม่มีรายได้จนถึง 100,000 บาท รายได้ของบิดามารดาเฉลี่ย 18,101.45 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน พบผลดังนี้

2.1 พฤติกรรมการออมของนิสิตในภาพรวม (เมื่อรวมองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมเข้าด้วยกัน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.06 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 9) และเมื่อพิจารณารวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบพฤติกรรมการออมด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.69 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 43)

เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมการออมพบว่า พฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 2) และเมื่อรวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.07 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14)

พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 5) และเมื่อรวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.94 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 25)

พฤติกรรมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 2) และเมื่อรวมการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง 0 ถึง 4)

2.2 เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมของนิสิต (เมื่อรวมเจตนาในการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออมเข้าด้วยกัน) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.23 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -9 ถึง +9) และเมื่อรวมเจตนาในการทำการกระทำที่เป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบพฤติกรรมการออมด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.26 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -42 ถึง +42)

เมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมการออมพบว่า เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3) และเมื่อรวมเจตนาในการทำการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.07 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -21 ถึง +21)

เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3) และเมื่อรวมเจตนาในการทำการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.14 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -15 ถึง +15)

เจตนาในการจดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.69 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3) และเมื่อรวมเจตนาในการทำการกระทำที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมในการจดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -6 ถึง +6)

2.3 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางตรง) ของนิสิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.91 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -57 ถึง +57) และเมื่อพิจารณาเจตคติวัดทางตรงต่อการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมกรอม 3 พฤติกรรมพบว่า เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.03 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -21 ถึง +21) เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.27 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -18 ถึง +18) เจตคติต่อการจดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.61 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -18 ถึง +18)

2.4 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางอ้อม) ของนิสิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 69.30 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -135 ถึง +135) และเมื่อพิจารณาเจตคติวัดทางอ้อมต่อการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมกรอม 3 พฤติกรรม พบว่า เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.54 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -54 ถึง +54) เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.33 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -36 ถึง +36) เจตคติต่อการจดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -45 ถึง +45)

2.5 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางตรง) ของนิสิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.89 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -18 ถึง +18) และเมื่อพิจารณาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรงต่อการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมกรอม 3 พฤติกรรมพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -6 ถึง +6) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -6 ถึง +6) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -6 ถึง +6)

2.6 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางอ้อม) ของนิสิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.96 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -117 ถึง +117) และเมื่อพิจารณาการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางอ้อมต่อการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมกรอม 3 พฤติกรรม

พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -45 ถึง +45) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.18 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -45 ถึง +45) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.49 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -27 ถึง +27)

2.7 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ของนิสิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.29 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -36 ถึง +36) และเมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.38 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -12 ถึง +12) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.69 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -12 ถึง +12) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.22 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -12 ถึง +12)

2.8 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) ของนิสิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 55.64 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -171 ถึง +171) และเมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.41 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -63 ถึง +63) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.54 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -63 ถึง +63) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.69 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -45 ถึง +45)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการออมในภาพรวม ได้ผลดังนี้

3.1 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนเท่ากับ .511

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางตรงและเจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางอ้อมของพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมพบผลดังนี้

3.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนเท่ากับ .254

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางอ้อมของพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม พบผลดังนี้

3.3.1 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนเท่ากับ .139

3.3.2 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนเท่ากับ .217

3.3.3 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมนเท่ากับ .334

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการออมในภาพรวม ได้ผลดังนี้

4.1 เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกันอธิบายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 34.60 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .391 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .187 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .183 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์เพื่อการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมตามสมมติฐานข้อที่ 1 พบผลดังนี้

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นที่พฤติกรรมการออมในภาพรวม และยังมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมด้วย ได้ผลดังนี้

5.1 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .281 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม เท่ากับ .189 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เงินได้ในปัจจุบันเท่ากับ .122 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายได้ของบิดามารดาเท่ากับ .098 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทำนายพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม พบผลดังนี้

5.1.1 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และการรับรู้ความสามารถในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ร้อยละ 7.60 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) เท่ากับ .163 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายได้ของบิดามารดา เท่ากับ .134 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเท่ากับ .101 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเงินได้ในปัจจุบัน เท่ากับ .093 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.2 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน และการรับรู้ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ร้อยละ 7.20 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) เท่ากับ .168 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน เท่ากับ .133 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เงินได้ในปัจจุบันเท่ากับ .131 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายได้ของบิดามารดาเท่ากับ .015 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.3 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ร้อยละ 24.80 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของเจตนาในการจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำเท่ากับ .340 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกการรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) เท่ากับ .200 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายได้ของบิดามารดาเท่ากับ .110 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เงินได้ในปัจจุบันเท่ากับ .016 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยจะเป็นไปโดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัยเป็นหลัก ซึ่งความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการออมในภาพรวม การอภิปรายจึงทำการอภิปรายผลโดยเน้นในส่วนของพฤติกรรมการออมในภาพรวมที่เกิดจากองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมเป็นสำคัญ

ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและทางอ้อม สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายข้อนี้ คือ สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1

สมมุติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การทดสอบสมมุติฐานนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's correlation coefficient) พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01. มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (r_s) เท่ากับ .511 เป็นค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรในระดับมาก (Rosenthal, p. 137) ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรม (วัดทางตรง) กับเจตคติต่อพฤติกรรม (วัดทางอ้อม) ที่พบผลเช่นนี้ก็เป็นที่ไปดังที่ ไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein, 1980; Ajzen, 1985; 1991) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ผันแปรอย่างเป็น

สัดส่วนกับผลรวมของผลคูณดัชนีความเชื่อเชิงประเมินค่าที่มาจากความยึดมั่นในความเชื่อที่มีต่อผลของการกระทำและการประเมินค่าผลของการกระทำนั้น กล่าวคือ การที่บุคคลจะมีเจตคติทางบวกหรือลบ จึงขึ้นอยู่กับ การประเมินความรู้สึกหรือความเชื่อที่เขามีต่อสิ่งนั้นว่า ผลจากการกระทำจะเป็นเช่นไร ถ้าบุคคลเชื่อว่า การกระทำพฤติกรรมนำไปสู่ผลทางบวก ก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการทำพฤติกรรมนั้น เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยจะเห็นได้ถึงสอดคล้องกันของคำตอบที่ได้จากการวัดเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมที่วัดโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำพฤติกรรมการออมว่า การออมทำให้มีเงินเหลือเก็บ และประเมินความเชื่อว่าการมีเงินเหลือเก็บเป็นสิ่งที่ดี จะมีเจตคติที่ดีต่อการทำพฤติกรรมการออม

ผลการวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้แก่ พฤติกรรมการประหยัด และพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอย ซึ่ง รัฐธิดา สุกิจปาณีนิจ (2547) พบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับทศนคติต่อพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .34$) ดุษฎี โยเหลา และประทีป จิน่ง (2539) พบว่า ทศนคติต่อการประหยัดน้ำ (วัดทางตรง) กับทศนคติต่อการประหยัดน้ำ (วัดทางอ้อม) ของครูประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .41$) และอารีวรรณ รุ่งทิวณิช (2541) พบว่า เจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยกับเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .7473$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546) พบว่า เจตคติต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรงมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางอ้อมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยพลศึกษาในเขตภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .173$) และวรรณชนก จันทชุม (2547) พบว่า เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อเจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรง) ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 32.70 ($r = .57$)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มี

ความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ สเปียร์แมน (r_s) เท่ากับ .491 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (Rosenthal. p. 137) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางอ้อม) เป็นไปตามที่ ไอเซนและฟิชไบน์ (1980) ได้แสดงแนวคิดไว้เกี่ยวกับการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงว่าสามารถวัดได้จาก ระดับการ รับรู้ความเชื่อเกี่ยวกับทักษะของกลุ่มอ้างอิงเฉพาะกลุ่มต่อการกระทำของตนผนวกกับแนวโน้มที่ บุคคลจะทำตามกลุ่มอ้างอิงดังกล่าวต้องการ จะมีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีความ สำคัญกับเขาในการกระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นการคล้อยตามโดยวัดได้จากความต้องการ ของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการกระทำของเขาและการที่บุคคลที่มีความสำคัญได้กระทำพฤติกรรม นั้น (Ajzen. 2002) กล่าวคือ หากบุคคลรับรู้ความเชื่อเกี่ยวกับทักษะของกลุ่มอ้างอิงเฉพาะกลุ่มมาก รั่วมกับมีแนวโน้มที่จะทำตามทีกลุ่มอ้างอิงเฉพาะกลุ่มต้องการให้กระทำมาก บุคคลก็จะเชื่อว่า กลุ่ม อ้างอิงต้องการให้บุคคลทำพฤติกรรมดังกล่าวมากด้วย ซึ่งความเชื่อดังกล่าวจะมีความสอดคล้องกับ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญในความกดดันที่ต้องการให้เขาทำพฤติกรรมร่วมกับการ กระทำทีกลุ่มอ้างอิงที่มีความสำคัญเป็นผู้กระทำการดังกล่าวให้บุคคลได้เห็นเป็นแบบอย่าง เช่นเดียวกับการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ที่ลูก ๆ จะรับเอาแบบอย่างเข้าเป็นคุณสมบัติของตน (ป. มหาพันธ์. 2536 : 90 – 93 อ้างถึงใน กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546 : 16)

อนึ่ง การวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง กล่าวคือ บุคคลจะประเมิน ความคิดเห็นของกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด ควบคู่กับความต้องการที่จะกระทำตามความคิดเห็นของกลุ่ม อ้างอิงเหล่านั้น (Ajzen & Fishbein. 1980) ซึ่งตามหลักการของทฤษฎีนี้ บุคคลที่เป็นกลุ่มอ้างอิง เด่นชัดนี้เป็นกลุ่มคนที่ได้มาจากการสำรวจและคัดเลือกอย่างมีหลักการตามแนวทฤษฎี ซึ่งจากผล การคัดเลือกในงานวิจัยนี้จะพบว่า นอกจากกลุ่มบุคคลที่เป็นบุคคลในครอบครัว อันได้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง บุคคลใกล้ชิด เช่นเพื่อนและคนรักแล้ว กลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มอ้างอิงเด่นชัดใน การทำพฤติกรรมการออม ยังประกอบด้วยผู้ขายสินค้าและสถาบันการเงิน น่าจะเกิดจากการที่ ปัจจุบันบุคคลมีการเปิดรับทักษะของบุคคลอื่นนอกเหนือจากบุคคลใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งยังผลให้มี ผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมการออมของบุคคล

ผลการวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรม ตามแผนกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้แก่ พฤติกรรมการประหยัด และพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะ มูลฝอย ซึ่ง งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำ พฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำ พฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .37$) งานวิจัยของดุษฐ์ โย

เหลา และประทีป จินี (2539) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการประหยัดน้ำ (วัดทางตรง) กับ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการประหยัดน้ำ (วัดทางอ้อม) ของครูประถมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .54$) และงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทิวณิช (2541) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรงกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางอ้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .8562$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยของศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรงมีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางอ้อมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยพลศึกษาในเขตภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .305$) และงานวิจัยของวรรณชนก จันทชุม (2547) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรง) ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 30.30 ($r = .55$)

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรงกับการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ สเปียร์แมน (r_s) เท่ากับ .254 เป็นค่าความสัมพันธ์ในระดับน้อย (Rosenthal, p. 137) ซึ่งผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองวัดทางตรงและวัดทางอ้อมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 แสดงว่า ถ้าบุคคลมีการรับรู้และตระหนักถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมการออมมาก และหากปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยที่ขัดขวางการทำพฤติกรรม บุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมพฤติกรรมได้น้อย แต่ถ้าปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการทำพฤติกรรม บุคคลก็จะมีรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมพฤติกรรมได้มาก เป็นดังเช่นที่ ไอเซน (1985, 1991) ได้เสนอตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมโดยยึดแนวคิดเดียวกับเจตคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จากทฤษฎีเดิม กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตามแนวคิดนี้พัฒนามาจากความเชื่อของบุคคลที่มีต่อปัจจัยควบคุมพฤติกรรม โดยต้องเป็นความเชื่อต่อปัจจัยควบคุมที่ได้มาจากการสำรวจจากบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงจะสอดคล้องกับบริบททางพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมดังกล่าว ดังที่การสำรวจเบื้องต้นของงานวิจัยนี้ พบปัจจัยที่มีอิทธิพลควบคุมการออมทั้งที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนหลายประการ เช่น ความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต สิ่งยั่วยุให้อยากได้สินค้า ค่าครองชีพ เป็นต้น หากบุคคลรับรู้ถึงปัจจัยเหล่านี้ในระดับสูง และยอมรับถึงอิทธิพลของปัจจัยในด้านการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมการออมมาก บุคคลจะมีการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมการออมสูงไปด้วย

ผลการวิจัยที่พบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้แก่ พฤติกรรมการประหยัด และพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอย ซึ่งงานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) พบว่า การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางตรงกับการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายทางอ้อมของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .29$) และงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทวีณิช (2541) พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรงกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางอ้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .8006$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยของศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546) พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรงมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางอ้อมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยพลศึกษาในเขตภาคกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .511$) และงานวิจัยของวรรณชนก จันทชุม (2547) พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางอ้อม) มีผลโดยตรงในทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ (วัดทางตรง) ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 34.90 ($r = .59$)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางตรงกับตัวแปรอิสระตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนวัดทางอ้อม สรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระของพฤติกรรมการออมวัดทางตรงและตัวแปรอิสระวัดทางอ้อมนั้นมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัวแปรซึ่งเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน ซึ่งผลที่พบเช่นนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมอื่นที่นาทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวในประเทศไทย

ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรม การออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายข้อนี้ คือ สมมติฐาน การวิจัยข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง การ คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถใน การควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง มีผลโดยตรงในทางบวกกับเจตนาในการทำพฤติกรรม การออม สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานนี้ ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า (Enter) ผลการวิเคราะห์เพื่อทำนายเจตนาในการทำองค์ประกอบพฤติกรรมพบว่า เจตคติต่อการทำ พฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัด ทางตรง) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) สามารถ ร่วมกันทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 34.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .391 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .187 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เท่ากับ .183 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ แสดงว่า บุคคลที่มีเจตคติต่อ การทำพฤติกรรมการออมดี คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมมาก และรับรู้ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมมาก จะเป็นผู้ที่มีเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม สูง ผลที่ได้เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ที่กล่าวว่าองค์ประกอบทั้งสาม ได้แก่ เจตคติต่อ การทำพฤติกรรมการออมที่หมายถึงระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อผลของการกระทำหรือหมายถึง การประเมินค่าการกระทำดังกล่าว การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่หมายถึงการรับรู้ความกดดันของ สังคมในการทำหรือไม่ทำพฤติกรรมดังกล่าวและการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมที่ หมายถึงการรับรู้ถึงความยากหรือง่ายในการทำพฤติกรรมซึ่งหมายรวมถึงประสบการณ์ในอดีตและ ปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคในการทำพฤติกรรมว่าเป็นเหตุนำไปสู่การมีเจตนาในการทำ พฤติกรรม (Ajzen, 1991 : 188) จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเชิงทำนายแต่ละตัวมีนัยสำคัญที่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานพบว่า การรับรู้ความสามารถในการ ทำพฤติกรรมการออมเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมได้ดีที่สุด โดย มีเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมการออม เป็นตัวแปรที่ทำนายเจตนาได้รองลงมาตามลำดับ

การทำนายเจตนาในการทำองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม พบผลที่แตกต่าง กันออกไป กล่าวคือ เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค

บริโศก (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายเจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ร้อยละ 11.50 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายเจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ร้อยละ 15.80 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายเจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ร้อยละ 41.60 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามพฤติกรรม ส่วนเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น ตัวแปรที่สำคัญ คือการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศไทย เช่น พฤติกรรมการประหยัดและพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ที่พบว่า เจตคติต่อการทำพฤติกรรมวัดทางตรง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางตรง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงสามารถทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมได้ ได้แก่ งานวิจัยของรัชชิตา สุกิจปาณีนิจ (2547) ศึกษาพบว่า ทศนคติต่อการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายได้ร้อยละ 34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = .43, p < .001$) รองลงมา คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) ($\beta = .17, p < .001$) และ ทศนคติต่อการทำพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกาย (วัดทางตรง) ($\beta = .16, p < .001$) และงานวิจัยของวรรณชนก จันทชุม (2547 : 68) ที่พบว่า ตัวแปรทั้งสามสามารถร่วมกันอธิบายเจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่ ได้ร้อยละ 40.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเจต

คติต่อการแสดงพฤติกรรมมีผลต่อเจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่มากที่สุด ($\beta = .36, p < .05$) รองลงมาเป็นการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ($\beta = .19, p < .05$) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .18, p < .05$) ตามลำดับ

ซึ่งผลที่ได้แตกต่างจากพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยซึ่งเป็นงานวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทวีณิช (2541) ที่พบว่า เจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอย การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอย และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรง ร่วมกันทำนายเจตนาในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 70.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทางตรง ($\beta = .7628, p < .001$) และเจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอย ($\beta = .0678, p < .05$) เท่านั้นที่ทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .0693, p > .05$) เช่นเดียวกับงานวิจัยของศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546 : 86) ที่พบว่า ตัวแปรทั้งสามร่วมกันอธิบายเจตนาในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาได้ร้อยละ 14.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเพียงการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรงเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ตัวแปรอีกสองตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนงานวิจัยการประหยัดน้ำกลับพบผลที่ตัวแปรวัดทางอ้อมสามารถทำนายความตั้งใจที่จะประหยัดน้ำได้ ได้แก่ งานวิจัยของดุซงญอ โยเหลา และประทีป จินฉี (2539) พบว่า ทศนคติต่อการประหยัดน้ำ (วัดทางอ้อม) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางอ้อม) และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการประหยัดน้ำ ร่วมกันอธิบายความตั้งใจจะประหยัดน้ำได้ร้อยละ 32.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานเท่ากับ .465, .084 และ .129 ตามลำดับ โดยที่สัมประสิทธิ์มาตรฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลของการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรอิสระวัดทางตรงตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนั้น กล่าวได้ว่า ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมซึ่งเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งนั้น คือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม รองลงไปคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และเจตคติต่อการทำพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างประเมินการกระทำพฤติกรรมว่า เป็นการกระทำที่ง่ายอยู่ภายใต้การควบคุมของเขา การทำเช่นนี้ก็จะโน้มน้าวให้เขามีความตั้งใจในการกระทำที่หนักแน่นยิ่งขึ้น (ศิริวรรณ โพธิ์วัน. 2546 : 91 – 92) โดยที่ความสำคัญของตัวแปรทั้งสามในการทำนายเจตนาอาจจะเปลี่ยนไปได้ ตามลักษณะของพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ที่ศึกษา (Ajzen. 1991 : 188)

ความมุ่งหมายของการวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายข้อนี้คือ สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

สมมติฐานที่ 3 เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง เงินได้ในปัจจุบัน และรายได้ของบิดามารดา มีผลโดยตรงในทางบวกกับพฤติกรรมการออม สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานนี้ ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำเข้า (Enter) ผลการวิเคราะห์พบว่า เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 20.0 โดยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออมได้มากที่สุด ($\beta = .281, p < .001$) รองลงมาคือ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม ($\beta = .189, p < .01$) เงินได้ในปัจจุบัน ($\beta = .122, p < .05$) และรายได้ของบิดามารดา ($\beta = .098, p > .05$)

จากผลการทดสอบสมมติฐานดังกล่าวพบว่า รายได้ของบิดามารดาทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเงินได้ในปัจจุบันและรายได้ของบิดามารดา (ภาคผนวก ง) พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เงินได้ในปัจจุบันของนิสิตและรายได้ของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กัน ฉะนั้น นิสิตอาจไม่มีการพึ่งพิงบิดามารดาด้านการเงิน ผลการวิจัยที่พบว่ารายได้ของบิดามารดากับพฤติกรรมการออมไม่สัมพันธ์กันนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปฐวี เคล้าจันทร์ (2548 : 87) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลในด้านประสิทธิภาพเชิงคุณภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลเชิงคุณภาพนี้ ปฐวี เคล้าจันทร์ วัดจากการบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่นิสิตได้ตั้งไว้รวมถึงทัศนคติทางการเงินของนิสิต โดยปฐวี เคล้าจันทร์ ได้อภิปรายสาเหตุที่รายได้ของผู้ปกครองไม่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้ว่า อาจเกิดจากสาเหตุที่นิสิตที่ศึกษาอยู่ในโครงการภาคพิเศษ ส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายการศึกษาและการดำรงชีพด้วยตนเอง ซึ่งสถานการณ์นี้ก็เป็นเช่นเดียวกันกับนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบที่ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ ที่ส่วนใหญ่ดูแลตัวเองในด้านการเงินเป็นสำคัญ โดยอาศัยการสนับสนุนทางการเงินจากบิดามารดาเป็นลำดับรองลงมา ดูได้จากข้อมูลสถิติพื้นฐานด้านแหล่งที่มาของเงินได้ของนิสิตพบว่า มาจากการทำงานร้อยละ 66.30 ในขณะที่มาจากบิดามารดาร้อยละ 40.20 แต่ผลที่พบนี้แตกต่าง

จากผลการวิจัยของกวีณู วัฒนไพฑูรย์ (2546 : 69) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร พบว่า เมื่อนำตัวแปรด้านเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพของบิดามารดา รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา รายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายจ่ายของนักศึกษาเป็นรายเดือนมาทำนายอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาแล้ว ปรากฏผลว่า รายได้ของบิดามารดาเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ ทั้งนี้ นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาที่เรียนภาคปกติ (ในเวลาราชการ) จึงอาจยังไม่พร้อมหรือไม่มีเวลาพอที่หารายได้เพื่อเลี้ยงตนเอง ยังคงมีการพึ่งพิงทางการเงินจากบิดามารดา จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เมื่อนิสิตนักศึกษามีรายได้เป็นของตนเอง การทำพฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินจะไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ของบิดามารดาอีกต่อไป

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า การทำนายพฤติกรรมการออม ด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกับตัวแปรทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ในปัจจุบัน แล้วสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ เป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen. 1985, 1991, 2002, 2006) ที่กล่าวว่า หากบุคคลมีเจตคติที่ดี มีแนวโน้มที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมได้มาก บุคคลนั้นจะมีเจตนาหรือความตั้งใจในการทำพฤติกรรมนั้นมาก ซึ่งในที่สุด บุคคลก็จะทำตามความตั้งใจนั้นเมื่อมีโอกาส ภายใต้สถานการณ์การควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงที่มากพอ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว สามารถวัดได้จากการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรง ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการรับรู้การควบคุมตนเองของแบนดูรา (Bandura. 1977, 1982 : 122 ; cited in Ajzen. 1991 : 184) ที่กล่าวว่า เมื่อการรับรู้ในความสามารถในการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสูง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วย ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรมต่ำ บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่กระทำพฤติกรรมนั้นเลยก็ได้ และในกรณีของพฤติกรรมการออมนี้ ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ในด้านการออมของมัลไลนาธานและทาลเลอร์ (Mullainathan & Thaler. 2000) ที่กล่าวว่า การออมเป็นพฤติกรรมที่ถูกกำหนดด้วยการรู้คิด (cognitive) และการควบคุมตนเอง (self control) ดังจะเห็นได้ว่าตัวแปรทั้งสามเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมเป็นตัวแปรทำนายที่มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและเงินได้ในปัจจุบันตามลำดับ สำหรับค่าอิทธิพลของเงินได้ในปัจจุบันก็เป็นไปตามทฤษฎีสมมติฐานวัฏจักรชีวิตของโมดิกลิอานี ที่กล่าวว่า บุคคลเมื่อมีรายได้มากขึ้น ก็จะมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบุคคลจะดำรงสภาพการใช้

จ่ายไว้คงเดิมหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่พบเช่นนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของจิระ บุรีคำ (2544) ศึกษาแบบอย่างการออมของครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรรมภาคเหนือตอนบน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออม เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ชำรงค์ศักดิ์ ตีมงคล (2545) ศึกษาพฤติกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า รายได้ของข้าราชการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการออม และผลงานวิจัยของไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับรายได้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการทำนายพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอื่นที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการทำนาย ได้แก่ ผลการวิจัยของรัชชिता สุกิจปาณีนิจ (2547 : 63) พบว่า ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมและการรับรู้ การควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรงเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่อง แต่งกายของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร้อยละ 12 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ตัวแปรที่สำคัญคือ ความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมประหยัด ($\beta = .26, p < .001$) รองลงมาคือ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมวัดทางตรง ($\beta = .13, p < .05$) แต่ผลการวิจัยของอารีวรรณ รุ่งทิวณิช (2541 : 70) กลับพบว่า เจตนาในการรีไซเคิลขยะมูลฝอย และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรง ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 63.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเจตนาในการรีไซเคิลขยะมูลฝอยเป็นตัวแปรทำนายเพียงตัวเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .7308, p < .001$) ส่วนการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมรีไซเคิลขยะมูลฝอยทางตรงทำนายได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .0769, p > .05$)

ผลการวิจัยในครั้งนี้กลับมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณชนก จันทุม (2541 : 85) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้มากที่สุด รองลงมาคือ เจตนาในการป้องกันการสูบบุหรี่ และตัวแปรทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมได้ร้อยละ 57.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ผลการวิจัยของศิริวรรณ โพธิ์วัน (2547) พบว่า เจตนาในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬา และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรง ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาได้ร้อยละ 21.10 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเฉพาะการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาทางตรงเท่านั้นที่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เจตนาในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์การทำนายองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรม พบผลที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และการรับรู้ความสามารถในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้ร้อยละ 7.60 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน และการรับรู้ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนได้ร้อยละ 7.20 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ (วัดทางตรง) ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้ร้อยละ 24.80 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายองค์ประกอบพฤติกรรมการออมทุกพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรอื่นสามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้บางพฤติกรรม

จากผลการทำนายพฤติกรรมการออมด้วยตัวแปรตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับตัวแปรปัจจัยทางเศรษฐกิจ สรุปได้ว่า ตัวแปรทั้งสองกลุ่มสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่รายได้ของบิดามารดาเป็นเพียงตัวแปรเดียวที่ทำนายได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานจะพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออมได้ดีที่สุด การพบผลเช่นนี้เป็นไปตามที่ทฤษฎีได้เสนอไว้ว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญในทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งทำให้ทฤษฎีมีความแตกต่างจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ที่เป็นทฤษฎีเดิม ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนนี้ได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมร่วมกับเจตนาในการทำพฤติกรรมจะสามารถทำนายพฤติกรรมได้ ด้วยเหตุที่ว่า ถ้าหากให้เจตนาคงที่ ความพยายามที่จะทำให้สำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากความเชื่อของบุคคลว่า การกระทำนั้นขึ้นอยู่กับตัวของเขาเองเป็นสำคัญ นั่นคือมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน (Ajzen. 1991) นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมยังเป็นตัวแทนของการควบคุมที่เกิดขึ้นจริง แม้ว่าความเป็นตัวแทนนั้นจะขึ้นอยู่กับความละเอียดอ่อนในการรับรู้ก็ตาม นั่นคือ ถ้าหากบุคคลมีความอ่อนไหวต่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมน้อยมาก การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมอาจจะช่วยเพิ่มความสามารถในการทำนาย

พฤติกรรมได้เพียงเล็กน้อย แต่ถ้าหากในบุคคลใดที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมเป็นสิ่งเดียวกับการควบคุมพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี (Ajzen. 1985 ;cited in Ajzen. 1991)

เมื่อนำผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 มาพิจารณาร่วมด้วย ก็จะทำให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม เป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออม 3 พฤติกรรมด้วย จากผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมนั้น ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมทั้งในทางตรงและในทางอ้อมโดยผ่านเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวว่า การทำพฤติกรรมส่วนใหญ่้นั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลตัดสินใจด้วยความเต็มใจว่าจะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ โอกาสที่เอื้ออำนวยและทรัพยากรที่พร้อมเพียงพอ เช่น เวลา เงิน ทักษะความร่วมมือของบุคคลอื่น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้รวมเรียกว่า ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมที่แท้จริง (actual control over the behavior) ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงได้กล่าวสรุปไว้ว่า หากบุคคลมีความพร้อมทั้งด้านโอกาสและทรัพยากร บุคคลนั้นก็จะสามารถทำพฤติกรรมได้สำเร็จ (Ajzen. 1991 : 181 – 182) โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแทนของการวัดปัจจัยควบคุมพฤติกรรมที่แท้จริงดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้น ผลการวิจัยเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมในครั้งนี้จึงสนับสนุนแนวคิดเรื่องอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อการทำพฤติกรรมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การที่งานวิจัยในครั้งนี้พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม และเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ดีกว่าเงินได้ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน จึงเป็นการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมศาสตร์ของมัลไลนาธานและทาลอร์ (Mullainathan and Thaler. 2000) เกี่ยวกับการออม ที่ว่า การควบคุมตนเองเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการทำออม เสียยิ่งกว่า เงินได้หรือรายได้ของบุคคลที่เป็นตัวแปรสำคัญกำหนดปริมาณการออมตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมทั้งทางตรงและทางอ้อมมีอิทธิพลทางบวกต่อการทำพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเนื่องจากการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อมและวัดทางตรงมีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้น จึงอาศัยข้อมูลจากความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและการรับรู้

อิทธิพลของปัจจัยควบคุมมาเป็นแนวทางในการกระตุ้นการออมในกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเยาวชนที่อยู่หน่วยใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาค้างนี้ พบว่า ความต้องการมีเงินเก็บและความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่ความต้องการซื้อสิ่งของทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นหรือมีราคาแพงเป็นปัจจัยที่ขัดขวางพฤติกรรมการออม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายใต้การควบคุมของกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของกลุ่มตัวอย่าง เช่น การได้รับสิ่งยั่วยุให้หายากได้สินค้าและการเผชิญกับค่าครองชีพที่สูงในปัจจุบัน ที่เป็นปัจจัยขัดขวางการออมแล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การกระตุ้นการออมที่น่าจะได้ผล คือ การส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างและเยาวชนฝึกตนเองให้มีความรู้จักระดับยับยั้งความต้องการในการซื้อสิ่งของโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพงด้วยการใช้สติและปัญญา รวมถึงการที่เยาวชนควรเปิดรับสิ่งยั่วยุให้หายากได้สินค้าอย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ภาวะความกดดันของค่าครองชีพ โดยเน้นให้กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเยาวชนเห็นถึงประโยชน์ของการเก็บออมที่จะมีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองในอนาคต ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการออม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นอกจากการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมแล้ว เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการออม โดยที่เจตนาที่ได้รับอิทธิพลมาจากทั้งการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม และ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม ซึ่งการกระตุ้นการออมจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมได้กล่าวไว้แล้วในข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ในข้อนี้จึงใคร่ให้ข้อเสนอแนะจากปัจจัยที่เหลือ

เมื่อพิจารณาข้อมูลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่วัดทางตรงพบว่า พฤติกรรมการออมเป็นพฤติกรรมที่คนที่มีความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างสนับสนุนให้ทำมาก แต่คนที่มีความสำคัญนั้นกลับมีการทำพฤติกรรมการอมน้อย (เปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยของข้อคำถามที่ถามถึงการที่คนที่มีความสำคัญสนับสนุนให้กลุ่มตัวอย่างทำการทำพฤติกรรมนั้นของคนที่มีความสำคัญที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง) และเมื่อนำข้อมูลนี้มาประกอบกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงวัดทางอ้อมจะพบว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำพฤติกรรมการออมกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด โดยที่รายได้ของพ่อแม่ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะกำหนดพฤติกรรมการออมของลูก ดังนั้น หากต้องการกระตุ้นการออมในกลุ่มเยาวชนให้ได้ผลอย่างจริงจัง ควรให้คำแนะนำและชี้แนะให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการแสดงพฤติกรรมการออมของตนอย่างเด่นชัดเพื่อเป็นแบบอย่างเชิงประจักษ์แก่ลูกมากกว่าเพียงแค่การสั่งสอนลูกด้วยวาจาเท่านั้น

ส่วนเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการอมนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมีเจตคติที่ดีต่อการทำพฤติกรรมการออมโดยรวม เว้นเสียแต่ว่ารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก และเห็นเป็นสิ่งที่เสียเวลาและไม่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ ดังนั้น จึงควร

มีการนำเสนอตัวอย่างที่ชัดเจนให้กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้และซึมซับถึงประโยชน์ของการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายมากขึ้น เช่น จัดโครงการร่วมกับหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ซึ่งได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน รวมถึงหน่วยราชการเช่น กรุงเทพมหานครที่มีโครงการส่งเสริมการออมในครัวเรือนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หรือการนำตัวอย่างผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันได้จากการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมาบรรยายให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ฟัง ชักถามและทำความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติ หรืออาจส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นการอ่านบทความหรือหนังสือที่ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการจัดบันทึกรายรับรายจ่ายว่า สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนให้ดีขึ้นได้ ยกตัวอย่างเช่น หนังสือบัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต (เกศสุดา สิทธิสันติกุล. 2549) ที่นำเสนอโดยโครงการวิจัยการจัดการองค์ความรู้ชุมชนด้านการจัดการหนี้สินเชิงบูรณาการ จังหวัดลำปางที่ได้รับการอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น การทำกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้น จะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเยาวชนเห็นถึงความสำคัญของการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ และมีความต้องการจะทำตามแบบอย่างหรือเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งในที่สุดแล้วจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมการออมให้มีความเข้มแข็งขึ้นได้เป็นลำดับ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การทำพฤติกรรมการออมของเยาวชนนั้นได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของบุคคลหรือกิจกรรมขององค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อน คนรัก ผู้ขายสินค้า สถาบันการเงิน ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับกระบวนการทัศนบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการกระตุ้นพฤติกรรมการออมไว้ ดังต่อไปนี้

ระดับรัฐบาล ในฐานะผู้ดูแลเสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ควรชี้ให้ประชาชนโดยทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของการมีเงินออมทั้งต่อประชาชนผู้ออมและต่อประเทศชาติโดยรวม มีการรณรงค์อย่างจริงจังเพื่อให้มีการเก็บออมเงินด้วยความสนใจในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากการเก็บออมเงินภาคบังคับที่เกิดขึ้นกับข้าราชการ ลูกจ้างพนักงานบริษัทห้างร้านในรูปของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์อันจะพึงเกิดขึ้นในภายภาคหน้าในด้านการสร้างความมั่นคงระดับปัจเจกบุคคลและระดับประเทศ ส่วนในฐานะผู้ดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ควรชี้แนะให้สถาบันการเงินสร้างกิจกรรมกระตุ้นการออมให้มากและส่งเสริมให้มีการกักเงินโดยคำนึงถึงความจำเป็น ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการชำระคืนในอนาคต เพื่อไม่ให้เกิดการบริโภคด้วยเงินกู้ยืมจนเกิดปัญหาขาดความสามารถในการชำระคืน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของประเทศในที่สุด

หากรัฐบาลได้พยายามดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงสังคม ทำให้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มีต่อการใช้จ่ายและเก็บออมในหมู่ประชาชน ทำให้บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนรัก รวมถึงผู้ขายสินค้า

ย่อมมีการกระทำการใช้จ่ายและเก็บออมที่มีเหตุมีผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถเพิ่มระดับการออมให้อยู่ในระดับที่พอเพียงตามที่ได้แสดงไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10

ระดับครอบครัว การปรับเปลี่ยนแนวคิดการใช้ชีวิต คุณค่าของการดำรงชีพในสังคมโดยมุ่งเน้นถึงควมมีคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ความวิริยะอุตสาหะ ฯลฯ ว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าการมีทรัพย์สินบางอย่างหรือการมีเงินทองจำนวนมาก เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าในตนมากกว่าองค์ประกอบภายนอก เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย ที่ล้วนแล้วแต่ต้องซื้อหามาด้วยเงินจำนวนไม่น้อย หากต้องการมีไว้เพื่อแสดงถึงฐานะและความมั่งมีของตนเอง การกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดดังกล่าวในครอบครัวจะส่งผลให้ความตั้งใจที่จะมีเงินเก็บออม และการใช้จ่ายใช้สอยเป็นไปอย่างมีเหตุมีผลรองรับกับสถานภาพและความสามารถของตนเองมากยิ่งขึ้น

ระดับโรงเรียน ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาและคุณธรรมต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการสร้างเยาวชนที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการประหยัดและอดออม รวมถึงการเป็นแบบอย่างด้านการประหยัดและอดออมของครูอาจารย์ด้วย พร้อมทั้งการแสดงออกของครูอาจารย์ถึงการยกย่องนักเรียนนิสิตนักศึกษาที่มีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความใฝ่รู้ จนประสบความสำเร็จในการเรียนและมีความเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมด้วย มากกว่าที่จะดูแลผลการเรียนที่ดีของนักเรียนนิสิตนักศึกษาเพียงอย่างเดียว การทำเช่นนี้จะช่วยให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของตนด้านคุณธรรมมากยิ่งขึ้นกว่าด้านวัตถุ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยที่พบว่า การนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนร่วมกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ จากที่เคยมีการนำมาใช้ในประเทศไทยกับพฤติกรรมการประหยัดในการซื้อเสื้อผ้า ที่เป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงพฤติกรรมการใช้เคลือบขยและพฤติกรรมการประหยัดน้ำซึ่งเป็นพฤติกรรมกึ่งเศรษฐกิจ กึ่งอนุรักษ์แล้วได้ผลดีเช่นเดียวกันนั้น น่าจะได้มีการนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไปใช้ในการอธิบายในพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอื่น เช่น พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการผลิต พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด ดังเช่นที่มีการนำทฤษฎีดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างตราหยั้ห่อและลักษณะเฉพาะของสินค้าที่มีผลต่อการซื้อสินค้าแล้วได้ผลเป็นอย่างดีในต่างประเทศ (Caprara, G. V., Barbaranelli, C., & Guido, G. 1998; 2000)

2. การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมในกลุ่มนิสิตที่ใช้เวลาเรียนตอนเย็นและเป็นนิสิตที่สามารถหารายได้ได้แล้วตั้งนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการอธิบายพฤติกรรมการออมของเยาวชนในวงกว้าง จึงควรมีการ

นำแนวทางการศึกษานี้ไปศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ ด้วยเช่น นิสิตนักศึกษาที่เรียนในเวลาราชการ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผู้ที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่การทำงานตอนต้น เพื่อจะได้สามารถนำมาสรุปรวมเป็น
หลักการที่ใช้ในการส่งเสริมเยาวชนด้านการออมให้มีการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ

บรรณานุกรม

- กวิณัฐ กัลั่นไพฑูรย์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2546). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและหมั่นออม. (2539, กุมภาพันธ์). *การศึกษาตลอดชีวิต*. 17(12): 55-57.
- เกศสุตา สิทธิสันติกุล (บรรณาธิการ). (2549). *บัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต*. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เงินออมคือค่าใช้จ่าย. คู่มือการเก็บเงินออมสิน. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2549 จาก www.aomsin.net/catalog.php?idp=8 เผยแพร่เมื่อ 26 มิถุนายน 2549
- จงลักษณ์ คงแสง. (2546). *จิตลักษณะและปัจจัยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดของพยาบาลวิชาชีพ*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จารณี บุญยะพงศ์ไชย. (2545). *พฤติกรรมการออมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยระดับราคาปานกลาง : กรณีศึกษา บริษัท วังทองกรุป จำกัด*. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิระ บุรีคำ. (2544, กรกฎาคม – มิถุนายน). แบบอย่างการออมของครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรรมภาคเหนือตอนบน. *เศรษฐศาสตร์ลานนา*. 1(2): 75-87.
- จินดา กลับกลาย. (2545). *พฤติกรรมการประหยัดของข้าราชการตำรวจในกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จำลอง ดอกปึก. (2549, 30 มิถุนายน). งดงามในความสุข. นสพ. มติชน. 6.

ชวนชัย เชื้อสารชน. (2546). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของ
อาจารย์ในสถาบันราชภัฏ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. (2544, เมษายน - มิถุนายน). การวางแผนภาษีทางการเงิน. จุฬาลงกรณ์
วารสาร. 13(51): 63-81.

โชค ไพศาล. (มปป). ฉลาดออมฉลาดลงทุนในยุคอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: สยามซิลปี่พรีน
แอนด์แพค.

ฐานันตร์ เปียศิริ. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน
ไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว. ภาคนิพนธ์ ศิลปศา
สตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบรี
หารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ดุษฐ์ โยเหลาและประทีป จินนี้. (2539). ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมอนุรักษ์น้ำของครู
ประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 59. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (มปป). เงินทองต้องใส่ใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน.

ธีรณ พงศ์มพัฒน์. (2548). เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎี นโยบายและการวิเคราะห์
สมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไทรรงค์ วันอารีย์. (2546). ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามและพฤติกรรมการ
ออมของลูกค้า. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ธนพล จันตะนี. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดน้ำกิน-น้ำใช้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 3 : ศึกษากรณีวิทยาเขตวิภาวดี. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2541). การสำรวจพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน ปี 2541. กรุงเทพฯ: กองสถิติเศรษฐกิจ.

ธีระพร อวรรณโน. (2535). เจตคติ : การศึกษาตามแนวทฤษฎีหลัก. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธำรงค์ดี ดีมงคล. (2545). การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การทหาร). กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. ถ่ายเอกสาร.

นัตตา อิงคพร. (2543). ผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าต่อพฤติกรรมการออมของไทย. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

นิตยา ลิ้มไพศาล. (2547, มกราคม-มิถุนายน). การออม : ยุทธวิธีพิชิตความยากจน. 4(8): 81.

นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (มปป.) การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เรื่อง การใช้โปรแกรม SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล II. เอกสารประกอบการอบรม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุษบง ศรีสันต์. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

ปฐวี เกล้าจันทร์. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พวงพยอม ชิดทอง. (2536). ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่. ปรินุณานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พนม กิตติวง. (2543). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การ
ค้นคว้าอิสระ ศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พนิตสุตา กุลมาตย์. (2545) ค่านิยมด้านการประหยัดและออมของสมาชิกธนาคารโรงเรียน
กรณีศึกษา โรงเรียนโพธิสารพิทยากร. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ. :
คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

พริษฐ์ บุญรักษ์. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษา
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

พิภพ บุษราคัมวดี. (2541, กันยายน). ออมเงินฝ่าวิกฤติ. หมอชาวบ้าน. 20(233): 14-17.

ไพโรจน์ เภาวิจิตร. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอ
เมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(บริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.

มณีสรี พันธุลาภ. (2540). เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์: ทฤษฎีและนโยบาย. พิมพ์ครั้งที่
4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). ระบบเครือข่ายพจนานุกรม. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2548, จาก
<http://rirs3.royin.go.th/ridicitionary/lookup.html>

รัฐชิตา สุกิจปาณีนิจ. (2547). การศึกษาพฤติกรรมประหยัดในการซื้อเครื่องแต่งกายของนิสิต
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.

รัตนา สายคณิต. (2542). มหาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์: จากทฤษฎีสู่นโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2546). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 90 วิธีชีวิตและพฤติกรรม
อนุรักษแห่งน้ำของแม่บ้านและเยาวชนริมคลองแสนแสบ. สถาบันวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรณชนก จันทชุม. (2547). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัด
ขอนแก่น. งานวิจัย 1 วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน (บรรณาธิการ). (2536). พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วาสนี วงศ์สัมพันธ์ชัย. (2544). พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีที่พักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สิ่งแวดล้อม
ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

วิลาสลักษณ์ ชวัลลล. (2548). ทฤษฎีและการวิจัยพัฒนาการทางจิต. (เอกสารประกอบการ
สอน). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัด
สำเนา.

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2544). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ :
บุญศิริการพิมพ์.

ศิริวรรณ โพธิ์วัน. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาในการกระทำพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพลศึกษาในเขตภาคกลาง ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. ปริญญาโท วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศุภชัย ชำรงค์สกุลศิริ. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม : ศึกษากรณีของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2513-2532. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม(เกริก).

ศูนย์ส่งเสริมบริหารเงินออมครอบครัว กรุงเทพมหานคร. ห้าข้อควรจำ ช่วยทำให้ตั้งตัว. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2549 จาก www.bma.go.th/save/

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2547?). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออม. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานดุลยภาพการเงิน การออมและการลงทุน.

สุขใจ น้ำผุด. (2543). กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุจิตรา บัวใบ. (2527). การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพพตา ปิยะเกตุสิน. (2546). การเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพาดา สิริกฤตดา และคณะ. (2543). การบัญชี 1. กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์

โสภณ โรจน์ธีรารักษ์. (2548) วัฒนธรรมการออม. ธนาคารแห่งประเทศไทย.

- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- อัจฉรา ผ่องอุตม. (2546). *พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารมณ รั้วอินทร์. (2548, มกราคม-มิถุนายน). เงินทองบนเส้นทางชีวิต. *BU Academic Review*. 4(1): 110-123.
- อารมณ ห่อเตช. (2547). *ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมกรรมการออมผ่านสหกรณ์ออมทรัพย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จำกัด*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มี. (2543?). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.
- อารีวรรณ รุ่งทิวณิช. (2541). *พฤติกรรมการใช้เคลียยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตทดลองโครงการรีไซเคิลขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาตามแนวทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน*. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ajzen, Icek. (1985). *From intentions to actions : A theory of planned behavior*. In J. Kuhi & J. Beckmann(Eds.), *Action-control: From cognition to behavior* . Heidelberg: Springer. 11-39.
- Ajzen, Icek. (1991). *The Theory of Planned Behavior*. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 50, 179-211.
- Ajzen, Icek. (2002). *Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations*. Retrieved June 20, 2005, from <http://www.people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>
- Ajzen, Icek. (2002). Perceived behavioral control, self efficacy, locus of control and the theory of planned behavior. *Journal of Applied Psychology*, 32, 665-683.
- Ajzen, Icek. (2006). *Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations*. Retrieved July 17, 2006, from <http://www.people.umass.edu/aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>

- Ajzen, I. and Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. Englewood Cliffs. NJ : Prentice-Hall, Inc.
- Ajzen, I. and Madden, T. J. (1986). Prediction of goal directed behavior: Attitudes, intentions, and perceived behavioral control. *Journal of Experimental Social Psychology*, 22, 453-474.
- Banks, James, Blundell, Richard and Tanner, Sarah. (1980). Is There a Retirement-Savings Puzzle?. *American Economic Review*, 88(4), 769-788.
- Boldero, J. (1995). The prediction of household recycling of newspapers: The role of attitudes, intentions and situational factors. *Journal of Applied Social Psychology*, 25, 440-462.
- Camerer, Colin, et al. (1997). Labor Supply of New York City Cabdrivers: One Day at a Time. *The Quarterly Journal of Economics*, 112(2), 407-441.
- Caprara, G.V., Barbaranelli, C., and Guido, G. (1998). Empirical investigations of determinants of purchase intention according to the theory of planned behavior. *Ricerche di Psicologia*, 22, 147-168.
- Caprara, G.V., Barbaranelli, C., and Guido, G. (2000). The prospect model: How to analyze and forecast the influence of brand and product personality on determinants of purchase intention. *Psicometria Metodologia*, 7, 113 – 128.
- Cheung, S. F., Chan, D. K. and Wong, Z. S. (1999) Reexamining the theory of planned behavior in understanding wastepaper recycling. *Environment and Behavior*, 31 587.
- Chu, p. and Chiu, J. (2003). Factors influencing household waste recycling behavior: Test of an integrated model. *Journal of Applied social Psychology*, 33, 604-626.
- Conlisk, John. (1996). Why Bounded Rationality. *Journal of Economic Literature*, 34(2), 669-700.
- De Bondt, Werner F. M. and Thaler, Richard. (1985). Does the Stock Market Overreact?. *Journal of Finance*, 40(3), 793-805.
- Froot, Kenneth A. and Dabora, Emil M. (1999). How Are Stock Prices Affected by the Location of Trade?. *Journal of Financial Economics*, 53(2), 189-216.
- Hair, Joseph. F. Jr., et al. (1998). *Multivariate Data Analysis*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Haltiwanger, John and Waldman, Michael. (1985). Rational Expectations and Limits of Rationality: An Analysis of Heterogeneity. *American Economic Review*, 75(3), 326-340.

- Kahneman, Daniel and Tversky, Amos. (1974). Judgement Under Uncertainty: Heuristic and Biases. *Science*, 185, 1124-1131.
- Kahneman, Daniel and Tversky, Amos. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47(2), 263-291.
- Kahneman, Daniel, Slovic, Paul and Tversky, Amos. (1982). *Judgement under Uncertainty: Heuristics and Biases*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Kline, Rex B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 2nd ed. NY : The Guilford Press.
- Laibson, David. (1997). Golden Eggs and Hyperbolic Discounting. *The Quarterly Journal of Economics*, 112(2), 443-477.
- Madrian, Bridgitte and Shea, Dennis. (2000). The Power of Suggestion: Inertia in 401(k) Savings Behavior. University of Chicago mimeo, February 2000.
- Mullainathan, Sendhil and Thaler, Richard H. (2000). *Behavioral Economics*. Retrieved November 14, 2005, from <http://www.iies.su.se/nobel/papers/Encyclopedia%202.0.pdf>
- Nguanbanchong, Aphitchaya. (2004). *The Analysis of Gender Effects on Saving: Evidence from Urban Poor Home-based Workers in Thailand*. Dissertation Ph.D in Economics. Washington, D.C. : American University.
- Odean, Terrance. (1998). Are Investors Reluctant to Realize Their Losses?. *Journal of Finance*, 53(5), 1775-1798.
- O'Donoghue, Ted and Rabin, Matthew. (1996). *Procrastination in Preparing for Retirement*. Retrieved November 30, 2005, from <http://elsa.berkeley.edu/~rabin/retire.pdf>
- Rosenthal, James A. (2001) *Statistics and Data Interpretation for the Helping Professions*. Belmont, CA: Brooks/Cole, Thomson Learning.
- Sachs, Jeffrey D. and Larrain, Felipe B. (1992). *Macroeconomics in the Global Economy*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Schifter, D.E. and Ajzen, I. (1985). Intention, perceived control, and weight loss: An application of the theory of planned behavior. *Journal of Personality & Social Psychology*, 49(3), 843-851.
- Shefrin, Hersh and Statman, Meir. (1985). The Disposition to Sell Winners Too Early and Ride Losers Too Long: Theory and Evidence. *Journal of Finance*, 40(3), 777-790.
- Sheifer, Andrei. (2000). *Inefficient Markets: An Introduction to Behavioral Finance*. Clarendon Lectures, Oxford University Press.

Shleifer, Andrei and Vishny, Robert. (1997). The Limits of Arbitrage. *Journal of Finance*, 52(1), 35-55.

Simon, Herbert A. (1955). A Behavioral Model of Rational Choice. *Quarterly Journal of Economics*, 69, 99-118.

Thaler, Richard. (1985). Mental Accounting and Consumer Choice. *Marketing Science*, 4(3), 199-214.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินทร์ ชุชม
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เขยจิตร
อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r)
และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ตาราง 26

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามพฤติกรรมการออม

ข้อที่	r
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
1	.580
2	.632
3	.239
4	.426
5	.298
6	.448
7	.560
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
1	.446
2	.533
3	.381
4	.373
5	.559
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	
1	.315
2	.460
$\alpha = .815$	

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r)
และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ตาราง 27

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

ข้อที่	r
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
1	.781
2	.814
3	.751
4	.812
5	.553
6	.658
7	.744
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
1	.697
2	.774
3	.719
4	.673
5	.713
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	
1	.736
2	.720
$\alpha = .944$	

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r)
และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ตาราง 28

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ข้อที่	r
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
1	.707
2	.402
3	.420
4	.371
5	.549
6	.705
7	.573
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
1	.558
2	.709
3	.510
4	.398
5	.165
6	.445
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	
1	.693
2	.648
3	.454
4	.464
5	.508
6	.743
$\alpha = .889$	

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r)
และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ตาราง 29

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ข้อที่	r
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
1	.704
2	.507
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
1	.695
2	.683
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	
1	.639
2	.570
$\alpha = .842$	

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r)
และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม

ตาราง 30

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)

ข้อที่	r
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	
1	.791
2	.708
3	.741
4	.664
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	
1	.712
2	.780
3	.611
4	.694
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	
1	.667
2	.761
3	.693
4	.621
$\alpha = .928$	

ตาราง 37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. พฤติกรรมการออม	-	.141*	.103	.322**	.244**	.180**	.122*	.197**	.377**	.147*
2. เงินได้ในปัจจุบัน		-	.009	.090	.049	.009	.036	-.082	.054	-.087
3. รายได้ของบิดามารดา			-	-.014	.009	-.020	.103	-.042	.022	.078
4. เจตนาในการทำ พฤติกรรม				-	.426**	.317**	.338**	.329**	.523**	.270**
5. เจตคติต่อการทำ พฤติกรรม (วัดทางตรง)					-	.511**	.304**	.295**	.476**	.109
6. เจตคติต่อการทำ พฤติกรรม (วัดทางอ้อม)						-	.332**	.309**	.45299	.096
7. การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง (วัดทางตรง)							-	.461**	.244**	.275**
8. การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง (วัดทางอ้อม)								-	.284**	.313**
9. การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางตรง)									-	.207**
10. การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)										-

** $p < .01$. * $p < .05$.

ตาราง 38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. พฤติกรรมการจัดสรรรายได้	-	.093	.152*	.145*	.103	.175**	.148*	.127*	.224**	.090
2. เงินได้ในปัจจุบัน		-	.009	.011	.011	.027	-.009	-.080	.008	-.088
3. รายได้ของบิดามารดา			-	.041	-.039	.002	.161*	-.049	.083	.080
4. เจตนาในการทำพฤติกรรม				-	.240**	.149*	.150*	.245**	.243**	.215**
5. เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (วัดทางตรง)					-	.281**	.149*	.248**	.095	-.071
6. เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)						-	.149*	.214**	.312**	-.021
7. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง)							-	.338**	.118	.230**
8. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางอ้อม)								-	.112	.265**
9. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางตรง)									-	.067**
10. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)										-

** $p < .01$. * $p < .05$.

ตาราง 39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตนกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	-	.130*	.011	.158*	.077	.107	.109	.103	.199**	.135*
2. เงินได้ในปัจจุบัน		-	.009	.008	.072	-.005	.043	-.075	.056	-.097
3. รายได้ของบิดามารดา			-	-.080	.025	-.046	.110	-.045	.036	.040
4. เจตนาในการทำพฤติกรรม				-	.233**	.229**	.314**	.277**	.280**	.215**
5. เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (วัดทางตรง)					-	.268**	.212**	.126*	.363**	.010
6. เจตคติต่อการทำพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)						-	.189**	.228**	.344**	.148*
7. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางตรง)							-	.337**	.198**	.236**
8. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (วัดทางอ้อม)								-	.240**	.238**
9. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางตรง)									-	.245**
10. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)										-

** $p < .01$. * $p < .05$.

ตาราง 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำกับตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. พฤติกรรมการจัดบันทึก รายรับและรายจ่าย	-	.071	.100	.451**	.317**	.165**	.103	.201**	.399**	.215**
2. เงินได้ในปัจจุบัน		-	.009	.152*	.024	-.008	.045	-.070	.063	-.028
3. รายได้ของบิดามารดา			-	-.007	.027	-.014	.003	-.016	-.043	.090
4. เจตนาในการทำ พฤติกรรม				-	.386**	.287**	.356**	.346**	.611**	.269**
5. เจตคติต่อการทำ พฤติกรรม (วัดทางตรง)					-	.376**	.282**	.366**	.447**	.245**
6. เจตคติต่อการทำ พฤติกรรม (วัดทางอ้อม)						-	.281**	.294**	.306**	.162**
7. การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง (วัดทางตรง)							-	.515**	.293**	.205**
8. การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง (วัดทางอ้อม)								-	.352**	.353**
9. การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางตรง)									-	.269**
10. การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรม (วัดทางอ้อม)										-

** $p < .01$. * $p < .05$.

ตาราง 31

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางตรง)
เป็นรายข้อ

เจตคติต่อการทำพฤติกรรมกรอม (วัดทางตรง)	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ		
การอุปโภคบริโภค		
จำเป็น — ไม่จำเป็น	2.59	0.56
อดออม — สรุ่ยสุร่าย	2.09	0.79
น่ายกย่อง — ไม่น่ายกย่อง	2.14	0.88
คุ้มค่า — คุ้มค่า	2.55	0.69
รู้คุณค่าเงิน — ไม่รู้คุณค่าเงิน	2.58	0.70
ควรส่งเสริม — ไม่ควรส่งเสริม	2.77	0.57
ประหยัด — ฟุ่มเฟือย	2.31	0.84
2. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น		
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
น่ายกย่อง — ไม่น่ายกย่อง	2.36	0.80
เหมาะสม — ไม่เหมาะสม	2.52	0.71
ดี — เลว	2.57	0.66
ควบคุมได้ — ควบคุมไม่ได้	1.77	1.09
เป็นไปได้ — เป็นไปไม่ได้	1.92	0.93
ยอมรับได้ — ยอมรับไม่ได้	2.13	0.83
3. การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ		
มีประโยชน์ — ไม่มีประโยชน์	2.36	1.00
ควรทำ — ไม่ควรทำ	2.45	0.84
จำเป็น — ไม่จำเป็น	2.08	0.95
ควรส่งเสริม — ไม่ควรส่งเสริม	2.51	0.78
คุ้มค่าเวลา — เสียเวลา	1.94	1.05
สำคัญ — ไม่สำคัญ	2.27	0.87

ตาราง 32

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)
เป็นรายข้อ

เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ การอุปโภคบริโภค		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรม</u>		
ทำให้มีเงินเหลือเก็บ	2.23	0.86
มีเงินไว้ใช้จ่ายจำเป็น/ฉุกเฉิน	2.39	0.91
ควบคุมการใช้จ่ายได้	2.09	0.97
มีความรอบคอบในการใช้เงิน	2.28	0.86
มีเงินไม่พอใช้	-0.16	2.00
ไม่สามารถจ่ายได้ตามใจ	1.17	1.70
2. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น		
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรม</u>		
ทำให้มีเงินเหลือเก็บ	2.18	0.93
ไม่สามารถจ่ายใช้สอยได้ตามใจ	1.11	1.69
ใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า	2.35	0.83
ไม่มีปัญหาหนี้สิน	2.11	1.39
3. การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการทำพฤติกรรม</u>		
มีเงินเหลือเก็บ	1.72	1.13
ควบคุมการใช้จ่ายได้	2.01	1.08
ทราบรายรับรายจ่ายของตนเอง	2.66	0.71
บริหารและวางแผนการเงินได้	2.28	0.92
เสียเวลา	0.13	1.84
<u>การประเมินผลของการทำพฤติกรรม</u>		
การมีเงินเหลือเก็บเป็นสิ่งที่ดี	2.90	0.45
การมีเงินไว้ใช้จ่ายจำเป็น/ฉุกเฉินเป็นสิ่งที่ดี	2.92	0.37
การควบคุมการใช้จ่ายได้เป็นสิ่งที่ดี	2.80	0.48
การมีความรอบคอบในการใช้เงินเป็นสิ่งที่ดี	2.81	0.44
การมีเงินไม่พอใช้เป็นสิ่งที่ดี	-2.09	1.76

ตาราง 32 (ต่อ)

เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
การไม่สามารถจับจ่ายได้ตามใจเป็นสิ่งที่ดี	-0.70	1.95
การใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่าเป็นสิ่งที่ดี	2.72	0.54
การไม่มีปัญหานี้สินเป็นสิ่งที่ดี	2.76	0.94
การทราบรายรับรายจ่ายของตนเองเป็นสิ่งที่ดี	2.64	0.57
การบริหารและวางแผนการเงินได้เป็นสิ่งที่ดี	2.72	0.58
การเสียเวลาเพื่อจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นสิ่งที่ดี	1.10	1.53

ตาราง 33

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นรายชื่อ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. คนที่มีความสำคัญกับฉันส่วนมากคิดว่า ฉันควรจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.42	0.78
2. คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมากจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	1.81	1.25
3. คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมากคิดว่า ฉันควรใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	2.45	0.78
4. คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมากใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	2.08	1.18
5. คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมากคิดว่าฉันควรจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	1.90	1.04
6. คนที่มีความสำคัญต่อฉันส่วนมากจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	1.23	1.51

ตาราง 34

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) เป็นรายข้อ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ การอุปโภคบริโภค		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง</u>		
พ่อแม่	2.62	0.76
ญาติพี่น้อง	2.39	0.78
เพื่อน	1.92	1.06
ผู้ชายสินค้า	1.09	1.83
สถาบันการเงิน	2.26	1.27
2. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น		
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง</u>		
พ่อแม่	2.69	0.64
ญาติพี่น้อง	2.40	0.82
เพื่อน	2.05	1.00
คนรัก	2.33	0.94
ผู้ชายสินค้า	1.05	1.80
3. การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ		
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง</u>		
พ่อแม่	2.14	1.02
ญาติพี่น้อง	1.89	1.04
เพื่อน	1.66	1.18
<u>แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง</u>		
ต้องการทำตามที่พ่อแม่ประสงค์ให้ทำ	2.04	1.01
ต้องการทำตามที่ญาติพี่น้องประสงค์ให้ทำ	1.44	1.17
ต้องการทำตามที่เพื่อนประสงค์ให้ทำ	1.19	1.20
ต้องการทำตามที่คนรักประสงค์ให้ทำ	1.64	1.15
ต้องการทำตามที่ผู้ชายสินค้าประสงค์ให้ทำ	0.31	1.66
ต้องการทำตามที่สถาบันการเงินประสงค์ให้ทำ	0.94	1.57

ตาราง 35

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) เป็นรายข้อ

การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง)	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. สำหรับฉันการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการ ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสิ่งที่เป็นไปได้	2.23	1.01
2. หากฉันต้องการ ฉันสามารถจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็น เงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้โดยง่าย	1.92	1.16
3. ฉันสามารถควบคุมตนเองได้ว่า จะจัดสรรรายได้เพื่อเก็บ เป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	1.81	1.08
4. ฉันจะจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่าย เพื่อการอุปโภคบริโภคได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับฉันเสียเป็น ส่วนใหญ่	2.41	0.87
5. สำหรับฉัน การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้	2.31	0.80
6. หากฉันต้องการ ฉันสามารถใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะได้ โดยง่าย	2.06	0.92
7. ฉันสามารถควบคุมตนเองได้ว่า จะใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะ	1.89	1.03
8. ฉันจะใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับฉันเสีย เป็นส่วนใหญ่	2.43	0.73
9. สำหรับฉันการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้	1.65	1.32
10. หากฉันต้องการ ฉันสามารถจดบันทึกรายรับและ รายจ่ายเป็นได้โดยง่าย	1.78	1.31
11. ฉันสามารถควบคุมตนเองได้ว่า จะจดบันทึกรายรับและ รายจ่ายเป็นประจำ	1.45	1.44
12. ฉันจะจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับฉันเสียเป็นส่วนใหญ่	2.35	1.03

ตาราง 36

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม) เป็นรายข้อ

การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
<u>ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุม</u>		
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะต้องการมีเงินเก็บ	2.55	0.75
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะต้องการซื้อสิ่งของ	2.31	0.84
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต	2.58	0.70
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะเผชิญกับค่าครองชีพสูงในปัจจุบัน	2.58	0.75
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะได้รับสิ่งช่วยเหลือยากได้สินค้า	2.17	1.30
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะอยู่ท่ามกลางผู้คนแวดล้อมที่สนับสนุนการทำพฤติกรรมการออม	1.56	1.20
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะต้องการซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพง	1.27	1.54
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะต้องการซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพง	1.80	1.13
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะมีรายได้พอสำหรับการออม	2.15	0.98
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะมีเวลาจดบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นประจำ	1.48	1.37
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะชี้แจงจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	1.47	1.81
มีความเป็นไปได้ที่ฉันจะลืมการใช้จ่ายบางรายการในแต่ละวัน	1.54	1.67
1. การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค		
<u>การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม</u>		
- ความต้องการมีเงินเก็บส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.25	0.91
- ความต้องการซื้อสิ่งของส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	0.81	2.14

ตาราง 36 (ต่อ)

การรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
- ความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.31	1.09
- ค่าครองชีพสูงในปัจจุบันส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	0.33	2.50
- สิ่งยั่วยุให้อยากได้สินค้าส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	0.17	2.36
- ผู้คนแวดล้อมส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	1.25	1.38
- ความต้องการซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพงส่งเสริมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	0.03	2.16
2. การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น		
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
<u>การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม</u>		
- ความต้องการมีเงินเก็บส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	2.02	1.23
- ความต้องการซื้อสิ่งของส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	0.86	2.01
- ความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	2.11	1.33
- ค่าครองชีพสูงในปัจจุบันส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	0.43	2.32

ตาราง 36 (ต่อ)

การรับรู้ความสามารถ		
ในการควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม (วัดทางอ้อม)	<i>M</i>	<i>SD</i>
- ผู้คนแวดล้อมส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	1.22	1.43
- ความต้องการซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นหรือมีราคาแพงส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	0.06	2.14
- รายได้ส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	1.69	1.42
3. การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน		
<u>การรับรู้อิทธิพลของปัจจัยควบคุม</u>		
- ความต้องการมีเงินเก็บส่งเสริมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	2.01	1.22
- ความต้องการรู้รายรับรายจ่ายส่งเสริมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	2.05	1.17
- เวลาส่งเสริมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	1.09	1.73
- ความขี้เกียจส่งเสริมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	-0.07	2.34
- การล้มการใช้จ่ายบางรายการในแต่ละวันส่งเสริมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	0.19	2.03

การตรวจสอบเงื่อนไขเบื้องต้นของการหาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การทดสอบการแจกแจงของข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติทดสอบ

ตาราง 41

ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้ค่าสถิติ

Kolmogorov-Smirnov(a)

ตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov(a)		
	Statistic	df	Sig.
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม วัดทางตรง	.144	264	.000
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ การอุปโภคบริโภค	.152	264	.000
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้อง กับรายได้และฐานะของตน	.135	264	.000
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.177	264	.000
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม วัดทางอ้อม	.067	264	.006
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อ การอุปโภคบริโภค	.099	264	.000
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้อง กับรายได้และฐานะของตน	.115	264	.000
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.121	264	.000

ค่า sig. มีค่าน้อยกว่า .05 ทุกตัวแปร แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 : สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้น ตัวแปรทุกตัวมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การทดสอบการแจกแจงของข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติทดสอบ

ตาราง 42

ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม โดยใช้ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov(a)

ตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov(a)		
	Statistic	df	Sig.
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางตรง	.132	264	.000
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.215	264	.000
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.200	264	.000
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.201	264	.000
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม	.073	264	.002
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.058	264	.031
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.065	264	.009
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.076	264	.001

ค่า sig. มีค่าน้อยกว่า .05 ทุกตัวแปร แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 : สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้น ตัวแปรทุกตัวมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การทดสอบการแจกแจงของข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติทดสอบ

ตาราง 43

ผลการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมโดยใช้ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov(a)

ตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov(a)		
	Statistic	df	Sig.
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางตรง	.131	264	.000
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.191	264	.000
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.164	264	.000
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.175	264	.000
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออมวัดทางอ้อม	.065	264	.010
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.070	264	.004
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.075	264	.001
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.058	264	.034

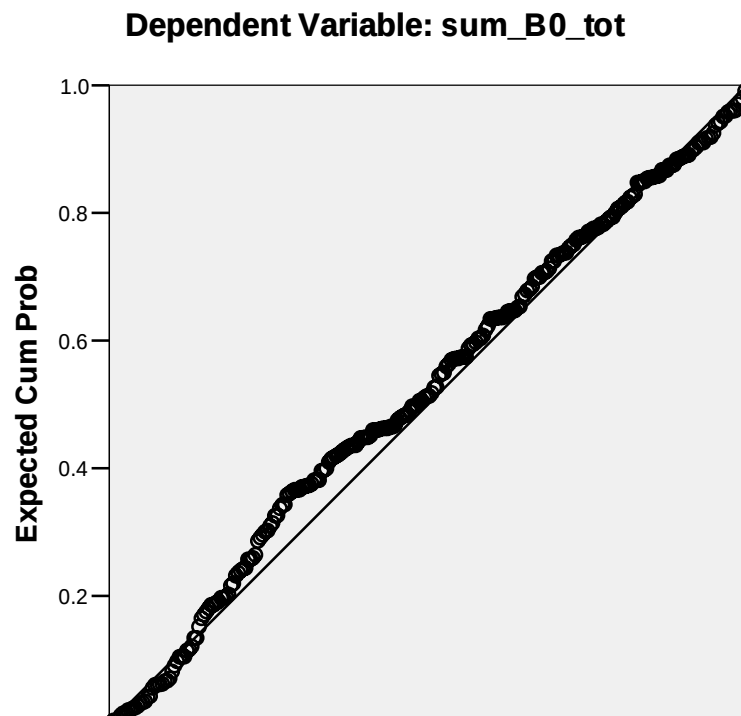
ค่า sig. มีค่าน้อยกว่า .05 ทุกตัวแปร แสดงว่า ปฏิเสธ H_0 : สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้น ตัวแปรทุกตัวมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

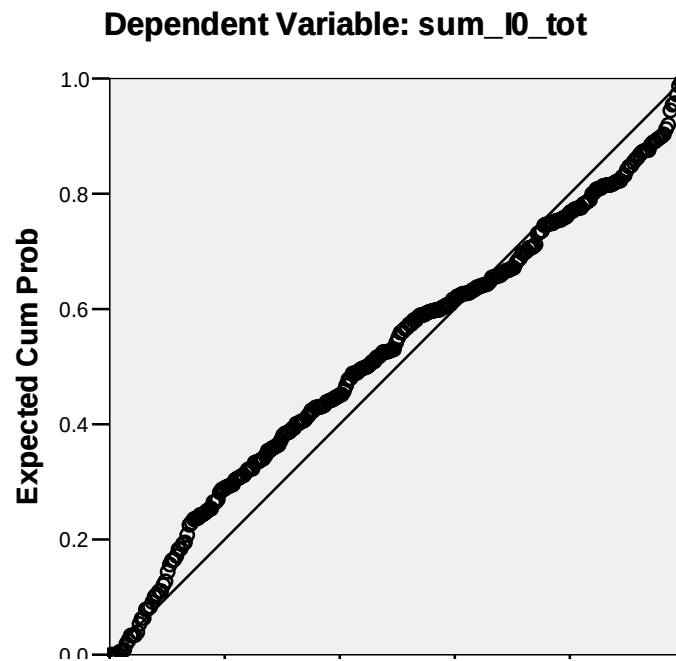
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีเงื่อนไขดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ พิจารณาได้จากการพลอตกราฟ Normal probability plot ของค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized residual)

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

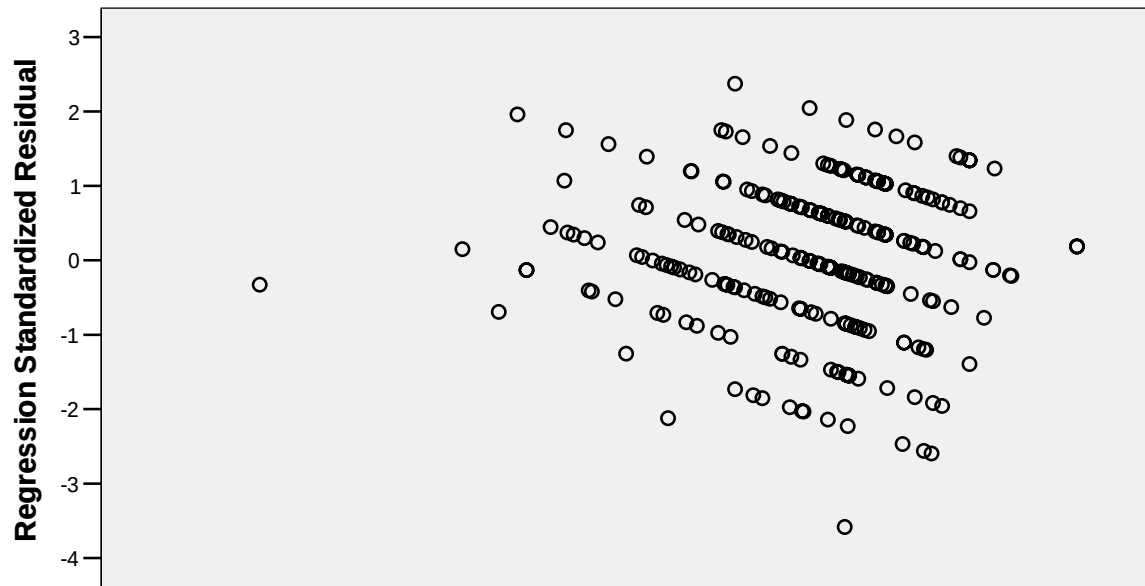

2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$ เนื่องจากการใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด ที่ทำให้ผลบวกกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุดจะทำให้ $\sum e_i = 0$ และ $E(e_i) = \sum e_i / n = 0$ ซึ่งเงื่อนไขข้อนี้เป็นจริงเสมอ (วรรณชนก จันทชุม. 2547: 108)

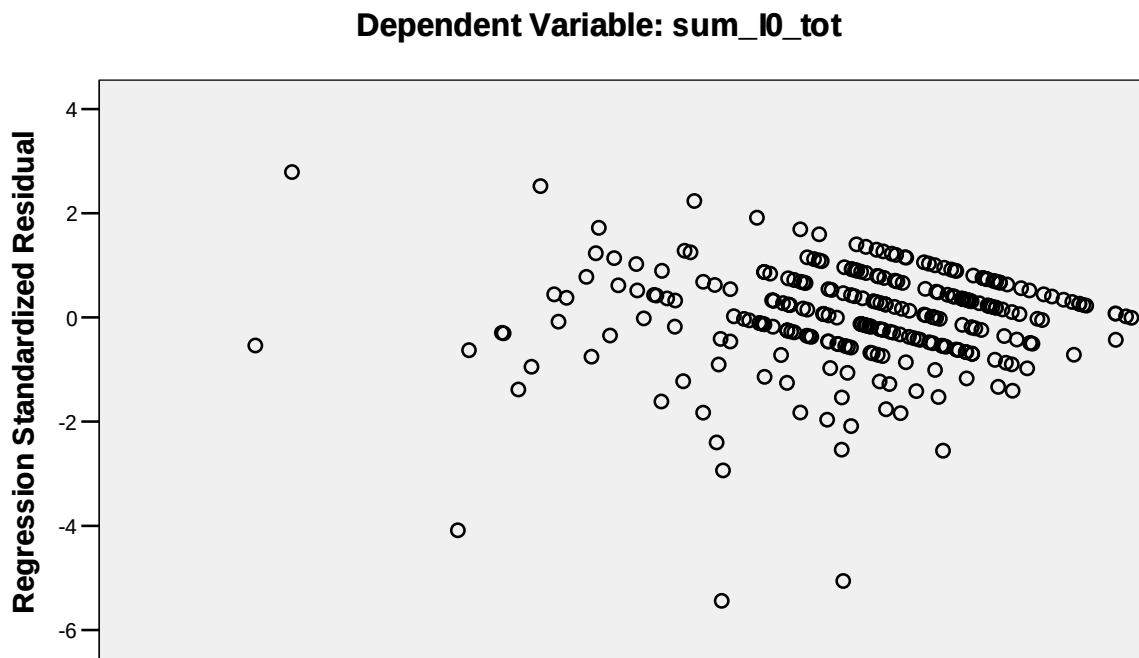
3. ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$ (Homoscedasticity) ทำการทดสอบโดยการพลอตกราฟระหว่างค่า Y กับ e ซึ่งกราฟที่ได้พบว่า ค่า e กระจายอยู่รอบ ๆ ศูนย์ แสดงว่า ความแปรปรวนของ e มีค่าคงที่

Scatterplot

Dependent Variable: sum_B0_tot

Scatterplot

4. e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance (e_i, e_j) = 0 (Non autocorrelation) ซึ่งสามารถตรวจสอบเงื่อนไขนี้ได้โดยดูจากค่า Durbin-Watson โดยที่ หากค่า Durbin-watson มีค่าใกล้ 2 (มีค่าในช่วง 1.5 ถึง 2.5) (กลยา วาณิชย์บัญชา. 2546 : 340 – 341) จะสรุปว่า e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน จากการนำข้อมูลปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เข้าตรวจสอบเงื่อนไขนี้ พบผลดังตาราง 44

ตาราง 44 ค่า Durbin-Watson ของการทำนายพฤติกรรมการออม

ตัวแปรตาม	Durbin-Watson
พฤติกรรมการออม	1.942
การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการ ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	2.032
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	1.987
การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	2.154

จากตาราง 44 พบว่า ค่า Durbin-watson ของการทำนายพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออม มีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 จึงสรุปได้ว่า e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน

สำหรับการตรวจสอบเงื่อนไขเบื้องต้นในการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและเจตนาในการทำองค์ประกอบพฤติกรรมการออม ด้วยเจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ด้านความเป็นอิสระต่อกันของค่าคลาดเคลื่อนพบผลดังตาราง 45

ตาราง 45 ค่า Durbin-Watson ของการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

ตัวแปรตาม	Durbin-Watson
เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม	2.060
เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออม ก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	1.996
เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตาม ความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะ ของตน	1.987
เจตนาในการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็น ประจำ	2.154

จากตาราง 45 พบว่า ค่า Durbin-watson ของการทำนายเจตนาในการทำพฤติกรรมการออมและองค์ประกอบพฤติกรรมการออม มีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 จึงสรุปได้ว่า e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรอิสระ x_i และ x_j ต้องเป็นอิสระกัน นั่นคือตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) ซึ่งสามารถดูได้จากค่า Tolerance และ ค่า VIF หากพบว่า ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.2 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ไม่มีปัญหา Multicollinearity (นำชัย สุภฤกษ์ชัยสกุล. มปป.) จากการนำข้อมูลปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เข้าตรวจสอบเงื่อนไขนี้ พบผลดังตาราง 46

ตาราง 46 ค่า Tolerance และ ค่า VIF ของพฤติกรรมการออม

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรตาม : พฤติกรรมการออม		
ตัวแปรอิสระ :		
เงินได้ในปัจจุบัน	.996	1.004
รายได้ของบิดามารดา	.993	1.007
เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม	.711	1.407
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม	.709	1.411
ตัวแปรตาม : การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค		
ตัวแปรอิสระ :		
เงินได้ในปัจจุบัน	.985	1.015
รายได้ของบิดามารดา	.984	1.017
เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.918	1.090
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.918	1.090
ตัวแปรตาม : การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
ตัวแปรอิสระ :		
เงินได้ในปัจจุบัน	.995	1.005
รายได้ของบิดามารดา	.981	1.019
เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.909	1.100
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.912	1.096

ตาราง 46 (ต่อ)

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรตาม : การจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ		
ตัวแปรอิสระ :		
เงินได้ในปัจจุบัน	.995	1.005
รายได้ของบิดามารดา	.993	1.007
เจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.651	1.536
การรับรู้ความสามารถในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.653	1.531

จากตาราง 46 พบว่า ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.2 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ไม่มีปัญหา Multicollinearity

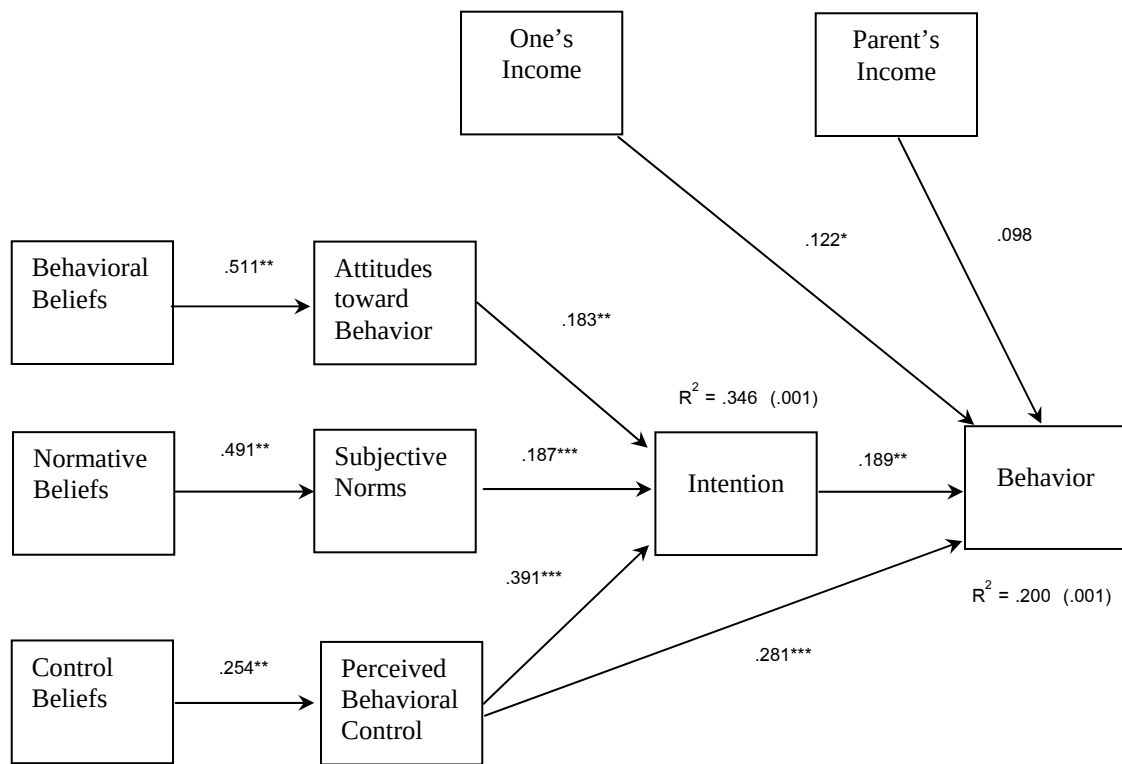
ตาราง 47 ค่า Tolerance และ ค่า VIF ของเจตนาในการทำพฤติกรรมการออม

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรตาม : เจตนาในการทำพฤติกรรมการออม		
ตัวแปรอิสระ :		
เจตคติต่อการทำพฤติกรรมการออม	.736	1.359
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมการออม	.895	1.118
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม	.763	1.311
ตัวแปรตาม : เจตนาในการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค		
ตัวแปรอิสระ :		
เจตคติต่อการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.972	1.029
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.967	1.034
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	.980	1.020

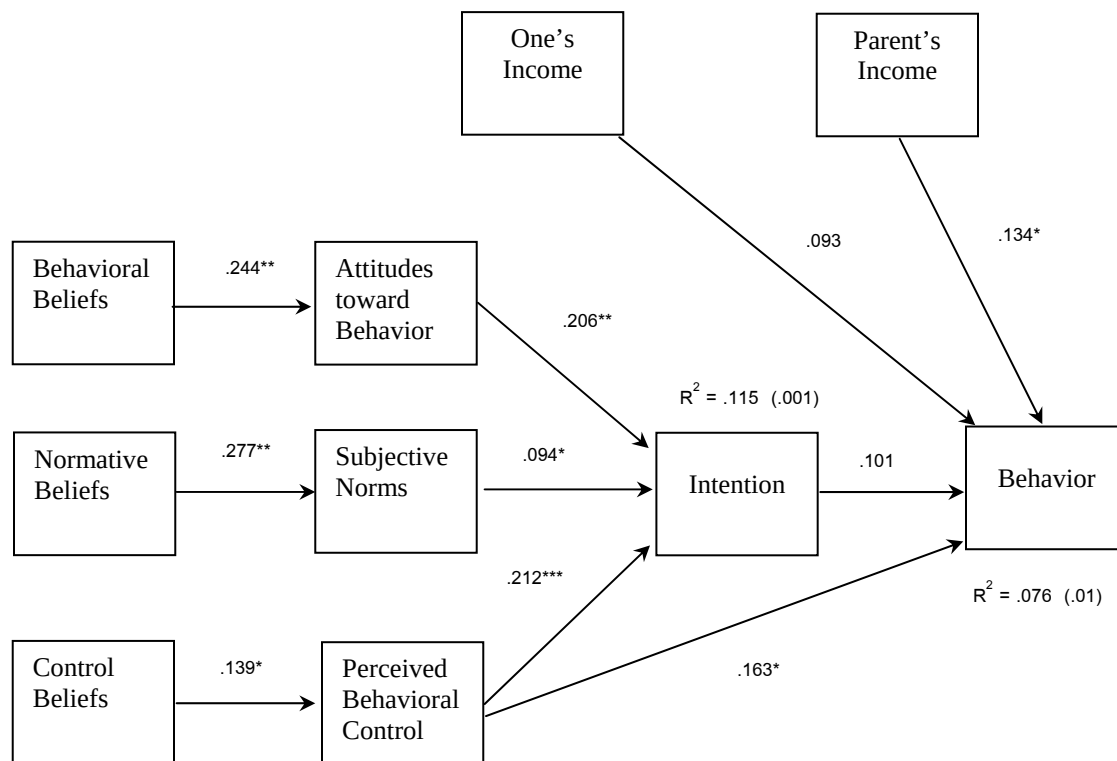
ตาราง 47 (ต่อ)

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ตัวแปรตาม : เจตนาในการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น		
สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน		
ตัวแปรอิสระ :		
เจตคติต่อการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับ รายได้และฐานะของตน	.848	1.180
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความ จำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.938	1.066
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตาม ความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน	.853	1.173
ตัวแปรตาม : เจตนาในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ		
ตัวแปรอิสระ :		
เจตคติต่อการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.776	1.289
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.886	1.129
การรับรู้ความสามารถในการจัดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ	.770	1.298

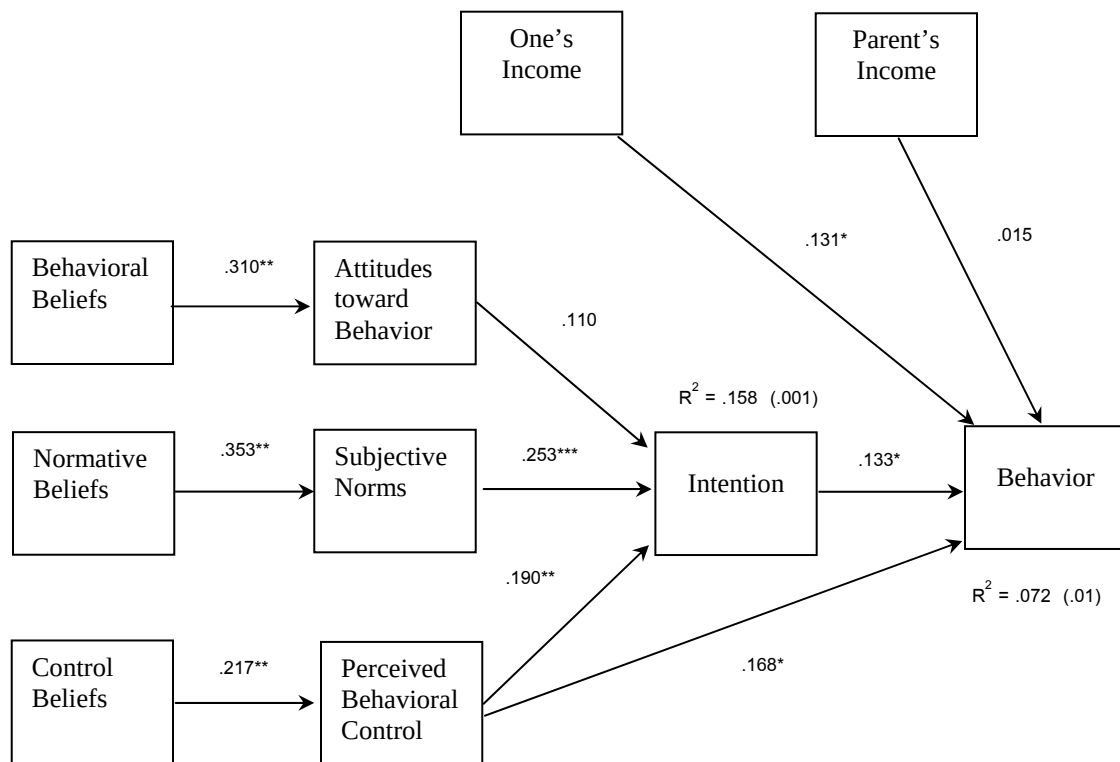
จากตาราง 47 พบว่า ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า 0.2 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดง
ว่า ไม่มีปัญหา Multicollinearity

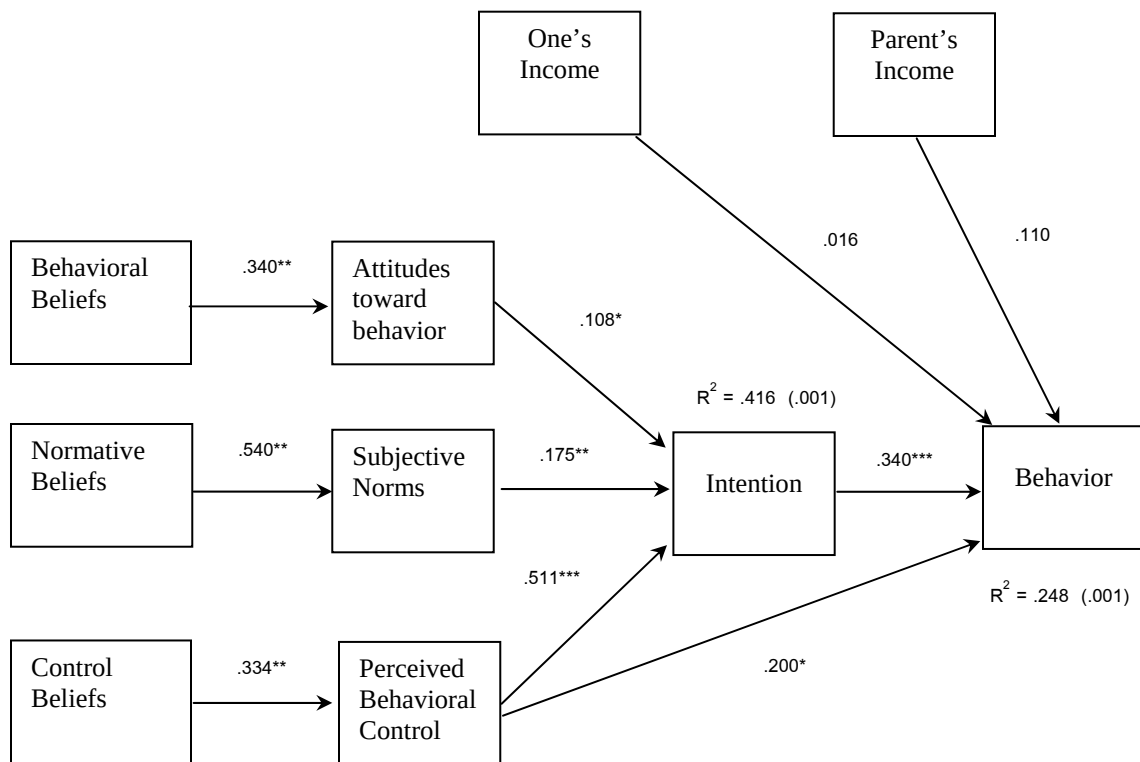
ภาพประกอบ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการออม

ภาพประกอบ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

ภาพประกอบ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็น สอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน

ภาพประกอบ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการทำพฤติกรรมการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ